

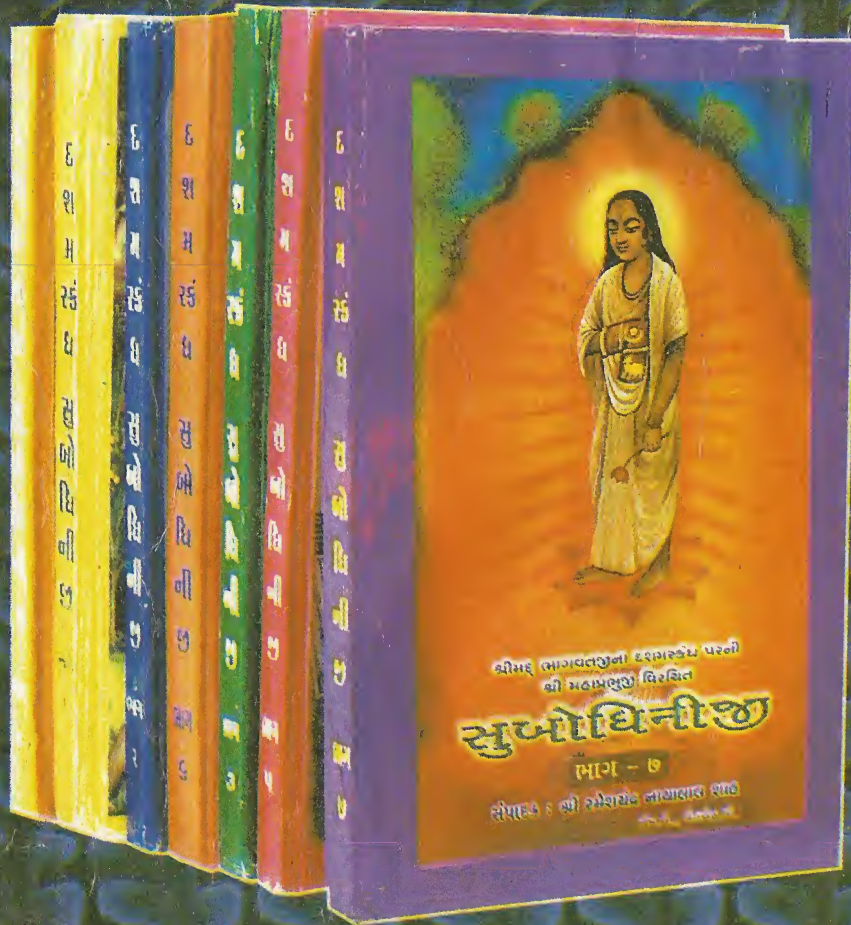
શ્રીમદ્ ભગવતજીના દશમસ્કંધ પરની
શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત

સુખોદિનીજી ટીકા

સંપાદક

શ્રી રમેશચંદ્ર નાથાલાલ શાહ

એમ. એ., એલ.એલ. બી

શ્રીમદ્ ભગવતજીના દશમસ્કંધ પરની
શ્રી મહાપ્રભુજી વિરચિત
સુખોદિનીજી
ભાગ - ૭
સંપાદક : શ્રી રમેશચંદ્ર નાથાલાલ શાહ
એમ. એ., એલ.એલ. બી

વિતરણ વ્યવસ્થા શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ સેવા સમાજ
મસી વિલા, અશોક નગર રોડ, કાંદિવલી (પૂર્વ), મુંબઈ - ૪૦૦ ૧૦૧.

વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત

। ષોડશગ્રંથાઃ ।

SODASH GRANTHAHA

BY SHRIMAD VALIABHACHARYAJI

Editor: Shri. RAMESHCHANDRA N. SHAH
M.A., LL.B.

જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી

॥ શ્રી હરિઃ ॥

॥ શ્રી બાલકૃષ્ણ પ્રભુ વિજયતે ॥

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત

ષોડશ ગ્રંથાઃ SODASH GRANTHAHA

by

SHRIMAD VALLABHACHARYAJI

*with English Transliteration, English Translation
and Gujarati Translation*

Editor

SHRI RAMESHCHANDRA N. SHAH

M.A., LL.B.

Sponsored and distributed by

Ghatkopar Branch

ANTAR RASTRIYA PUSTIMARGIYA

VAISHNAV PARISHAD

Ghatkopar, Mumbai - 400 086.

SODASH GRANTHAHA

by **SHRIMAD VALLABHACHARYAJI**

Editor

SHRI RAMESHCHANDRA N. SHAH

M.A., LL.B.

Sponsored and distributed by

Ghatkopar Branch

ANTAR RASTRIYA PUSTIMARGIYA VAISHNAV PARISHAD

Ghatkopar, Mumbai - 400 086

DISTRIBUTION CENTRE

SHRI GOVINDBHAI J. SHAH

Yashoda Niwas,
Near R. N. Gandhi School,
R.N. Gandhi Marg, Vidhyavihar (East),
Ghatkopar (East), Mumbai - 400 077.
Tel. No. 515 72 60

SHRI DILIPBHAI PARKEKH

A/12, chandrodaya Bldg,
Bhanusali Lane,
Off. Tilak Road, Ghatkopar (East),
Mumbai - 400 077.
Tel. No. : 511 0387 / 516 1306

HIRJI KESHAVJI RANGWALA

203, Rangwala Apts.,
Opp. Bank of India, M.G. Road,
Ghatkopar (West), Mumbai - 400 086.
Tel. No. : 515 3230 - 515 3301.

SHRI BABABHAI SHETH

M/s. Awaz Co.
Near Railway Bridge, M.G. Road,
Ghatkopar (West), Mumbai - 400 086.
Tel. No. : 513 43 58 / 513 02 06

1st Edition April 2001 • 1500 copies

Subscription Rs. 25/- • Postage Rs - 5/-

Page : 144

Multicolour Title

(1) Pratham Milan (2) Shri Vallabhacharyaji (3) Shri Yamuna Maharani

Published by

SHRI PUSTI PRAKASHAN

Kandivali (W), Mumbai - 400 067.

Printed at

M/S. LUCKY PRINTERS

40, Mehta Industrial Estate,
Liberty Garnden X Rd No. 3,
Malad (W), Mumbai-400064.
Phone : 880 66 80 / 882 35 92

All rights reserved by editor

સોડશગ્રંથોની અંગ્રેજી આવૃત્તિમાં આર્થિક સહયોગ સેવા
જોવાપનાર પરમ ભગવદીય વૈષ્ણવોના સૌને જય શ્રી કૃષ્ણ

રૂ. ૧૦૦૦/-

પ.ભ. શ્રી વાડીલાલ નંદલાલ શાહ

પ.ભ. શ્રી નીલમોહન શેઠ

હ. નલિની મનુભાઈ શેઠ

પ.ભ. શ્રી મદનલાલ એમ. રાઠી

ગો.વા.પ.ભ. શ્રી કમળાબેન કાંતીલાલ શાહ

(ઠાસરાવાળા)

પ.ભ. શ્રી ગોપાલજી હીરજી વેદ (બાબાશેઠ)

ગો.વા. લક્ષ્મીદાસ શામજી કોકમવાલા

ગો.વા. કુસુમબેન પ્રવિણચંદ્ર ફૂલચંદ દેસાઈ

હ. સરસ્વતીબેન

પ.ભ. શ્રી હીરજીભાઈ કેશવજી રંગવાળા

રૂ. ૫૦૦/-

પ.ભ. શ્રી કીસનભાઈ ઝવેરી

પ.ભ. શ્રી કાલીદાસ લીલાણી

પ.ભ. ગો.વા. વાડીલાલ નાગરદાસ કામદાર

ગો.વા.પ.ભ. પુરીબેન જમનાદાસ વેદ તથા

ગોમતીબેન મથુરાદાસ વેદ

પ.ભ. શ્રી પ્રવિણચંદ્ર કામદાર

રૂ. ૨૫૦/-

પ.ભ. શ્રી પંકજભાઈ મુળજીભાઈ કાથરીયા

પ.ભ. શ્રી અનસૂયાબેન ધીરજીલાલ મહેતા

પ.ભ. શ્રી મંજુલાબેન બાલકૃષ્ણ સંઘવી (દેલવાડાવાળા)

પ.ભ. શ્રી ચીનુભાઈ મહાસુખલાલ ગાંધી (હરસોલવાળા)

પ.ભ. શ્રી એક વૈષ્ણવ

પ.ભ. શ્રી મધુકાન્તા કાંતીલાલ વોરા

પ.ભ. શ્રી જમનાદાસ કાનાની પરિવાર

પ.ભ. શ્રી સરયુબેન કિશોરભાઈ શાહ

પ.ભ. ગો.વા. જેઠાલાલ મોતીલાલ શાહ

પ.ભ. શ્રી ભાબુલાલ એ. શાહ

પ.ભ. શ્રી પુષ્પાબેન ચંદ્રકાંત શાહ

પ.ભ. શ્રી જમનાદાસ સ્વાલી

શ્રી અમૃતલાલ નંદલાલ પારેખ

પ.ભ. શ્રી ધનવંતરાય બલવંતરાય મહેતા

પ.ભ. શ્રી દમયંતીબેન વૃજલાલ મહેતા (દેલવાડાવાળા)

પ.ભ. શ્રી એક વૈષ્ણવ

પ.ભ. શ્રી એક વૈષ્ણવ

પ.ભ. શ્રી મગનલાલ હરજીવન વોરા

પ.ભ. શ્રી કિશોરભાઈ નંદલાલ શાહ

પ.ભ. શ્રી સાવિત્રીબેન ઠક્કર

પ.ભ. ગો.વા. ઇચ્છાબેન જેઠાલાલ શાહ

પ.ભ. શ્રી ચંદ્રકાંત છોટાલાલ શાહ

પ.ભ. શ્રી નટવરલાલ તુલસીદાસ મહેતા

પ.ભ. શ્રી વ્રજલાલ લલ્લુભાઈ તથા

શ્રી લલીતાબેન વૃજલાલ (મહેસાણાવાળા)

પ.ભ. શ્રી નટવરલાલ ચંદુલાલ પરિવાર

પ.ભ. શ્રી મધુબેન ધનવંતરાય મહેતા

પ.ભ. શ્રી શમીષ્ટાબેન રમણલાલ શાહ

પ.ભ. શ્રી ભગવાનદાસ કેસરીયા

પ.ભ. શ્રી અજીતભાઈ ચાંપશી કાનાની

પ.ભ. શ્રી મધુબેન નટવરલાલ શાહ

PREFACE

Today, in new generation, our children are mostly studying in english medium. They are not able to read our mother tongue - Gujarati. Naturally, they donot know anything about the principles of Shri Pusti Marg. All vaishnavas are anxiously waiting for the English - Editions of our religious Text.

With the blessings of Pusti Path Darshak Acharya Shrimad Vallabhacharyaji, the sacred text of his important works - Sodash Granthaha - is published in English to make it easy for those who cannot read Gujarati by Antar Rastriya Pusti Margiya Vaishnav Parishad, Ghatkopar Branch.

We are thankful to well known author and editor of Pustimargiya literature, Shri Rameshchandra Nathalal Shah who has voluntartily accepted the onours task of editing and publishing this edition for us.

We are also thankful to all vaishnavas who have contributed financial toward the publication of this edition as well as in any other way.

Jai Shri Krishna

Ghatkopar Branch

ANTAR RASTRIYA PUSTI MARGIYA VAISHNAV PARISHAD
Mumbai - 400 086.

Index

Editor's Notes	6
Shri Vallabhacharya and his mission by Shri Mulchandra Telivala ..	8
Pratah Smaran	16
Mangla Charan	18

|| Sodash Granthaha ||

1. Yamunastakam	21
2. Balbodha	29
3. Siddhant Muktavali	38
4. Pusti Pravah Maryada Bhedah	49
5. Siddhantarahasyam	61
6. Navratnam	66
7. Antahakaran Prabodhah	71
8. Vivekdhairyashraya	77
9. Krushnashray Stotram	86
10. Chatuhu Shlokee	92
11. Bhakti Vardhini	95
12. Jalbhedah	101
13. Panchapadyani	112
14. Sanyas Nirayah	115
15. Nirodhlakshanam	126
16. Seva Falam	136
Glossary	141

EDITOR'S NOTES

By Rameshbhai Shah

Sodash Granthaha - Sixteen Book, also collectively known as Vallabha Gita, are very important part of the Pustimargiya literature. Originally they were known as Prakaranas. They were composed by Acharya Vallabh between v.s. 1549 to v.s. 1587, a period of 38 years. First of the work is Yamunastakam which was composed by Acharya at the very young age of fifteen years. The last is Antahkaran Prabodh - composed just thirty nine day before his departure from this world (Asuryamohleela), in v.s. 1587. Generally when different works of a Acharya or writer are collected in a book form, they are arranged chronologically i.e in order of their composition and that is also natural for it represents growth or development of the thought process of the author but that is not the case with sodash Grantha. It appears that after the departure of Acharya from this world, most probably in the time of Shree Gokulnathji, some Acharya or a learned person, collected all these works and arranged it in order of the presentation of the principals of Pustimarg. Though Shree Harirayaji and other Acharyas have differed somewhat from the traditional arrangement but as this difference are not material, we have followed the traditional order in this book.

Another point to be noted about this collection is that not only this books were composed during a long period of thirty years, most of them were composed in response to some specific queries from his disciples. Even then they explain the main tenents of Pustimarg systematically and in totality. That is itself enough to show the greatness of Shri Vallabhacharya as the exponent of the path of grace - अनुग्रह मार्ग.

The work are written in कर्िका-Karika form, i.e. Sloka in concise - abridged form. It is difficult to understand them and there true meaning without the knowledge of religious Literature or Hindu Scriptures. Therefore other Acharyas have written several treatises on each of this work. There are as much as fourteen treatises on Bhaktivardhini alone, this also shows the great importance that is given to these works.

With young generation of our families adopting english as the medium of education, it was felt that this work should be made available in English Translation for the benefit of English medium student. Though children in India are taught Hindi and Marathi as second language in school and there for know Devnagari script, children in foreign countries,

don't know Devnagari script. For their benefit verbal Transliteration is included in this book. Gujarati Translation of each sloka is provided for the benefit of the parents of these children. So that they can help them in understanding the proper meaning of the sloka. Please note that both the translation are independent of each other, i.e. one translation is not the translation of the other translation, but each translation is independent translation of original Sanskrit Slok. Gujarati translation is more explanatory in nature and help the parent to understand the subject properly. We request parents to explain the true significance of sloka to children and help them recite them with correct pronunciation.

Sanskrit is a very rich language, and its each word has more than one meaning. It is difficult to translate the same in English language. It appears that each translator uses a different english word for the same sanskrit word, e.g. "विवेक" is translated as prudence, discrimination as well as discreet understanding. Same is the case with many words. It is time that a glossary of standard English synonymous of all the important Sanskrit word of PustiBhakti Marg is published.

Several translation of this works are published, Two recent publication are "Sodas Grantha" (Four part series) published by G. S. Ghanshyamji of Seventh seat of Srimad Vallabhacharya, from Kaman-Bharatpur-Rajasthan and "Shri Shodash Granthaha" edited by G.S.Vagish Kumarji (Kankorili) and published by Vakpati foundation of Baroda. We have decided to follow the last mentioned book in respect of English translation. So far as Gujarati Translation is concerned, there are numbers of such translations and commentaries. However, we have followed the original Translation by Shri Krushna Sankar Shastri from Shri BhaktiNikunj, published by Sri Krushna Nidhi Trust - Ahmedabad. We gratefully acknowledge the contribution of these editors and publisher as well as all other authors, editors and publisher who have contributed in the better understanding of Shri Mahaprabhuji work by translation and publication.

An article, "Shri Vallabhacharya and his mission" by Mr. Mulchanddra Telivala is reprinted in this book with due acknowledge and, thanks to Mr. Kedarnath Sharma, the editors and Anand Prakash Sansthan Varansi the - publisher of "the complete works of M.T. Telivala".

For the benefit of the readers, we have given a glossary of the Sanskrit words and their English Synonymous as they are used in this text. Please note the meaning of the word is in context to the text. We hope that this collection will help our younger generation in understanding the principal of Pusti Marg.

Shri Vallabhacharyaji and his mission

By Mulchandra Telivala

(Introduction : Shri Mulchandra Telivala (1887-1927), was a foremost scholar and exponent of the Suddhadvaita Brahmovada of Sri Vallabhacharyaji. He was possessed of indefatigable energy, indomitable will and unflinching faith in God and the higher values of life and, though he left for heavenly abode at the early age of thirtynine years, he collected manuscripts of Vallabhacharyaji's works from various sources, thoroughly researched them, edited with all the available commentaries, and published them with the financial help from different sources. But for him, we would have lost most of the valuable works of Acharya due to negligence and indifference. This article is reprinted from - Suddhadvaita Brahmovada (The complete work of M. T. Teliwala) - published by Anand Prakasnan Santhan (Varanasi) in 1980 and edited by Shri Kedarnath Mishra. Which we are grateful to acknowledge here with.)

Shrimad Vallabhacharyaji, the great Acharya, Propont of Pusti Marga was born on the 11th day of the dark half of the Chaitra, v.s 1535 (1479 A. D), in the forest of Champa near Raipur. His father was Lakshmana Bhatta, and Yallammagaru was his mother. He was a Telugu Brahmana studying the Taittiriya Sakha of the Black Yajurveda. Vallabha's birth is shrouded in the mysteries of the devotional beliefs of his followers, but one thing is certain that his followers believed that he was commissioned by God to inaugurate a great religious revival in India. From the writing of Vallabha which are available now, we can say that this belief was shared by himself also. It is not an uncommon phenomenon in India. Ramanuja, Madhav, Nimbarka, Chaitanya, and several other great teachers did believed in their special missions to the world.

Vallabha's ancestors were Dikisitas, and were devoted to Krishna in the form of Gopala. The svarupa of Madana-mohanaji in the seventh Pitha is the one which came to him from his sixth ancestor Yajna Narayana Bhatta. It is possible that Vallabha's father Lakshmana Bhatta and his ancestors were the Upasakas of Gopala according to the cult of Visnusvamin.

The early years of Vallabha were passed by him with his father at Benares, where he is said to have mastered all the Vedas, six Darsanas, and all schools of Astika and Nastika thinkers. He studied the Saiva and Vaisnava agamas. When Vallabha was comparatively

young, his father died. Vallabha wanted to study the Vaisnava system of Madhva, Ramanuja, Nimbarka and others, and seeing that they were not prevalent there, in orders to have direct knowledge, he is said to have proceeded to the south. Vallabha's desire to go to the south of Indian was very natural. During that time there was the powerful Hindu kingdom of Vijayanagara or Vidya-nagara, over which ruled the mighty monarch Krsnadeva-raya, himself a great Vaisnava.

During his time, it seems a convention was held of the representatives of all the existing Sampradayas. The session seems to have been going on when Vallabha visited Vijaya-nagara. The main dispute seems to have been between Vyasa-tirtha, the Madhva, and some representatives of Mayavadins. It seems also clear that the Dvaita philosophy of th Madhvas could not hold its own against the attacks of Sankaras. At this juncture Vallabha seems to have baffled all by his great learning and powerful arguments. We see no reason to doubt this fact. The author of a recently discovered work Vyasa-yoga-caritam, from Vyasa-raya Matha, does chronicle the fact that Vallabacharya was honoured by the king Krsnadeva-raya under the presidentship of the then famous Madhva Swami Vyasa-tirtha. Vallabha's position was peculiar. He accepted Advaita pure and simple without the interference of the Mayavada of Sankara; hence all the attacks advanced by Madhvas and others against Advaita lost their force as against him. His acceptance of 'advaita-purvaka-bhakti' disarmed the opposition of both Vaisnavas and Sankaras.

The position taken up by Vallabha was not all together singular. We believe that Narayana Bhatta, the author of the famous drama Venisamhara, was the follower of a system of philosophy which combined in itself the pure Advaita of the Upanisads and the Bhaktimarga. Whatever that may be, it is certain that Vallabha made a great impression on king Krishnadeva, Vyasa-tirtha and others who were present there. In consequence of this session, the king performed a 'Kanakabhiseka' with hundred maunds of gold. It is said that Vallabha did not accept this gold and began to commence his travels. This abstinence on the part of Vallabha added to the admiration of all those present for him. Vyasa-tirtha, the Madhva, actually requested him to be the head priest of his matha after him. Vyasa-tirtha with king Krishna-deva again approached Vallabha and presented him with a good many valuables. From these presents

Vallabha is said to have prepared a golden mekhala set with diamonds, rubies etc., and presented the same to Shri Vitthala in the Vitthala-swami temple at Vijaya-nagar. Ultimately, it appears Vallabha could not conscientiously accept the offer of Vyasa-tirtha, but from this time Vallabha came to be regarded as a great Acharya.

Before this, he seems to have met with great opposition from the Mayavadi Pandits of Benares. In order to silence them for ever, Vallabha wrote out a pamphlet in mixed verse and prose and affixed the same to the doors of the Kasi Visvanatha Temple, with a challenge to Benaras's Pandits to refute the same, if they could. One Upendra was the leader of the opposition. It seems this discussion ended into threats of personal violence, as a consequence of which Vallabha left Benares and moved over to Adel on the opposite bank of the Ganga. This work seems to have created a great stir in the world of scholars then living. It would be rather hazardous to say that the true view of Vyasa can be determined from the statement of the opponents. Assuming however that it is so, the opponents mention both Parinama and Vivarta as the view of Vyasa. Hence from the statements of opponent Sankhyas and Naiyayikas it is impossible to come to the conclusion that Vyasa teaches Vivarta alone in his Brahma-sutras.

The last days of his life were passed at Adel, where he finished his works which were begun by him during his travels, and served Lord Krishna with the love and devotion of Gopis, and founded his systems on it. At the age of 52 he left his parnsala, joined the samnyasa asrama and came to Benaras. For a month he observed fast, and for the last eight days he observed mauna-vrata, and on the 2nd day of the bright half of Asadha Samvat 1587, he left this world in the mid-day - Ashurvyamoh Lila.

Vallabha married one Maha-lakshmi. By her he had two sons, Gopinatha and Vitthalesvara. Gopinatha had one son named Purusottam, after whom his line became extinct, Vitthalesvara lived over seventy years. He had seven sons. During his time the sampradaya flourished very considerably. Todarmal, Birbal, and Raya Purusottama seem to have come under his influence. Akbar also presented him with Gokula and Jatipura in Vraja. All the present Goswamis are direct descendants of Vitthalesvara.

While he was staying in the north of India, Vallabhacharya came into contact with Kesava Kasmiri, the famous Nimbarka scholar, and Chaitanya, the Bengal saint. They were both Krsnopasahas,

and it seems from sampradayika gathas that their relations were very cordial. Kesava presented his pupil Madhava Bhatta' Kasmiri to Vallabha in Daksina of Bhagavata-katha-sravana. He became his devout disciple, and during his whole life acted as the scribe of Shri Vallabha. It seems that during Madhava Bhatta's stay with him at Adel, Vallabha composed his numerous works. During that interval Vallabha wrote Purva-mimamsa-bhasya, Brahma-sutra-bhasya, Tattva-dipa-nibandha with his own commentary, Suksma-tika and Subodhini on Srimad-bhagavata, and the sixteen Prakarana-grantha giving in brief the essence of his views. It is really unfortunate that only a fragment of his Purva-mimamsa-bhasya is available now. Anu-bhasya, as we have it now, is not wholly written by him. The last adhyaya and a half of the Bhasya is finished by his son Vitthalesvara. Suksma-tika is almost lost. Even Pusti-pravaha-maryada-bheda, one of the minor prakaranas, is not available as a whole. The Bhagavata-subodhini is available only on the 1st, 2nd, 3rd, 10th and a portion of 11th skandhas. It is possible that Vallabha wrote on all the skandhas. The loss of these valuable works seems to have been due partly to the apathy of his descendants and followers.

During his visit to Vraja, Vallabha set up the shrine of Shri Nathaji on the holy hill Govardhana in a temple built for that purpose by Purna-malla-ksatriya. There Vallabhacharya used to pass his chatur-masa i-e, Asadha sukla eleventh to Kartika sukla eleventh every year. Here he developed the asthetic side of Vaisnavism by refining and perfecting the mode of worship - Seva-marga. During his stay in Vraja, on the midnight of 11th day of the bright half of Asadha, he says he had holy communion with Lord Krishna, who commanded him to initiate jivas in his service. This initiation consists of two parts; one is the formula to be repeated by the aspirant before the deity by holding Tulasi-leaves in hand and afterwards placing the same at the feet of the deity through Acharya, and the other part is the effect of the same, on the devotee, by which he becomes the adhikari in the seva-marga of Lord Shrikrishna.

In the introduction to Siddhanta-rahasya we have at length explained the ceremony of initiation and philosophical reasoning on which it was based. A person so initiated was considered to be a member of the Pustimarga, a path to approach God through his singular grace alone. In "Pustipravah Maryada" Vallabhacharya tries to distinguish this pusti-marga from the so called Maryada-marga

and Pravaha-marga. By a description of the characteristic features of these Margas, he tries to bring out the excellence of the Pusti-marga as compared with the Maryada and Pravaha. The conditions political, social and religious then prevailing in India seem to have made Vallabhacharya very sceptical and nervous as to the future of the Vedamarga or Maryada-marga as he calls it. A vivid picture of this degradation is drawn by him in another of his Prakarana-grantha Krishnasharya. The country surrounding the holy rivers the Yamuna and the Ganga was over run by Mohammedans. The kingdom of the great Krishnadeva Raya in whose court at Vijaya-nagara Vallabhacharya gained distinction as one of the greatest Acharya then living, was under the perpetual terror of neighbouring Mohammedan kingdoms of the Bahamani Dynasty, and its disruption appeared to him to be a question of time. After the death of Krishnadeva Raya, such a time did arrive, and during the regime of weaklings who succeeded Krishnadeva, we find the five Mohammedan kings of the Bahamani Dynasty did combine to overthrow the Hindi Kingdom of Vijaya-nagara and they actually succeeded in destroying the same in 1565 A. D., in the battle of Talikota.

This being the condition of India the very existence of the Vedic civilisation seemed to Vallabhacharya to be in peril. Numerous writers before him had painted the picture of Vedic religion in colours which made it difficult, if not impossible, to be recognized. Even then after removing all the false colours and showing it in true perspective, it was a great problem to put the same in practice in an acceptable form, having regard to the disturbed state of society then existing in India. Vallabhacharya seems to have devoted much anxious thought to this problem. The problem before him was two-fold, first how he was to present the true pictures of Vedic religion, and secondly how he was to save mankind, degenerated and distracted as it was, on the basis of the same. These questions seem to have troubled him most. He found it impossible to solve this problem through human agency. It was in the moments of holy communion and divine inspiration, that a mode of worship was revealed to Vallabha. Divine grace was the essence of this mode of worship. Hence following 'posanam tadanugraha' - पोषणम् तद् अनुग्रहः (Bha. II.10.4) a sentence in the Bhagavata, he named this mode as Pusti-marga.

The conception of this pusti-marga was based on a very broad

basis. Traivarnikas and Non-traivarnikas, males and females can equally be adhikari in this path. The position of the female was elevated to an extent unknown to Vedic times. The conceptions of the Highest Deity, human soul, universe etc. were accepted on the basis of the Vedic doctrine of Brahma-vada, but the process of bhajana was based purely on love generated by the singular grace of the Supreme Deity. The Grace Divine was to act in inverse ratio of the individual's attachment to Veda and Loka. The lesser the attachment to Loka and Veda, the deeper became the attachment's to the Supreme Deity. Such love devoid of upadhi and badhi was the essence of the Divine Grace. Without love the mode of worship was not seva, but a puja. Hence the first requisite was the Grace Divine, which in its turn generated love towards the Supreme Deity and non-attachment towards the allurements of Veda and loka. This could be achieved only by a complete self-surrender to the Supreme Deity. Hence this vow of 'samarpana, the sadhaka had to take at the time of initiation. Taking, this vow as the beginning, and realisation of the Supreme was the end of this Pusti-marga, while the stage between the two ends was to be passed through the process of what are called tanuja and vittaja seva. This process gradually eliminates the objectionable features of Ahanta and mamata, and generates a mental attitude in which the presence of the Supreme Deity is always experienced.

To distinguish this Pusti-marga from the Maryada and the Pravaha, Vallabhacharya first explained the existence of these margas. The existence of Bhakti-marga-path of devotion presupposes the existence of Pusti which itself is the finest flower of the Bhakti-marga. The observance of the Vedic rites and Vedic Jnana proves the existence of Maryada-marga. Those who follow only worldly pursuits are said to follow the Pravaha-marga. The bhajana in Pusti-marga is due to love alone. This bhajana is not based on the injunctions of the Veda, nor on worldly selfishness. Hence the devotee who becomes the recipient of the singular grace of the Supreme Deity gives up his faith (astha) both in Loka and Veda. The soul elect attains his status through Divine Grace alone unfettered by Vedic rules and worldly demands. Such a soul is the specially favoured one and naturally he is considered to have reached the highest stage. The difficulty to reach this stage is emphasized by Krishna in - *Parasidha hi bhakto hi yo madbhakta itiranat.* - काश्चिदेव हि भक्तो हि यो

Thus the Pusti-Soul is distinct from the Maryada-Soul as well as Pravaha-Soul. The distinction was first inferred from the fact that the Pusti-Soul's sole dependence is on the grace of the Supreme Deity, that of Maryada-Soul on Vedic injunction, that of Pravaha-Soul on worldly pursuit. This distinction is due to difference in the mode of creation of each of these Souls. The Highest Deity is sat, chit, ananda. He creates Pravaha-srusti through manas, maryada-srusti through vachas, and pusti-srusti through kaya or ananda sri-anga. Pravaha-srusti is sadamsa pradhana, maryada-srusti chidama's pradhana, while pusti-srusti is anandama's pradhana. The pusti-Soul is guided by the dictates of love of God, Maryada-Soul by vachas - Words of God spoken in Veda and Pravaha-Soul by the will -manas of Lord. The phala of Pravaha-Soul depends on muleccha - will of God, that of Maryada-Soul on the Vedic words, and that of Pusti-Soul on Purusottama - ananda-kaya. The Pravaha-Soul gets only birth and death, the Maryada-Soul Vedic moksa, and the Pusti-Soul pravesa - entrance in lila-srusti. From this it appears that Vallabhacharya regards the Pusti-Soul as different both from Maryada-Soul and Pravaha Soul. The Pusti-Soul is meant for the service of the svarupa of Lord, and for no other objects. Between Pusti-Soul who has reached the highest stage and the Supreme Deity there is no taratamya so far as svarupa, avatara, external sign, attributes, action or vigraha except that which is absolutely essential for the perfection of the Divine play. Such a soul being created from kaya (kaya anandah), ananda-svarupa essentially resembles the lord in svarupa. He is like Him atirohta saccidananda. Just as the Lord comes down in the world making sattva as His adhistan or basis, so also has he in this world sattva as his basis. Like the lord has also marks such as kamala, dhvaja, vajra, ankus'a etc. Like the lord he has six gunas aisverya etc. Sruiti's like 'eko'ham, 'bahu syam', 'sa..ekaki na ramate, sa dvityam aicchat..patisca paint cabhavatam', refer to such a soul. The Pusti-Soul is mukta and suddha. He is Lila-srustisha. He is the true recipient of the Divine Grace-pusti. Avirbhava - manifestation of the Lord is his phala and not moksa.

The Pusti-Soul of this pure type is an extremely rare thing. In the mass we find souls whose inclinations are mixed. Such mixed souls have also their scope in the Divine Fair. Pusti-Souls with pusti

become sarvajna. Pusti-Souls with Pravaha become engrossed in actions pertaining to God, and those with maryada devote themselves to gunas of God while a Pusti-Soul with love alone is rare.

To the Pusti-Soul God manifested is phal in this and the next life. A Pusti-Soul very often becomes subjected to other influences, then he is called Misra-Pusti-Soul. He does not ultimately suffer even when there is a curse in case of Egotism. He has to suffer for a purpose and when that purpose is served, he also becomes pure. His pari-nistha being in God alone, the laukika and Vedic activities followed by him are without astha. He is placed in that position, so he seems to follow those activities, though his goal is bhagavat-prapatti alone. His vaisnavatva is sahaja - natural, while his other activities are due to the circumstances in which he is somehow placed. A Pusti-Soul having come in Pravaha does not ultimately suffer from the shortcomings of Pravaha; the grace of Lord on which he depends, saves him there also.

After describing the characteristics of a Pusti-Soul, Vallabhacharya describes who are called Sambandhi-Souls. They wander always. They don't really belong to any class, but becomes such on account of their contact with souls of such a class. They are known as charsani. They have no definite inclination. They have their fruits according to their actions.

Pravaha-Souls are described by Krishna in 'Pravrttim. They are of two sorts. One class is known as durjna and other as ajna. The durjnas are real asuras, while ajnas are those who follow durjnas. Thus asuratva of ajna being due to an extraneous cause, may disappear, while the durjnas disappear into maya.

The soul elect is a peculiar soul who though appearing sometimes different, never ceases to be as such. His pramana, prameya, sadhana and phala is Lord Krishna alone. Such a soul may belong to any sex, class, or race, but if he has the requisite prapatti - sole dependence on God, He alone saves him. Such dependence is not possible in the absence of the purest love, and such love is impossible in the absence of the Grace of God. For this reason Vallabhacharya declares that the sine quo non of the adhikari in Pusti-Marga is the anugraha of the Supreme Deity.

This article was written as a preface to the edition of Pustipravahmaryada Granth.

II PRATAH SMARANAM II

॥ श्री हरिः ॥

॥ Shri Harihi ॥

॥ श्री कृष्णायनमः ॥

॥ Shri Krushnay Namah ॥

॥ श्री मदाचार्यचरणकमलेभ्यो नमः ॥

॥ Shrimadacharyacharankamlebhyo Namah ॥

॥ श्री गुसांइजी परमदयालवे नमः ॥

॥ Shri Gusainiji Paramdayalave Namah ॥

॥ श्री गुरवे नमः ॥

॥ Shri Gurave Namaha ॥

श्री गोवर्धननाथपादयुगलं हैयंगवीनप्रियं
नित्य श्रीमथुराधिपं सुखकरं श्रीविठलेशं मुदा ।
श्रीमद्द्वारवतीशगोकुलपती श्रीगोकुलेन्दुं विभुं
श्रीमन्मन्मथमोहनं नटवरं श्रीबालकृष्णं भजे ॥

Transliteration

Srigovardhananathapadayugalam Haiyangavinapriyam
Nityam Srimathuradhipam Sukhakaram Srivitthalesam muda ।
Srimaddwaravatisagokulapati, Srigokulendum vibhum
Srimanmanmathamohanam natavaram Sribalkrishna bhaje ॥

Translation

I always worship the bliss-bestowing lotus feet of Srigovardhananathaji, the relisher of the fresh butter, Sri Navanitapriyaji, Sri Mathuranathaji, Sri Vitthalnathaji, Sri Dwarakanathaji, Sri Gokulanathaji, Sri Gokulachandramaji, Sri Madanamohanaji, Sri Natavaralalaji, and Sri Balakrusnaji.

अनुवाद

સદા સુખદાયક શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના ચરણયુગલને, જેમને નવનીતપ્રિય છે એવા શ્રી નવનીતપ્રિયજીને, શ્રી મથુરાનાથજીને, શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીને, શ્રી દ્વારકાનાથજીને, શ્રી ગોકુલનાથજીને, શ્રી ગોકુલચંદ્રમાજીને, શ્રી મદનમોહનજીને, શ્રી નટવરલાલજીને અને શ્રી

બાલકૃષ્ણલાલજીને હું પ્રસન્નતાથી ભજું છું.

श्रीमद्वल्लभविठलौ गिरिधरं गोविन्दरायाभिधं
श्रीमद्बालककृष्णगोकुलपती नाथं रघूणां तथा ।
एवं श्रीयदुनायकं किल घनश्यामं च तद्वंशजान्
कालिन्दीं स्वगुरुन् गिरिगुरुविभून्स्वीयप्रभूश्च स्मरेत् ॥

Transliteration

Srimadvallabhavitthalau giridharam Govindarayabhidham
Srimadbalakakrusnagokulapati Natham Raghoonam tatha ।
Evam Sriyadunayakam Kila Ghanasyamam cha tadvamsajan
Kalindim Svaguroon Girim guruvibhoon, Sviyaprabhoonsca
smaret ॥

Translation

Let us bring before our mind's eye, the Swarup of Mahaprabhuji, Sri Gusainiji, Sri Giridharaji, Sri Govindarayaji, Sri Balakrusnaji, Sri Gokulnathaji, Sri Raghunathaji, Sri Yadunathaji, Sri Ghanasyamaji, the progeny of Sri Vallabha, Sri Yamunaji, Sri Gurudev, Sri Girirajaji, the Thakuraji of our Gurudev and our Thakuraji.

अनुवाद

શ્રી મહાપ્રભુજી, શ્રી ગુંસાઈજી, શ્રી ગીરીધરજી, શ્રી ગોવિંદરાયજી, શ્રી રઘુનાથજી, શ્રી યદુનાથજી, શ્રી ઘનશ્યામજી, શ્રી વલ્લભવંશ, શ્રી યમુનાજી, શ્રી ગુરુદેવ, શ્રી ગરિરાજજી, શ્રી ગુરુદેવના ઠાકોરજી અને આપણા પોતાના શ્રી ઠાકોરજીનું નિત્ય સ્મરણ કરવું.

II MANGALACHARANAM II

चिन्तासन्तानहन्तारो यत्पादाम्बुजरेणवः ।
स्वीयानां तान्निजाचार्यान् प्रणमामि मुहुर्मुहुः ॥ १ ॥

Transliteration

Chintasantanahantaro yatpadambujarenava
Sviyanam tannijacharyan, pranamami muhurmuuh.

Translation

Even the dust particles of the lotus feet of Sri Mahaprabhuji destroys all the worries of his followers. Such is my Gurudev Sri Mahaprabhuji, to whom I prostrate repeatedly.

अनुवाद

જેમના ચરણકમળની રજ પણ પોતાના સેવકોની બધી ચિંતાઓનો નાશ કરે છે. તેવા મારા આચાર્ય શ્રી મહાપ્રભુજીને હું વારંવાર પ્રણામ કરું છું. (૧)

यदनुग्रहतो जन्तुः सर्वदुःखातिगो भवेत् ।
तमहं सर्वदा वन्दे, श्रीमद्वल्लभनन्दनम् ॥ २ ॥

Transliteration

Yadanugrahato jantuh sarvaduhykhatigo bhavet ।
Tamaham sarvada vande Srimadvallabhanandanam ॥

Translation

I always prostrate before sri Vitthalanathaji (Sri Gusainiji) the illustrious son of Sri Vallabhacharyaji, by whose grace, all the living beings are relieved of all kinds of miseries.

अनुवाद

જેમના અનુગ્રહ માત્રથી જીવ બધા દુઃખને દૂર કરવા સમર્થ થાય છે એવા શ્રીમદ્ વલ્લભનંદન - શ્રી વિકલનાથજી - ગુંસાઈજીને હું સર્વદા વંદન કરું છું. (૨)

अज्ञानतिमिरान्धस्य, ज्ञानांजनशलाकया ॥
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ ३ ॥

Transliteration

Agnanatimirandhasya jnananjanasalakaya ।
Chaksurunmilitam yena tasmai Srigurave namah ॥

Translation

Let us bow down to our Gurudev, who has brightened our eyes, blinded by the darkness of ignorance, by applying the Collyrium of Knowledge.

अनुवाद

અજ્ઞાનના અંધકારથી બંધ થઈ ગયેલાં અમારા ચક્ષુઓને જેમણે જ્ઞાનની પ્રકાશિત શલાકાથી ઉઘાડી નાખ્યાં એવા ગુરુદેવને હું નમન કરું છું. (૩)

नमामि हृदये शेषे, लीलाक्षीराब्धिशायिनम् ॥
लक्ष्मीसहस्त्रलीलाभिः सेव्यमानं कलानिधिम् ॥ ४ ॥

Transliteration

Namami hrudaye sese, lilaksirabdhishayinam ।
Laksmisahasralilabhih, Sevyamanam Kalanidhim ॥

Translation

I prostrate before that Absolute Brahma who is reclining upon the Sesanag like heart of Sri Mahaprabhuji in the milk ocean of Divine Sports; who is worshipped by thousand of Laxmi-like devotees of Vraj and who is also the treasure of all arts.

अनुवाद

મંગલાચરણની હવે પછીની બન્ને કારિકાઓ, ચોથો અને પાંચમો શ્લોક શ્રી મહાપ્રભુજી નિરખિત ભાગવતજીની દશમસ્કંધ પરની સુબોધિનીજી ટીકાના મંગલાચરણનો છે. આ શ્લોકમાં શ્રી મહાપ્રભુજી કહે છે કે - શેષરૂપી મારા હૃદયમાં લીલારૂપી ક્ષીરસાગરમાં સ્થાપન કરતા, હજારો લક્ષ્મીઓ અને તેમની લીલાઓથી સેવાતા કલાનિધિ પૂર્ણપુરુષોત્તમ ગુરુજીને હું નમન કરું છું. (૪)

चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च, चतुर्भिश्च त्रिभिस्तथा ॥
षड्भिर्विराजते योसौ, पंचधा हृदये मम ॥ ५ ॥

Transliteration
Chaturbhisca Chaturbhisca Chaturbhisca Tribhistatha I
Sadbhivirajate yo'sau, Panchadha hrudaye mama II

Translation

The Tenth Canto of Srimad Bhagavata describes the sports of Lord Krishna. It is divided into Five Prakaranas i.e Division.

(1) Four chapters of Janma Prakarana. (2) Four sub-divisions of Tamasa Prakarana. (3) Four sub-divisions of Rajasa prakarana and (4) Three sub-divisions satvika prakarana. (5) Six chapters of Guna Prakarana.

I prostrate before Lord Krishna who reposes to my heart and whose Swarup thus arises out of the Tenth canto, which is in this way divided into Five prakaranas.

અનુવાદ

ચારથી, ચારથી, ચારથી, ત્રણથી અને છથી એમ પાંચ પ્રકારે જે મારા હૃદયમાં બિરાજે છે તેમને નમન કરું છું.

આ કારિકામાં મહાપ્રભુજી દશમસ્કંધના પ્રકરણના અર્થરૂપ ભગવાનને નમન કરે છે. દશમસ્કંધના શ્રી મહાપ્રભુજીએ પાંચ પ્રકરણ પાડ્યા છે.

(૧) જન્મપ્રકરણ - જેના ચાર અધ્યાય છે. (૨) તામસપ્રકરણ - જેના ચાર અવાંતર પ્રકરણ છે. (૩) રાજસપ્રકરણ - જેના ચાર અવાંતર પ્રકરણ છે. (૪) સાત્વિક પ્રકરણ - જેના ત્રણ અવાંતર કરણ છે. (૫) ગુણપ્રકરણ - જેના છ અધ્યાય છે.

શ્રી મહાપ્રભુજી કહે છે કે આ પાંચ પ્રકરણમાં બિરાજતા શ્રીકૃષ્ણ પાંચ પ્રકારે મારા હૃદયમાં બિરાજે છે તેમને હું નમન કરું છું.

॥ यमुनाष्टकम् ॥

II YAMUNASHTAKAM II

Introduction : First of the sixteen works popularly known as "Shodash Granth aha" 'Yamunastakam' was composed by Shree Vallabhacharyaji in V. S. 1549 on the third day of the bright half of the Hindu month of Shravan. Mahaprabhuji was in Vrijbhumi, he was not able to decide between Govind Ghat and Thakurani Ghat on the banks of Yamunaji. Then Shree Yamunaji appeared before him and identified the Ghats. Mahaprabhuji there and then composed this beautiful hymns in the praise of Yamuna Maharani. Though it is called Astak - a hymns of Eight verses, it has actually nine verses. In the ninth verse, Shree Mahaprabhuji describes the fruits of the regular daily recitation of this verses. It is also called the auspicious inauguration of the 'Shodash Granth aha'. SHREE YAMUNAJEE, the fourth beloved of Shree KRUSHNA is a symbol of selfless devotion for Shree KRUSHNA and whose favours enable a soul to be fit for entry into the The Path Of Grace. SHE purifies all souls by her flowing waters of love for Shree KRUSHNA and removes all obstacles.

नमामि यमुनामहं, सफलसिद्धिहेतुं मुदा

मुरारिपदपंकजस्फुरदमंदरेणूत्कटाम् ॥

तटस्थनवकाननप्रकटमोदपुष्पांबुना

सुरासुरसुपूजितस्मरपितुः श्रियं बिभ्रतीम् ॥ १ ॥

Transliteration

Namami Yamunamaham, Sakal Siddhi-Hetum Muda
Muraripadpankaja, Sfuradmand Renootkatam
Tatastha Navakanan, Prakatmod Pushpambuna
Surasursu Poojit, Smarapithu Shriyam Bibhrateem (1)

Translation

With joy, I bow down to YAMUNA, who is the prime cause of all accomplishment, and who contains in abundance dust particles emanating from the lotus feet of Shree KRUSHNA, and who is with sweetsmelling water containing joyful flowers from evergreen gardens on the banks and who is solemnly worshipped by both

અનુવાદ

સર્વ પ્રકારની સિદ્ધિઓનાં કારણરૂપ, શ્રી મુરારિ કૃષ્ણચન્દ્રજીના ચરણકમલમાં શોભતાં, તેજસ્વી પુષ્કળ રેણુઓથી ભરેલા, બંને કિનારે આવેલાં નવાં વનોમાં વિકસેલાં સુગંધી પુષ્પોના સંગથી સુવાસિત જલ વડે, સુર-અસુરથી સારી રીતે પૂજાયેલા, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જેવી શ્યામસુન્દર કાન્તિ ધરાવતાં, શ્રી યમુના મહારાણીજીને હું આનંદપૂર્વક નમસ્કાર કરું છું. (૧)

કલિન્દગિરિમસ્તકે, પતદમન્દપૂરોજ્જ્વલા
વિલાસગમનોલ્લસત્, પ્રકટગંડશેલોત્તમા ॥
સઘોષગતિદંતુરા, સમધિરૂઢદોલોત્તમા
મુકુંદરતિવર્ધિની, જયતિ પદ્મબંધોઃ સુતા ॥ ૨ ॥

Transliteration

Kalind Girimastake, Patadmand Poorojjwala
Vilas Gamano Llasat, Prakat Gandhshailontama
Saghosh Gati Dantura, Samadhirood Dolottama
Mukund Rati Vardhinee, Jayati Padmabandho Suta (2)

Translation

YAMUNA The daughter of the Sun, who looks so crystal white with fall of splashing floods of water on the mount Kalinda, who appears so beautiful with her up and down gait on the cheek like visible rocks, who follows zig-zag route with noisy flow of water, who looks like one well seated on an exquisite swing and who enhances devotion for the Lotus feet of SHREE KRUSHNA, BE VICTORIOUS (2)

અનુવાદ

કલિન્દ પર્વતના શિખર ઉપર પડતા મોટા પ્રવાહને લીધે અત્યંત શ્વેત જણાતાં, વિલાસપૂર્વકની વાંકીચૂંકી પ્રવાહની ગતિથી શોભતાં, તેમજ પર્વતનાં ઊંચા નીચાં શિખરો ઉપરથી વહેતી હોવાથી ઊંચા નીચાં દેખાતાં, ખળખળ શબ્દપૂર્વકના વહેણથી વિકારવાળાં લાગતાં, જાણે ઉત્તમ પ્રકારના ઝૂલે બિરાજતાં હોય એવાં, શ્રી મુકુંદ ભગવાનના ચરણકમલની પ્રીતિ વધારનારાં, શ્રી સૂર્યતનયા, શ્રી યમુનાજી જય પામે છે. (૨)

મુંવ ભુવનપાવનીમધિગતામનેકસ્વનૈઃ
પ્રિયાભિરિવ સેવિતાં શુકમયૂરહંસાદિભિઃ ॥
તરન્ગભુજકક્કણં, પ્રકટમુક્તિવાલુકા
નિતંબતટસુંદરી નમત કૃષ્ણતુર્યપ્રિયામ્ ॥ ૩ ॥

Transliteration

Bhuvam Bhuvanpawanee Madhigatamane Kaswanaihi
Priya Bhiriva Sevitam, Shukamayur Hansadibhihi
Tarang Bhuja Kankanam, Prakat Muktika Valuka
Nitamb Tat Sundaree, Namat Krushna Turya Priyam (3)

Translation

You bow down to YAMUNA the fourth beloved of Shree KRUSHNA, Who sanctifies the earth by coming noisily on earth and attended upon by parrots, peacocks, swans etc., as if served by her own loving maids and who displays pearl-like sand particlas on her bangles in the form of waves and who looks very beautiful with her hips in the form of two banks. (3)

અનુવાદ

સમસ્ત ભૂમંડલને પવિત્ર કરનારાં, પૃથ્વી ઉપર પધારેલાં, પોતાની સખી જનોના જેવા શબ્દો કરતાં શુક, મયુર, હંસ વગેરે પક્ષીઓથી સેવાતાં, તરંગરૂપી કરકમલમાં ધારણ કરેલાં કક્કણો ઉપર જડેલાં મોતીઓ જેવી ચળકતી રેતીવાળા, બન્ને બાજુના નિતંબ તટથી સુંદર દેખાતાં, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનાં ચતુર્થ પ્રિયા શ્રી યમુનાજીને નમસ્કાર કરો. (૩)

અનંતગુણભૂષિતે, શિવવિરંચિદેવસ્તુતે
ઘનાઘનનિભે સદા, ધ્રુવપરાશરાભીષ્ટદે ॥
વિશુદ્ધમથુરાતટે, સકલગોપગોપીવૃતે
કૃપાજલધિસંશ્રિતે મમ મનઃસુખં ભાવય ॥૪॥

Transliteration

Anantgun Bhushite, Shivaviramchidevastute
Ghanaghananibhe Sada, Dhurva Parashara Bhishtade
Vishuddha Mathuratate, Sakal Gopgopi Vrute

Translation

Oh Yamuna ! Adorned with unending virtues, worshipped by Shiva, Brahma, and other GODS, as splendid as Waterfilled clouds, who fulfils the desire of DHRUVA and PARASHAR, on whose banks stands the pious MATHURA, who is encircled by cow herd boys and maids, one who is under the shelter of the Ocean of Compassion KRUSHNA, Oh Yamunaji ! kindly think well for the happiness of my mind. (4)

અનુવાદ

અસંખ્ય ગુણોથી વિભુષિત, શ્રી શિવજી, બ્રહ્માજી, વગેરે દેવોથી સ્તુતિ કરાયેલાં, ખીયોખીય જલ ભરેલાં મેઘના જેવી કાન્તિ ધરાવતાં, ધ્રુવ-પરાશર વગેરે મુનિઓને અભિવાંછિત ફલ આપનારાં, વિશુદ્ધ મથુરાજી જેમના કિનારા ઉપર વિરાજે છે એવાં સર્વ ગોપ-ગોપીજનથી વીંટળાયેલાં, કૃપાસાગર શ્રીકૃષ્ણના આશ્રયને ધરાવતાં, શ્રી યમુના મહારાણીજી, આપ મારા મનને સુખ મળે એવું કૃપા કરીને વિચારો. (૪)

यया चरणपद्मजा मुररिपोः प्रियं भावुका
समागमनतो भवत्सकलसिद्धिदा सेवताम् ॥

तया सदृशतामियात्कमलजा सपत्नीवयत्
हरिप्रिय कलिन्दया मनसि मे सदा स्थायीताम् ॥ ५ ॥

Transliteration

Yaya Charanpadmaja, Muraripoh Priyam Bhavuka
Sama Gamanto Bhavat, Sakal Siddhida Sevtam
Taya Sadrushata Miyat, Kamalja Sapatnee Vayat
Haripriyakalindaya Mansi Me Sada Stheeyatam (5)

Translation

Who can compare with her, YAMUNA, due to whose association, Gangaji, the one emitting from the lotus-heel of Krushna could become affectionate to KRUSHNA and grant all supernatural faculties to her worshippers ! If there is any one who could be compared with you is Lakshmi - The Lotus - born, Who is also Krushna's beloved with a similar fortune. May SHREE YAMUNA, the one who end all ills of devotees of Shri KRUSHNA, always dwell in my mind and heart (5)

અનુવાદ

જે શ્રી યમુના મહારાણીજીના સંગમથી શ્રી ગંગાજી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનાં પ્રિય કરનારાં થયાં છે, તેમજ ભક્તજનોને સકલ સિદ્ધિઓને આપનારાં થયાં છે, તે શ્રી યમુનાજીની તોલે કોણ આવી શકે ? જો કદાચ કોઈ તુલનામાં આવી શકે તો સરખાં સૌભાગ્યશાલિની કેવળ શ્રી લક્ષ્મીજી થઈ શકે. આવાં પ્રભાવશાળી, શ્રીહરિના પ્રિય ભક્તોના પાપોને હરનારા શ્રીકાલિન્દીજી મારા મનમાં નિરંતર બિરાજો. (૫)

नमोऽस्तु यमुने सदा तव चरित्रमत्यद्भुतं
न जातु यमयातना भवति ते पयःपानतः ॥
यमोऽपि भगिनीसुतान्कथमुहन्ति दुष्टानपि
प्रियो भवति सेवनात्तव हरेर्यथा गोपिकाः ॥ ६ ॥

Transliteration

Namostu Yamune Sada, Tava Charitram Atyadbhutam
Na Jatu Yamayatna, Bhavati Te Payaha Panataha
Yamopi Bhagini Sutan Katham Uhanti Dushtanapi
Priyo Bhavati Sevanat, Tav Harairyatha Gopikaha (6)

Translation

Oh SHREE YAMUNA, I bow to you for ever. Your Character is divine. One does not have to under go torments of YAMA by drinking your water. How can YAMA kill his sister's sons howsoever BAD ! Those who adore you become favourites of SHRI HARI (KRUSHNA) Just like the cowherd maids. (6)

અનુવાદ

તે શ્રી યમુનાજી ! આપને મારાં નિત્ય નમન હો. આપનું ચરિત્ર અત્યંત અલૌકિક છે. આપના જલપાનથી ક્યારે પણ યમપીડા ભોગવવી પડતી નથી. યમરાજા પણ, દુષ્ટ એવાં પાતાનાં ભાણેજોને, કેમ મારે ! આપના સેવનથી ગોપીજનોની માફક ભક્તજનો પણ શ્રીહરિના પ્રિય બને છે. (૬)

ममाडस्तु तव सन्निधौ तनुवत्वमेतावता
न दुर्लभतमारतिर्भुररिपौ मुकुन्द प्रिये ॥

अतोऽस्तु तव लालना सुरधुनी परं संगमात्
तवैव भुवि कीर्तिता न तु कदापि पुष्टि स्थतैः ॥ ७ ॥

Transliteration

Mamastu Tav Sannidhau, Tanunavata Metavata
Na Durlabhatama Ratir Muraripau Mukund Priye
Atostu Tav Lalana, Surdhunee Param Sangmat
Tavaiv Bhuvī Kirtita Na Tu Kadapi Pushti Sthitaihi (7)

Translation

Oh Shree Yamuna, beloved of Shree Krushna ! Let my body be renovated in your presence as with that, it is not difficult to get devotion for KRUSHNA the enemy of MURA. And therefore let there be your fondling for me. Ganga could attain fame in the world only after her merger with you. Before that none from the path of grace (પુષ્ટિમાર્ગ) worshipped her at all. (7)

અનુવાદ

શ્રી યમુનાજી, આપના સાન્નિધ્યથી મારો દેહ સેવોપયોગી બને એવી કૃપા કરો. એને લીધે ભગવાનમાં પ્રીતિ સુલભ થશે. આ કારણથી આપનાં સ્તુતિરૂપી લાડ હો. શ્રી ગંગાજી આપના સંગમથી પૃથ્વીમાં ખ્યાતિને પામ્યાં છે. પુષ્ટિ ભક્તોએ નિત્ય આપના સંગમવાળાં જ શ્રી ગંગાજીની કીર્તિ ગાઈ છે. (૭)

સ્તુતિં તવ કરોતિ કઃ કમલજાસપત્નિ પ્રિયે
હરેર્યદનુસેવયા ભવતિ સૌખ્યમામોક્ષતઃ ॥

ઈયં તવ કથાધિકા સકલગોપિકાસંગમ

સ્મરશ્રમજલાણુભિઃ સકલગાત્રજૈઃ સંગમઃ ॥ ૮ ॥

Transliteration

Stutim Tava Karoti Kaha, Kamaljasapatni Priye
Harery Danu Sevaya, Bhavati Sukhyama Moxataha
Iyam Tav Kathadhika, Sakal Gopika Sangama
Smara Shramaja Lanubhi, Sakal Gatrajai Sangamaha (8)

Translation

Oh Co-wife of Lakshmi ! Oh beloved of KRUSHNA Oh the affectionate One ! Whoever is capable of praying You ! By praying Lakshmi with God KRUSHNA one gets happiness ending in salvation. But in your case there is much more. Those who pray You get close contact in respect of all limbs with particles of water sanctified by exotic Sports OF KRUSHNA with all cow-herd maids (8)

અનુવાદ

શ્રી લક્ષ્મીજીનાં સમાન સૌભાગ્યશાલિની હે શ્રી યમુનાજી ! આપની સ્તુતિ કોણ કરી શકે ? કારણ કે શ્રી હરિની સેવા સાથે શ્રી લક્ષ્મીજીની સેવા કરવાથી મોક્ષ પર્યંતના સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરંતુ આપની ખ્યાતિ તો આથી પણ વિશેષ છે. કારણ કે જે આપની સ્તુતિ કરે છે એને સકલ ગોપીજનોના સમાગમથી થયેલ કેલિ-શ્રમના જલકણોવાળાં આપનાં સર્વ શ્રી અંગોનો સંગમ થાય છે. (૮)

તવાષ્ટકમિદં મુદા પઠતિ સૂરસૂતે સદા
સમસ્તુદુરિતક્ષયો ભવતિ વૈ મુકુંદે રતિઃ ॥

તયા સકલસિદ્ધયો મુરારિપુષ્ચ સંતુષ્યતિ

સ્વભાવવિજયો ભવેદ્ વદતિ વલ્લભઃ શ્રીહરેઃ ॥ ૯ ॥

Transliteration

Tavashta Kam Idam Muda, Pathati Soorsoote Sada
Samasta Duri Takshayo, Bhavati Vai Mukunde Ratihi
Taya Sakal Siddhaya, Muraripushcha Santushyati
Swabhav Vijayo Bhavet, Vadati Vallabhaha Shreehareha (9)

Translation

Oh Daughter of SUN, Yamuna, he who recites always with Joy, this eight - stanza hymn of yours, gets free from all sins, and surely attains affection for Shree KRUSHNA. With that he gets all supernatural faculties. Lord KRUSHNA the enemy of MURA is pleased. He conquers his own nature. So says the one dear to KRUSHNA, SHRI VALLABHA. (9)

અનુવાદ

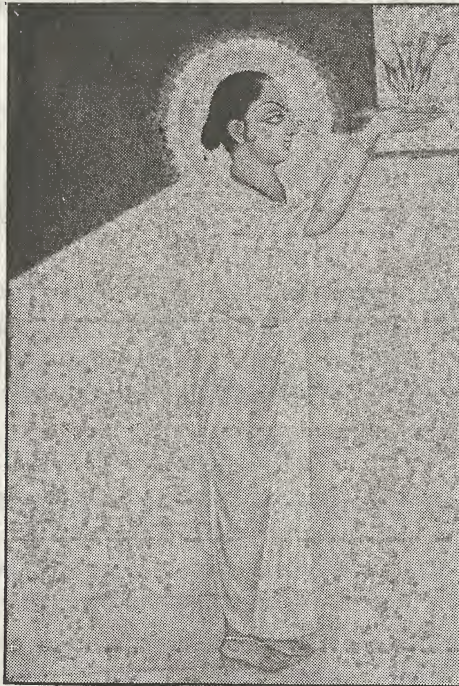
હે શ્રી સૂર્યતનયા યમુનાજી ! આપના આ અષ્ટકનો નિરંતર જે કોઈ પ્રસન્નતાપૂર્વક પાઠ કરે છે, તેનાં સમસ્ત પાપોનો નાશ થાય છે, શ્રી મુકુંદ ભગવાનમાં અવશ્ય પ્રીતિ થાય છે અને તેથી સકલ સિદ્ધિઓ મળે છે, સ્વભાવનો વિજય થાય છે. શ્રી મુરારિ ભગવાન પ્રસન્ન થાય છે, જે પ્રમાણે શ્રીહરિના પ્રિય શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી કહે છે. (૯)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितं यमुनाष्टक स्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ १ ॥

Iti Shreemad Vallabhacharya Virchitam Yamunastakam Sampurnam
(1)

SO ENDS YAMUNASTAKAM BY SHREE VALLABHACHARYA. (1)

श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितं यमुनाष्टक स्तोत्रं संपूर्णम्. (१)

२

॥ बालबोधः ॥

BALBODHA

Introduction : This work was composed in V. S. 1550 at PushkarRaj and taught to Naraindas Kayasth of Ambala. This is a treatise for newcomers in spiritual life explaining the four goals of human life and deals particularly with the fourth one viz salvation. After examining various courses of getting salvation by one self and through others, Shree Vallabha Charyaji concludes that the only easy way to get salvation is through devotion of GOD VISHNU. However he recommends the path of Grace Where God himself can be achieved by self-dedication and continuous divine service.

नत्वा हरिं सदानंद सर्वसिद्धांत संग्रहम् ॥

बालप्रबोधनार्थाय वदामि सुविनिश्चितम् ॥ १ ॥

Transliteration

Natva Harim Sadanandam Sarva Siddhanat Sangraham
Balprabodhanarthaya Vadami Suvinischitam (1)

Translation

After bowing down to the everjoyful HARI, SHREE KRUSHNA, I tell you now the well ascertained collection of established doctrines for a thorough understanding of new comers, those not well versed with sastras. (1)

अनुवाद

सदानंदस्वरूप श्रीहरिने नमन करीने आ मार्गमां नवा आवनारने सरलताथी समजाय अे जाणायथी सर्व प्रमाणोथी सुनिश्चित करेला सर्व सिद्धांतोना संग्रहने कहुं छुं. (१)

धर्मार्थकाममोक्षाख्याश्चत्वारोऽर्था मनीषिणाम् ॥

जीवेश्वरविचारेण द्विधा ते हि विचारिताः ॥ २ ॥

thought of by
God

२८
24/2/24

thought of by
God

Narayandas
Kayasth
of Ambala

after bowing
every body
collection of
all siddhants

for explanation to kids
I tell
well established

4 Dharmarth, Kamamochha, 4 Yogyarth of intelligent

Transliteration

Dharmarth Kamamokshakhyaschatvaror Artha Manishinam
Jiveshwara Vi Charena Dwidha Te Hi Vicharitaha (2)

Translation

There are four goals (aims) of human beings viz Rightousness, wealth, happiness and salvation. These are considered here in two ways, depending upon Their attainment by oneself (SOUL) or by GOD. (2)

અનુવાદ

બુદ્ધિમાન પુરુષોના ધર્મ - અર્થ - કામ અને મોક્ષ નામના ચાર પુરુષાર્થો છે તે જીવવિચારિત અને ઈશ્વરવિચારિત એવા બે પ્રકારે નિશ્ચય કરીને વિચારાયેલા છે. (2)

અલૌકિકાસ્તુ વેદોક્તાઃ સાધ્યસાધનસંયુતાઃ ॥

લૌકિકા ઋષિભિઃ પ્રોક્તાસ્તથૈશ્વરશિક્ષયા ॥ ૩ ॥

Transliteration

Alaukikastu Vedoktaha Sadyasadhan Sanyumtaha
Laukika Rushubhihi Proktaos Tathaiv Svarshikshaya (3)

Translation

Amongst these, those which are divine, have been narrated in (Vedic) scriptures both in respect of objects to be achieved and their means, those which are mundane (worldly), are very well described by Sages as taught to them by GOD (SHREE KRUSHNA) (3)

અનુવાદ

સ્વર્ગ વગેરે સાધ્ય અને તે સિદ્ધ કરવાનાં સાધનોવાળા ઈશ્વરવિચારિત અલૌકિક પુરુષાર્થો તો વેદમાં બતાવ્યા છે; અને ઋષિઓએ ઈશ્વરપ્રેરણાથી જીવવિચારિત પુરુષાર્થો સ્મૃતિગ્રંથોમાં કહ્યા છે. (3)

લૌકિકાંસ્તુપ્રવક્ષ્યામિ વેદાદાદ્યા યતઃ સ્થિતાઃ ॥

ધર્મશાસ્ત્રાણિ નીતિશ્ચ કામશાસ્ત્રાણિ ચ ક્રમાત્ ॥ ૪ ॥

ત્રિવર્ગસાધકાનીતિ ન તન્નિર્ણય ઉચ્યતે ॥ ૪ ૧/૨ ॥

Dharm, arth & roma
shastras are sadhakas
tools for Dharm, arth & roma
30+ is said
decision

Transliteration

Laukikasmtu Pravakshyami Vedadahya Yataha Sthitaha
Dharmasastrani Nitisha Kamasastrani Cha Kramat (4)
TriVarga Sadhakaniti Na Tanniranya Uchayate (4 1/2)

Translation

As the former divine aims are dealt with in divine scriptures. I will tell you lucidly about the mundane worldly goals. Amongst these scriptures relating to Righteousness, ethical sciences and happiness already exist for securing the three objectives of the trio, (Hence) I do not tell my confirmed views on them. (4 1/2)

અનુવાદ

બે પ્રકારનાં પુરુષાર્થોમાં પ્રથમ પ્રકારના જે અલૌકિક પુરુષાર્થો તો વેદના આધારે વર્ણવ્યા છે, તેથી લૌકિક પુરુષાર્થોને વધુ સ્પષ્ટ રીતે કહીશ. વળી ધર્મશાસ્ત્રો, અનુક્રમે ધર્મ, અર્થ અને કામ નામના ત્રણ પુરુષાર્થોને સાધનારા હોવાથી તે સંબંધે નિર્ણય આ સ્થાને નથી કહેવો. (૪, ૪ ૧/૨)

મોક્ષે ચત્વારિ શાસ્ત્રાણિ લૌકિકે પરતઃ સ્વતઃ ॥ ૫ ॥

દ્વિધા દ્વે દ્વે સ્વતસ્તત્ર સાંખ્યયોગૌ પ્રકીર્તિતૌ ॥

ત્યાગાત્યાગવિભાગેન સાંખ્યે ત્યાગઃ પ્રકીર્તિતઃ ॥ ૬ ॥

Transliteration

Mokshe Chatvari Shastrani Laukike Parataha Swataha (5)
Dwidha Dvai Dvai Swatstatra Sankhya Yogau Prakirtitau
Tyagatyag Vibhagen Sankhye Tyagaha Prakirtitaha (6)

Translation

For mandane salvation there are four scripture of two varieties. Salvation by oneself and salvation through others. There are two scriptures for each variety. For mundane salvation by oneself, there are scriptures of SANKHYA (which teach twenty five true principles by means of which one can get away from fetters of worldly existence and achieve salvation) and scripture of YOGA (which teach concentration of mind by deep abstract meditation for achieving salvation - union with Almighty) depending upon renunciation and non - renunciation. In SANKHYA renunciation is well prescribed. (5-6)

અનુવાદ

ઋષિમુનિ-વિચારિત લૌકિક મોક્ષમાં ચાર શાસ્ત્રો છે. તે મોક્ષના બે પ્રકાર છે, એક અન્ય દ્વારા થતો મોક્ષ અને બીજો પોતાનાથી થતો મોક્ષ, આ બંને પ્રકારના મોક્ષમાં બબે શાસ્ત્રો છે. તેમાં પોતાનાથી થતા 'સ્વતઃ મોક્ષમાં' ત્યાગ કરવો અને ન કરવો એવા બે ભેદ પ્રમાણે સાંખ્ય અને યોગ એમ બે પ્રકારનાં શાસ્ત્રો છે. તેમાં સાંખ્યશાસ્ત્ર ત્યાગને બતાવે છે. (૫, ૬)

અહંતામમતાનાશે સર્વથા નિરહંકૃતૌ ॥

स्वरूपस्थो यदा जीवः कृतार्थः स निगद्यते ॥ ७ ॥

Transliteration

Ahanta Mamatanashe Sarvatha Nirhan Krutau
Swarupastho Yada Jivaha Krutarthah Sa Nigdyate (7)

Translation

In Sankhya, on elimination of the feeling of senses of I and mine and on being thoroughly devoid of egotism when the human soul realises his True form, he is said to have achieved his goal of salvation (7)

અનુવાદ

અહંતા અને મમતાની નિવૃત્તિ થતાં સર્વ રીતે અહંકાર નિવૃત્ત થઈ જાય છે, ત્યારે જીવ પોતાના યથાર્થ સ્વરૂપમાં રહેલો હોય છે, તે જીવ મુક્ત થયો એમ મનાય છે. (૭)

तदर्थ प्रक्रिया काचित् पुराणेऽपि निरूपिता ॥

ऋषिभिर्बहुधा प्रोक्ता फलमेकमबाहातः ॥ ८ ॥

Transliteration

Tadartham Prakriya Kachit Puranepi Nirupita
Rushibhihir Bahudha Prokta Falamekam Bahyataha (8)

Translation

For that, salvation by mean of SANKHYA scriptures, Sages have told the format in many ways and some of them are laid down even in ancient legendary works The resulting benefit is the the same in the case of theist SANKHYA (8)

અનુવાદ

સાંખ્યમાર્ગમાં કહેલા મોક્ષની પ્રાપ્તિની રીતો ઋષિઓએ અનેક પ્રકારે કહેલી છે. તેમાંથી કેટલીકનું વર્ણન પુરાણોમાં કરવામાં આવ્યું છે. સેશ્વર સાંખ્યમાર્ગ પ્રમાણે બધાનું ફળ એકજ છે. (૮)

अत्यागे योगमार्गो हि त्यागोऽपि मनसैव हि ॥
यमादयस्तु कर्तव्याः सिद्धे योगे कृतार्थता ॥ ९ ॥

Transliteration

Atayage Yogamargo Hi Tyagopi Mansaiva Hi
Yamadayastu Kartavyaha Siddhe Yoge Krutarthata (9)

Translation

For those desiring non-renunciation. YOGA is certainly the path. Here even renunciation is only mental. Exercise of self-control should be performed. When total restraint is achieved, it is said to have reached the goal. (9)

અનુવાદ

ત્યાગ ન કરવો, હોય તેને માટે યોગમાર્ગ બતાવ્યો છે. તેમાં પણ ત્યાગ મનથી જ કરવાનો છે. યમ, નિયમ આદિ યોગનાં સાધન અવશ્ય કરવાં. મનનો નિરોધ થતાં જીવને પૂર્ણતા પ્રાપ્ત થશે જ. (૯)

पराश्रयेण मोक्षस्तु द्विधा सोऽपि निरूप्यते ॥
ब्रह्मा बाह्यणतां यातस्तद्रूपेण सुसेव्यते ॥ १० ॥

Transliteration

Parashrayena Mokshastu Dwidha Sopi Nirupyate
Brahma Brahman Tam Yatstadrupen Susevyate (10)

Translation

Salvation through others Vishnu and Shivaji is also of two types. That also is being narrated here. BRAHMA has attained the attributes of a BRAHMANA the highest human seer. He is therefore worshipped in that form. (10)

અનુવાદ

મોક્ષ ભગવાન અને શ્રીશિવજીનો આશ્રય કરવાથી જે મોક્ષ સિદ્ધ થાય છે, તે મોક્ષ બે

પ્રકારનો છે. તેનું પણ નિરૂપણ કરાય છે. બ્રહ્માજી તો બ્રાહ્મણત્વને પામ્યા છે. તેથી તેમનો બ્રાહ્મણ સ્વરૂપે વેદાધ્યયન કરવા માટે આશ્રય કરાય છે. (૧૦)

ते सर्वार्था न चाडडद्येन शास्त्रं किंचिदुदीरितम् ॥
अतः शिवश्च विष्णुश्च जगतो हितकारकौ ॥ ११ ॥
वस्तुनः स्थितिसंहारौ कार्यौ शास्त्रप्रवर्तकौ ॥
ब्रह्मैव तादृशं यस्मात् सर्वात्मकतयोदितौ ॥ १२ ॥

Transliteration

Te Sarvartha Na Chadyen Shastram Kinchidudiritam
Ataha Shivascha Vishnuscha Jagato Hitakarkau (11)
Vastunaha Sthiti Samharau Karyau Shashtra Pravartakau
Brahameva Tadrusham Yasmat, Sarvatma Katyoditau (12)

Translation

All these goals can not be fulfilled by the first one BRAHMA. He has said some holy scriptures. Therefore GOD SHIVA and GOD VISHNU are the benefactors of the world. They are responsible for the two acts of existence and annihilation of every thing. They are also propagators of scriptures of salvation. This is so because BRAHMA The Supreme Bliss itself has become that way in the form of SHIVA and VISHNU and therefore they are designated as divine GODS in their respective scriptures (11-12)

અનુવાદ

તે બ્રાહ્મણો ચાર પુરુષાર્થો માટે છે. બ્રહ્માજીએ મોક્ષ સંબંધમાં કંઈક શાસ્ત્ર કહેલ છે. શિવજી અને વિષ્ણુ સર્વ જગતનું હિત કરનારા છે. વિશ્વનું પાલન અને પ્રલય કાર્ય કરનારા વિષ્ણુ અને શિવ છે તેમજ મોક્ષ પુરુષાર્થ સંબંધી શાસ્ત્રના પણ પ્રવર્તક છે, તે કારણથી શિવ-વિષ્ણુ બ્રહ્મ જ થયેલ હોવાથી તે બન્નેને તે તે શાસ્ત્રોમાં સર્વાત્મકપણે વર્ણવ્યા છે. (૧૧, ૧૨)

निदोर्षपूर्णगुणता तत्तच्छास्त्रे तयोः कृता ॥
भोगमोक्षफले दातुं शक्तौ द्वावपि यद्यपि ॥ १३ ॥

भोगः शिवेन मोक्षस्तु विष्णुनेति विनिश्चयः ॥
लोकेऽपि यत् प्रभु भुङ्क्ते तन्न यच्छति कर्हिचित् ॥ १४ ॥

Transliteration

Nirdosh Purna Gunata Tatsahastre Tayoho Kruta
Bhog Mokshfale Datuma Shaktau Dwavapi Yadyapi (13)
Bhogaha Shiven Mokshstu Vishnuneti Vinischayaha
Lokepi Yat Prabhurmukte Tanna Yachhati Karhichita (14)

Translation

Being completely devoid of impurities and having all Devine attributes SHIVA and BRAHMA have been mentioned in their respective scriptures. Although both of them are capable of giving the awards of worldly happiness as well as salvation, shiva awards salvation and vishnu awards worldly hapiness. Even in the world also, the master does not anytime give away what he enjoys. (13,14)

અનુવાદ

શિવજીની અને વિષ્ણુની નિર્દોષતા અને પરિપૂર્ણતા તેઓના શાસ્ત્રમાં વર્ણવેલી છે. જો કે શિવજી અને વિષ્ણુ બન્ને દેવો ભોગ-વૈભવો તેમજ મુક્તિ એમ બન્ને પદાર્થો આપવાને સમર્થ છે; વિષ્ણુ દ્વારા મોક્ષ સિદ્ધ થાય છે, જ્યારે શિવજી દ્વારા ભોગ - વૈભવો પ્રાપ્ત થાય છે, એવો ખાસ નિર્ણય છે. કારણ કે લોકમાં પણ સ્વામીઓ જે વસ્તુઓને ભોગવે છે, તે વસ્તુઓ કોઈ પણ માત્રામાં આપતા નથી. (૧૩, ૧૪)

अतिप्रियाय तदपि दीयते क्वचिदेव हि ॥
नियतार्थप्रदानेन तदीयत्वं तदाश्रयः ॥ १५ ॥

Transliteration

Aatipriyaya Tadapi Diyate Kvachidev Hi
Niyatartha Pradanen Tadiyatayam Tadashrayaha (15)

Translation

BUT even that, which he enjoys is, at times, given to some very dear. Depending upon fulfilling of the type of goal, one decides as to which GOD one belong to and whom to take refuge, according to set practice. (15)

અનુવાદ

જો કે ભગવાન પોતાની ભોગ્ય વસ્તુ બીજાને આપે નહિ - છતાં પણ પોતાના અત્યંત પ્રિય સ્વજનને કોઈ કોઈ સમયે અપવાદ તરીકે પોતાને માટે નક્કી કરેલ પદાર્થને અવશ્ય આપે છે પણ ખરા. તેમ કરવાથી તે ભક્ત ભગવાનનો ખાસ છે તેમજ આશ્રિત છે, એવું સિદ્ધ થાય છે. (૧૫)

પ્રત્યેકં સાધનં ચૈતદ્ દ્વિતીયાર્થે મહાન્ શ્રમઃ ॥
જીવાઃ સ્વભાવતો દુષ્ટા દોષભાવાય સર્વદા ॥ ૧૬ ॥
શ્રવણાદિકૃતઃ પ્રેમ્ણા સર્વ કાર્યં હિ સિદ્ધ્યતિ ॥
મોક્ષસ્તુ સુલભો વિષ્ણોર્ભોગશ્ચ શિવતસ્તથા ॥ ૧૭ ॥

Transliteration

Pratyekam Sadhanam Chaitad Dwitiyarthē Mahan Shramaha
Jivaha Swabhavato Dushta Doshabhavaya Sarvada (16)
Sharavanadi Krutaha Premna Sarvam Karyam Hi Sidhyati
Mokshastu Sulabho Vishnuarbhogascha Shivatstatha (17)

Translation

Both of them (Shiva and Vishnu) are the means to achieve each goal (BUT) (i awarding) the second goal (which he does not generally give) there occur great strain. Human souls are by nature full of impurities. To get rid of impurities one should resort to listening of godly discourses with love and affection. With that everything is achieved. Salvation is easy to get from Vishnu and worldly pleasure from Shiva. (16, 17)

અનુવાદ

શિવભક્તિ કે વિષ્ણુભક્તિ એ સાધન પોતા પૂરતું સમજવું, બીજી વ્યક્તિને સાથે લેવામાં ઘણી મહેનત પડે છે. જીવો સ્વભાવદોષથી દૂષિત બનેલ છે. તે દોષોના નિવારણ માટે શ્રવણ-કીર્તન સ્મરણ-સેવા વગેરે પ્રેમપૂર્વક આચરવાં જોઈએ. તેથી સર્વ કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે. વિષ્ણુ ભગવાન પાસેથી મોક્ષ અને મહાદેવજી પાસેથી ભોગવૈભવ સહેલાઈથી મળે છે. (૧૬, ૧૭)

સમર્પણેનાડડત્મનો હિ તદીયત્વં ભવેદ્ ધ્રુવમ્ ॥
અતદીયતયા ચાહપિ કેવલશ્ચેત્સમાશ્રિતઃ ॥ ૧૮ ॥

તદાશ્રયતદીયત્વબુદ્ધયૈ કિંચિત્ સમાચરેત્ ॥
સ્વધર્મમનુતિષ્ઠન્ વૈ ભારદ્વૈગુણ્યમન્યથા ॥ ૧૯ ॥

Transliteration

Samparpanenatmano Hi Tadiyatam Bhaved Dhruvam
Aatadiyataya Chapi Kevalaschet Samashritaha (18)
Tadashraya Tadiyatva Buddhay Kinchita Samachret
Svadharmamanutishthen VaiBharadvagunyamanyatha (19)

Translation

It is only by complete dedication of oneself and belonging to GOD that one becomes firm. In the absence of belonging to HIM GOD one should conduct himself with complete refuge in GOD and aim to complete belonging to HIM, while following one's religious path as prescribed. If otherwise, it becomes a double load. (18,19)

અનુવાદ

આત્મસમર્પણ કરવાથી જીવાત્માનું તદીયપણું સુનિશ્ચિત રીતે અવશ્ય સિદ્ધ થાય છે જ, છતાં આત્મનિવેદન ન કરનાર પણ કેવલ ભગવાનનો આશ્રય કરીને રહે છે. ભગવાનના આશ્રયના અને ભગવદીયપણાના આનંદ માટે સ્વધર્મનું આચરણ કરવા સાથે સેવા, શરણાગતિ વગેરે કાંઈક સાધન આચરવા. જો તેમ ન કરે તો બમણો બોજો થઈ પડશે. (૧૮, ૧૯)

इत्येवं कथितं सर्वं नैतज्ज्ञाने भ्रमः पुनः ॥ १९ १/२ ॥

Transliteration

Ityevam Kathitam Sarva Naitagyene Bhramaha Punaha (191/2)

Translation

In this way everything is told so that there is no more any misgiving in respect of this knowledge. (191/2)

અનુવાદ

આ પ્રકારે શાસ્ત્રનો સાર કહ્યો. આ જાણ્યા બાદ પુનઃ અન્ય સંદેહ રહેશે નહિ. (૧૯૧/૨)

॥ इति श्रीमद्वल्लभाचार्यविरचितो बालबोधः संपूर्णः ॥ २ ॥

III Shri Vallabhacharaya Virchitam Balbodh Sampurmaha (2)

This is the end of "Balbodh" by SHREE VALLABHACHARYA. (2)

શ્રી વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત 'બાલબોધ' ગ્રંથ સંપૂર્ણ. (૨)

॥ सिद्धान्तमुक्तावली ॥

II SIDDHANT MUKTAVALI II

Introduction : Siddhant Muktaavali as The name suggest explains the doctrine of attaining mukti. It was composed by Shri Vallabhacharyaji in V.S. 1555 in Jatipura. It was composed for the benefit of Achutdas Sanodhiya. In it Shree Vallabhacharyaji concludes that divine services of Shree KRUSHNA with complete devotion is the only way to realise KRUSHNA - And that Mental service resulting from physical and fiscal service, is the uppermost. He also affirms KRUSHNA to be the perfect God and as such supreme even to Akshara Brahma, which, though pervading everywhere, is only the abode of KRUSHNA and is with limited bliss. The doctrine of Param Brahm and Akshar Brahm as two separate entities is propounded here.

नत्वा हरिं प्रवक्ष्यामि स्वसिद्धांतविनिश्चयम् ॥
कृष्णसेवा सदा कार्या मानसी सा परा मता ॥ १ ॥

Transliteration

Natwa Harim Pravakshyami Swasiddhant Vini Sechyam
Krushna Seva Sada Karya Mansi Sa Para Mata (1)

Translation

After bowing down to Hari Shree KRUSHNA I tell decisively established doctrines Bhaktimarg. Divine service of Shree KRUSHNA should always be practiced. The one done mentally is considered the best. (1)

અનુવાદ

શ્રી હરિને નમસ્કાર કરીને ભક્તિમાર્ગના આપણા સિદ્ધાંતો હું નિશ્ચયપૂર્વક કહું છું. શ્રીકૃષ્ણની સેવા નિરંતર કરવી જોઈએ. સેવા પ્રકારમાં માનસી સેવા શ્રેષ્ઠ છે. (૧)

चेतस्तत्प्रवणं सेवा तत्सिद्धयै तनुवित्तजा ॥
ततः ससारदुःस्वस्य निवृत्तिर्ब्रह्मबोधनम् ॥ २ ॥

Transliteration

Chetastatpravanam Seva Tatsiddhyai Tanuvittaja
Tataha Sansardukhasya Nivrutti Brahma Bodhanam (2)

Translation

To engross one's mind totally in Shree KRUSHNA is called devotion. It is achieved by devotion of body and financial resources in his service. This results in liberation from worldly distresses and realisation of Brahma, The Supreme Soul, GOD KRUSHNA. (2)

અનુવાદ

ચિત્તને તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનમાં પરોવી રાખવું તેનું નામ સેવા કહેવાય, તે માનસી સેવાની સિદ્ધિ માટે તનુજા અને વિત્તજા સેવા કરવી, તે બે પ્રકારની સેવાથી સાંસારિક દુઃખોનું નિવારણ થાય છે અને બ્રહ્મનું જ્ઞાન છે. (૨)

परं ब्रह्म तु कृष्णो हि सच्चिदानंदकं बृहत् ॥
द्विरूपं तद्धि सर्वं स्यादेकं तस्माद्विलक्षणम् ॥ ३ ॥

Transliteration

Param Bhrama Tu Krushnohi Sachchidanandakam Bruhat
Dwirupam Taddhi Sarvam Syadekam Tasmad Vilakshanam (3)

Translation

The most supreme being is but only Shree KRUSHNA. While the abode of the Supreme spirit is a combination of existence, consciousness and bliss, even that is in two forms, one is all around The visible universe and the other quite distinct from that. (3)

અનુવાદ

ખરેખર, પરમ તત્ત્વ કે જે પર બ્રહ્મના નામથી ઓળખાય છે તે તો યશોદોત્સંગ લાલિત શ્રીકૃષ્ણ છે; અને પરમ તત્ત્વથી સેજ નીચલી કોટિનું, બીજા નંબરનું તત્ત્વ તે અક્ષર બ્રહ્મા છે. (તેમાં સંદેશ અને ચિદંશ પૂર્ણ હોય છે, પરંતુ આનન્દાંશ સેજ ન્યૂન હોય છે; એટલે કે, આ

અક્ષર બ્રહ્મ સર્વકાલવ્યાપી તેમ સર્વદેશવ્યાપી છે, સર્વજ્ઞ છે, પરંતુ સર્વશક્તિમાન નથી. સર્વશક્તિમાન તો પરબ્રહ્મ પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણ છે. તેઓ સ્વતન્ત્ર છે જ્યારે અક્ષર બ્રહ્મા એમને આધીન છે.) આ અક્ષર બ્રહ્મ સર્વજગત રૂપે થયું છે. પણ તે સર્વ જગતરૂપે બનેલું અક્ષર બ્રહ્મ પણ બે રૂપોવાળું હોય છે અને તેમાંનું એક રૂપ બીજાથી જુદું હોય છે. (૩)

अपरं तत्र पूर्वस्मिन्वादिनो बहुधा जगुः ॥
मायिकं सगुणं कार्यं स्वतन्त्रं चेति नैकधा ॥ ४ ॥

Transliteration

Aparam Tatra Puvasmin Vadino Bahudha Jaguhu
Mayikam Sagunam Karyam Swatantram ChetiNaikdha (4)

Translation

In the case of the first form, there are many different views. Some assert it to be illusion. Some believe it to be a result of attributes. Some again assert it to be an act of GOD. And some confirm it to be self made eternal and so on in many other ways. (4)

અનુવાદ

પૂર્વે શ્લોકમાં વર્ણવેલ બ્રહ્માના બે સ્વરૂપમાંથી પ્રથમ વર્ણવેલા જગતના બ્રહ્મસ્વરૂપની બાબતમાં ભિન્ન ભિન્ન મંતવ્ય રજૂ કરે છે. કેટલાક માયારચિત છે એમ કહે છે, બીજા ગુણોથી રચિત છે, ત્રીજા ઈશ્વરરચિત કાર્ય સ્વરૂપ છે, ચોથા સ્વતન્ત્ર છે - અનાદિકાળથી આવું જ છે અને અન્ય મતવાળા આથી પણ જુદાં મંતવ્યો પ્રમાણે જુદી જુદી રીતે કહે છે. (૪)

तदेवैतत्प्रकारेण भवतीति श्रुतेर्मतम् ॥
द्विरूपं चापि गंगावज्ज्ञेयं सा जलरूपिणी ॥ ५ ॥
माहात्म्युसयुंता नृणां सेवतां भक्तिमुक्तिदा ॥
मर्यादामार्गविधिना तथा ब्रह्मापि बुध्यताम् ॥ ६ ॥

Transliteration

Tadevai Tatprakaren Bhavatieti Shrutermatam
Dwirupam Chapi Gangavajagneyam Sa Jalrupini (5)

Mahatmya Samyutam Nrunam Sevatam Bhakti Muktida
Maryada Margvidhina Tatha Brahamapi Budhyatam (6)

Translation

In the opinion of Vedas, the abode of the supreme being (અક્ષરબ્રહ્મ) itself takes the form of the universe and its two forms as well should be viewed as in the case of (RIVER) Ganga. She is in the form of water the physical form. She also gives worldly pleasures and liberation to those who knowing her greatness worship her metaphysical or spiritual form as per established rules. The abode of Supreme spirit (અક્ષરબ્રહ્મ) should also be understood similarly. (5-6)

અનુવાદ

અક્ષરબ્રહ્મ જ જગદ્રૂપે બને છે એવું શ્રુતિનું મંતવ્ય છે. વ્યાપક સ્વરૂપ અને પ્રકટ સ્વરૂપ આવા બે રૂપવાળું આ બ્રહ્મ ગંગાજી જેવું સમજવું. જેમાં પ્રથમ ગંગાજી જલરૂપ આધિભૌતિક સ્વરૂપે બિરાજે છે. તીર્થસ્વરૂપે બિરાજતાં ગંગાજી આધ્યાત્મિક સ્વરૂપવાળાં માન્યા છે. શાસની પદ્ધતિ પ્રમાણે દાન, પૂજન, સ્નાન વગેરેથી સેવા કરનારા મનુષ્યોને તીર્થસ્વરૂપ ગંગાજી વૈભવ અને મોક્ષ એમ બંને વસ્તુઓ આપે છે. અક્ષરબ્રહ્મને પણ એ પ્રકારે સમજવું. (૫, ૬)

तत्रैव देवतामूर्तिर्भक्त्या या दृश्यते क्वचित् ॥
गंगायां च विशेषेण प्रवाहाभेदबुद्धये ॥ ७ ॥
प्रत्यक्षा सा न सर्वेषां प्राकाम्यं स्यात्तया जले ॥
विहिताच्च फलात्तद्धि प्रतीत्यापि विशिष्यते ॥ ८ ॥

Transliteration

Tatraiva Devata Murtir Bhaktaya Ya Drushyate Kvachit
Gangayam Cha Visheshen Pravaha Bhed Budhaye (7)
Pratyaksha Sa Na Sarvesham Prakamyam Syat Taya Jale
Vihitachcha Falat Taddhi Pratityapi Vishisyate (8)

Translation

There in the River Ganga itself, Ganga in the form of Devi is only some times seen by those to whom the flowing waters and the Devi are identical. She, Ganga as Devi is not visible to all (but) through it there is her waters, which is confirmed by laying down awards (of Ganga worship) in scriptures and is also experienced by many, who distinguish it as higher than her waters. (7-8)

અનુવાદ

ઉપર વર્ણવેલા બે સ્વરૂપવાળાં ગંગાજીમાં જે દેવતારૂપે આધિદેવિક ગંગાજી છે તે ભકિત દ્વારા ગંગાજીના પ્રવાહમાં અને કોઈ કોઈ વાર પ્રકટ દર્શન આપતું આધિદેવિક સ્વરૂપ કોઈ બીજાનું નથી, પરંતુ આધિદેવિક જલસ્વરૂપે બિરાજતાં ગંગાજીનું જ છે તેવી પ્રતીતિ કરાવવા દર્શન આપે છે.

આધિદેવિક શ્રી ગંગાજી સર્વસામાન્યને પ્રત્યક્ષ નથી દેખાતાં. શ્રીગંગાજીના જલ પ્રત્યે જે ઉત્તમ ભાવના છે તે પણ તેમાં બિરાજતાં આ પ્રકટ આધિદેવિક સ્વરૂપને લઈ ને જ છે. અને આ પ્રકટ દર્શન આપતું સ્વરૂપ શાસ્ત્રોક્ત જે ભકિત અને મુકિતરૂપ ફલ તેના કરતાં ભકતને થતા અનુભવને લઈને પણ ચઢિયાતું છે. એટલે કે, ભકિત-મુકિત એ મર્યાદામાર્ગીય ફલ છે, જ્યારે પ્રકટ દર્શન દ્વારા સ્વરૂપાનન્દનું દાન પુષ્ટિમાર્ગીય ફલ છે. (૭, ૮)

यथा जलं तथा सर्वं यथा शक्ता तथा बृहत् ॥

यथा देवी तथा कृष्णस्तत्राप्येतदिहोच्यते ॥ ९ ॥

Transliteration

Yatha Jalam Tatha Sarvam Yatha Shakta Tatha Bruhat
Yatha Devi Tatha Krushnastatra Pyetdiho Chyate (9)

Translation

As in the case with Waters of Ganga so is all universe. AS is the capacity to sanctify in Ganga so is the abode of the Supreme Spirit. As is the deity form Of Godess Ganga, so is SHREE KRUSHNA. There also it is further being told. (9)

અનુવાદ

જેમ પ્રવાહ જલસ્વરૂપે ગંગાજી દેખાય છે, તેમજ આ સર્વ જગત બ્રહ્મરૂપે સમજવું. જેમ તીર્થરૂપે ગંગાજી દેખાય છે તેમ અક્ષરબ્રહ્મને સમજવું. જેવા આધિદેવિકરૂપે ગંગાજી બિરાજે છે તેમજ શ્રીકૃષ્ણને આધિદેવિકરૂપે સમજવા, આ બાબતમાં પણ આમ કહેવાનું છે. (૯)

जगत्तु त्रिविधं प्रोक्तं ब्रह्मविष्णुशिवास्ततः ॥

देवतारूपवत्प्रोक्ता ब्रह्मणीत्थं हरिर्मतः ॥ १० ॥

Transliteration

Jagat Tu Trividham Prokatam Braham Vishnu Shivastataha
Devate Rupavat Prokata Brahmaniattham Harirmatah (10)

Translation

The universe (world) is said to be three fold. Hence Gods BRAHMA, VISHNU AND SHIVA are known as deities (FOR each function). Similarly HARI SHREE KRUSHNA is beleived to be in the abode of Supreme Spirit. (અક્ષરબ્રહ્મ). (10)

અનુવાદ

સત્ત્વગુણ, રજોગુણ, અને તમોગુણ એ ત્રણ પ્રકૃતિના ગુણોને લઈ જગત ત્રણ પ્રકારનું છે. અને વિષ્ણુ, બ્રહ્મા અને શિવજીએ ત્રણ ગુણોના અધિષ્ઠાતા દેવો તરીકે વર્ણવાયા છે. તે જ પ્રમાણે સચ્ચિદાનન્દસ્વરૂપ જે ત્રિવિધ અક્ષરબ્રહ્મ તેના અધિષ્ઠાતા શ્રીકૃષ્ણને માનવામાં આવ્યા છે. (૧૦)

कामाचारस्तु लोकेऽस्मिन् ब्रह्मादिभ्यो न चान्यथा ॥

परमानंदरूपे तु कृष्णे स्वात्मनि निश्चयः ॥ ११ ॥

अतस्तु ब्रह्मवादेन कृष्णे बुद्धिर्विधीयताम् ॥

आत्मनि ब्रह्मरूपे हि छिद्रा व्योम्नीव चेतनाः ॥ १२ ॥

Transliteration

Kamcharstu Lokesmin Brahamadibhyo Na Chananyatha
Parmandrupe Tu Krushne Swatmani Nischayaha (11)

Atastu Brahamvaden Krushne Buddhir Vidhiyatam
Atamani Brahamrupe Hi Chhidra Vyomaniv Chetnaha (12)

Translation

In this world, fulfillment of desire is through Brahma etc., and in no other way. But for Salvation of One's own soul. rests only in KRUSHNA, The Supreme Joy. Therefore based on the principle that everything is supreme spirit, the inner thinking should be inclined towards Shree KRUSHNA.

In the case of soul (આત્મા) which is a form of the Supreme spirit (બ્રહ્મ) inclinations of mind (intellect) behave equally as small holes in the sky (showing openings which do not exist). (11, 12)

અનુવાદ

ઉપનિષદોમાં સર્વેષુ લોકેષુ કામચારો ભવતિ, આ પ્રકારના સ્વતન્ત્ર સંચારરૂપી ફલનું નિરૂપણ છે. જગતમાં સ્વતન્ત્ર સંચાર જગતના નિયામક બ્રહ્માદિ દેવોની કૃપા દ્વારા થાય અન્યથા નહીં. તે જ પ્રમાણે ભગવાનની લીલાભૂમિ વ્રજ-વૃન્દાવન વગેરે તેમાં પણ સ્વતન્ત્ર સંચાર શ્રીકૃષ્ણની કૃપા દ્વારા જ થાય કે જે કૃષ્ણ આપણા આત્મા છે, દેહમાં જીવાત્મા હોય તો દેહ ધારે તેમ ફરી શકે, તેમ જીવાત્મામાં તેના જીવાત્મા પરમાત્મા હોય તો તે લીલાભૂમિમાં સ્વતન્ત્ર વિચાર કરી શકે. આ સિદ્ધાન્તની વાત છે.

તેથી તો પરમાનંદની પ્રાપ્તિ કરવા માટે આ બધું બ્રહ્મ છે, એવા બ્રહ્મવાદના સિદ્ધાંત અનુસાર શ્રીકૃષ્ણમાં અંતઃકરણને વિશેષ પ્રકારે સ્થિર કરવું. જીવાત્માના સ્વરૂપની બાબતમાં તો તે બ્રહ્મરૂપ હોવાથી જેમ આકાશમાં નાનાં નાનાં છિદ્રોની કલ્પના કરીએ એટલે તે મહા-આકાશના અંશોનો ખ્યાલ આવે તેમ પરબ્રહ્મ પરમાત્માના જીવાત્માઓ અંશો છે એ વાતનો ખ્યાલ આવે. (૧૨)

उपाधिनाशे विज्ञाने ब्रह्मात्मत्वावबोधने ॥
गंगातीरस्थितो यद्वद्देवतां तत्र पश्यति ॥ १३ ॥
तथा कृष्णं परं ब्रह्मा स्वस्मिन् ज्ञानी प्रपश्यति ॥

Transliteration

Upadhinashē Vīgyane Brahmatmatvav Bodhne
Gangatīrsthito Yadvad Devatam Tatra Pasyati (13)
Tatha Krushnam Param Brahama Swasmin Gyani Prapsyati

Translation

Just as a devotee standing on the bank of Ganga sees there the Ganga Devi, similarly on disappearance of obstructions and on realising the truth or on perceiving real truth of the whole world being a part of Supreme Spirit (ब्रह्म) the awakened intellectual (ज्ञानी) sees in himself KRUSHNA, the most supreme spirit (परब्रह्म). (13 1/2)

અનુવાદ

જેમ ગંગાજીના કિનારા પર રહેલા ભક્તો ગંગાજીના પ્રવાહમાં શ્રી ગંગાદેવીનાં દર્શન કરે છે, તેમ અવિદ્યાની ઉપાધિ નાશ પામતાં, સર્વ જગત બ્રહ્મસ્વરૂપ છે એવું વ્યવસ્થિત રીતે

જ્ઞાન થાય છે, ત્યારે જ્ઞાની પોતાના સ્વરૂપમાં પરબ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનો સાક્ષાત્કાર કરે છે. (૧૩ ૧/૨)

संसारी यस्तु भजते स दुरस्थो यथा तथा ॥ १४ ॥
अपेक्षितजलादीनामभावात् तत्र दुःखभाक् ॥

Transliteration

Sansari Yastu Bhajate Sa Durastho Yatha Tatha (14)
Apekshit Jaladinam Bhavat Tatra Dukhabhaka

Translation

Just as a devotee of Ganga staying far away from Ganga is miserable on account of absence of badly needed water etc., so also is the case of devotee of KRUSHNA engrossed in worldly affairs. (14 1/2)

અનુવાદ

ગંગાજીના તીરથી દૂર વસેલો ભક્ત, ત્યાં ગંગાજીના જલ અને તીર્થ વગેરે આવશ્યક સામગ્રીઓના અભાવને કારણે દર્શન નથી પામતો. પરંતુ પાણી સહેલાઈથી ન મળે વગેરે કલેશને અનુભવે છે. તેમ સંસારી એટલે અહંતામમતાવાળો ભક્ત ભગવાનને ભજે ત્યારે કલેશ પામે છે. (૧૪)

तस्माच्छ्रीकृष्णमार्गस्थो विमुक्तः सर्वलोकतः ॥ १५ ॥
आत्मानंदसमुद्रस्थं कृष्णमेव विचिन्तयेत् ॥

Transliteration

TasmatshriKrushna Margastho Vimukataha Sarvalokataha (15)
Atmanand Samudrastham Krushnamev Vichintayet

Translation

Therefore one who is in the path of devotion of SHREE KRUSHNA and who is completely free from worldly fetters should meditate only about KRUSHNA, resting in the ocean of self - joy or adobe of supreme Spirit (अक्षरब्रह्म). (15 1/2)

અનુવાદ

તેથી જે ભકિતમાર્ગમાં રહેલા હોય, તે બધા લૌકિક આફતોથી મુક્ત છે. માટે અવિદ્યાની ઉપાધિઓથી છૂટા આત્માનંદ સ્વરૂપ મહાસાગરમાં વિરાજતા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું જ ખાસ કરીને ચિંતન કરવું. (૧૫)

लोकार्थी चेद्भजेत्कृष्णं क्लिष्टो भवति सर्वथा ॥ १६ ॥
क्लिष्टोऽपि चेद्भजेत्कृष्णं लोको नश्यति सर्वथा ॥

Transliteration

Lokartha Ched Bhajet Krushnam Klishto Bhavati Sarvatha (16)
Klishtopi Ched Bhajet Krushnam Loko Nashyati Saravtha

Translation

If one, who is full of worldly desires as his aim, worships KRUSHNA, he distressed. Even when so distressed, if he worships KRUSHNA, he gets bereft of wordly constraints. (16 1/2)

અનુવાદ

લૌકિક સુખોને મેળવવા માટે શ્રીકૃષ્ણને ભજે તો સર્વ રીતે કલેશવાળો થશે. પરંતુ જો કલેશ પામીને પ્રભુ-વિરક્ત બની-શ્રીકૃષ્ણને ભજે તો સંપૂર્ણ પ્રમાણમાં તેનો સંસાર નાશ પામે છે. (૧૬)

ज्ञानाभावे पुष्टिमार्गी तिष्ठेत्पूजोत्सवादिषु ॥ १७ ॥
मर्यादास्थस्तु गंगायां श्रीभागवततत्परः ॥
अनुग्रहः पुष्टिमार्गे नियामक इति स्थितिः ॥ १८ ॥

Transliteration

Gyanabhava Pushtimargi Tishet Pujotsavadishu (17)
Maryadasthastu Gangayam Shri Bhagavat Tatparaha
Anugraha Pushtimarge Niyamak Eti Sthihi (18)

Translation

In the absence of realisation of one's own and KRUSHNA's real form, a devotee in the path of Grace should stay in a place where worshipping and celebrations for Shree KRUSHNA prevail. A devotee in the doctrine of established rules, (મર્યાદાસ્થ)

should stay near Ganga and be engrossed in reading BHAGAVATA. GOD's GRACE in the only controlling force in the path of Grace. This is the real Position. (18)

અનુવાદ

જે પુષ્ટિમાર્ગીય એટલે અનુગ્રહમાર્ગી ભક્ત છે. પરંતુ જેને પોતાના સ્વરૂપનું અને ભગવાનના સ્વરૂપનું જ્ઞાન નથી, તેણે જ્યાં ભગવાનની સેવા, ઉત્સવો થતા હોય ત્યાં રહેવું. વળી જે મર્યાદામાર્ગીય ભક્ત છે, તેણે જ્ઞાનના અભાવમાં ગંગાજીના કિનારે શ્રીમદ્ ભાગવતનાં નિત્યપાઠાદિ કરવાં. પુષ્ટિમાર્ગીમાં ભગવાનનો અનુગ્રહ નિયામક છે, એવી વ્યવસ્થા છે. (૧૭, ૧૮)

उभयोस्तु क्रमेणैव पूर्वोत्कैव फलिष्यति ॥
ज्ञानाधिको भक्तिमार्ग एवं तस्मात् निरूपितः ॥ १९ ॥

Transliteration

Ubhayastu Kramenaiva Purvoktaiva Falishyati
Gyanadhiko Bhaktimarg Evam Tasman Nirupitaha (19)

Translation

For both categories (પુષ્ટિ) and (મર્યાદા), the above referred mental devotion will bear fruits successively. The path of Devotion is Superior to that of Knowledge and hence it is so narrated. (19)

અનુવાદ

જ્ઞાની અગર મર્યાદામાર્ગીય ભક્તો બન્નેને ભગવાનના અનુગ્રહથી ક્રમે કરીને આગળ વર્ણવેલી માનસી સેવા ફલિત થશે જ. આથી જ્ઞાનમાર્ગથી ભકિતમાર્ગ ઉત્તમ છે. તેથી તેનું નિરૂપણ કર્યું છે. (૧૯)

भक्त्यभावे तु तीरस्थो यथा दुष्टैः स्वकर्मभिः ॥
अन्यथाभावमापन्नस्तस्मात्स्थानाच्च नश्यति ॥ २० ॥

Transliteration

Bhaktyabhava Tu Tirstho Yatha Dushtaihi Swakarmabhihi
Anayatha Bhavmapannastasmāt Stananna Cha Nasyati (20)

Translation

In the absence of devotion, however, as one even on the banks of Ganga with his own sinfull deeds, becomes otherwise Perverted and degenerates from his position so also in the case of a devotee of KRUSHNA. (20)

અનુવાદ

જેમ ગંગાજીના કિનારા ઉપર રહેલો, ભકિત ન હોય તો પોતાના દોષવાળાં કર્મોને લીધે કદાચ વિપરીત બુદ્ધિવાળો બની જાય અને તે તીર્થોદિ સ્થાનોમાંથી પણ ભ્રષ્ટ થાય, તેમ કેવલ પેટ ભરવા ખાતર જ સેવા કરતો હોય ને તેને બીજે વધારે પૈસા મળે તો સેવા છોડીને અન્યત્ર ચાલ્યો જાય અને પ્રવાહમાં તણાઈ જાય તેથીજ સ્થિતિ ભકિત વિનાના ઢોંગી ભક્તની થાય છે. (૨૦)

एवं स्वशास्त्रसर्वस्वं मया गुप्तं निरूपितम् ॥
एतद् बुद्ध्वा विमुच्येत पुरुषः सर्वसंशयात् ॥ २१ ॥

Transliteration

Evam Swashastransarswam Maya Gupatam Nirupitam
Etad Buddhava Vimuchyeth Purushaha Sarvasamshyat (21)

Translation

Thus I have laid down, though secret, all the doctrines of devotion of the Pusti margh. A person who thoroughly understands them will be free from all doubts. (21)

અનુવાદ

આ રીતે મે પુષ્ટિમાર્ગના સર્વસ્વ સેવાના સિદ્ધાંતનું નિરૂપણ કર્યું છે. જે અત્યંત રહસ્યમય જ્ઞાન છે, આ સિદ્ધાંત હૃદયારૂઢ થતાં પુરુષ સર્વ પ્રકારના સંશયોમાંથી મુક્ત થાય છે. (૨૧)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचिता सिद्धान्तमुक्तावली सम्पूर्णा ॥ ३ ॥
Iti Shri Vallabhacharya Virchita Siddhant Mukattavali Sampurna (3)

SIDDHANT MUKALLAVATI IS COMPLETED BY BY SHREE
VALLABHACHARYA (3)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત સિદ્ધાંતમુક્તાવલી સંપૂર્ણ (૩)

॥ पुष्टिप्रवाहमर्यादाभेदः ॥

II PUSHTI PRAVAHA MARYADA BHEDAH II

Introduction : The critics say that this work is incomplete, either some parts are lost or that it was left incomplete for some reason. The date of composition is also not known but it is said to have been composed in the last years of Acharya. It defines three Catagories of Jiv - Souls. This is the biggest book among the sixteen Books.

पुष्टिप्रवाहमर्यादा विशेषेण पृथक् पृथक् ॥

जीवदेहक्रियाभेदैः प्रवाहेण फलेन च ॥ १ ॥

वक्ष्यामि सर्वसंदेहा न भविष्यन्ति यच्छ्रुतेः ॥

भक्तिमार्गस्य कथनात् पुष्टिरस्तीति निश्चयः ॥ २ ॥

Transliteration

Pusti Pravah Maryada Visheshenan Pruthak Pruthak
Jivadeha Kriya Bhedaihi Pravahena Falena Cha (1)
Vakshyami Sarvasandeha Na Bhavisyanti Yatshruteha
Bhakti Margasya Kathanat Pushtirastiti Nischayaha (2)

Translation

The path of Grace, the worldly path and the path of (Vedic) limitations are three distinct paths and I now narrate for souls in each of them the difference in their souls, body actions, both in reference to their origin and goals. After hearing this there will not occur any doubts.

By mention of "Path of devotion" (in chapter 12 of Geeta), it is certain that the path of Grace exists. (1, 2)

અનુવાદ

પુષ્ટિ, પ્રવાહ અને મર્યાદા એ ત્રણે માર્ગ જુદા જુદા છે. તેઓના જીવ, દેહ, ક્રિયા, સૃષ્ટિની પરંપરા, તેમજ ફલના ભેદ એવાં પાંચે વિશેષ રૂપથી જુદા જુદા કહી શકાય; જે સાંભળવાથી કોઈ પ્રકારના સંદેહો થશે નહિ. ગીતાજીના બારમા અધ્યાયમાં 'ભક્તિમાર્ગ છે,' એવું કહેવાથી જ પુષ્ટિમાર્ગ એટલે ભગવાનનો અનુગ્રહ માર્ગ છે, એવું નક્કી જ થાય છે. (૧, ૨)

द्वौ भूतसर्गा वित्युक्तेः प्रवाहोऽपि व्यवस्थितः ॥

वेदस्य विद्यमानत्वान्मर्यादापि व्यवस्थिता ॥ ३ ॥

Transliteration

Dwao Bhutsarga Vityukatehi Pravahopi Vyavasthitaha
Vedasya Vidya Manatvan Maryadapi Vyavsthita (3)

Translation

(In Geeta 16-6) by reference to words "Two kinds of beings", the worldly path is established and with the existence of vedic scriptures, the path of limitations is also established. (3)

અનુવાદ

ભગવદગીતાજીના ૧૬મા અધ્યાયના છઠા શ્લોકમાં 'દ્વૌ ભૂતસર્ગૌ' આ શ્લોકમાં દેવી અને આસુરી એવી બે પ્રકારની સૃષ્ટિ છે - એવું વાક્ય પ્રમાણિત હોવાથી પ્રવાહમાર્ગ પણ છે, એવું પુરવાર થાય છે. વળી વેદોના પણ અસ્તિત્વને લીધે મર્યાદામાર્ગ પણ વ્યવસ્થિત રીતે નક્કી છે. (૩)

कश्चिदेव हि भक्तो हि यो मदभक्त इतीरणात् ॥

सर्वत्रोत्कर्षकथनात्पुष्टिरस्तीति निश्चयः ॥ ४ ॥

न सर्वोऽतः प्रवाहाद्धि भिन्नो वेदाच्च भेदतः ॥

यदा यस्येति वचनान्नाहं वेदैरितीणात् ॥ ५ ॥

Tranliteration

Kaschidev Hi Bhakto Hi Yo Madbhakta Etiranat
Sarvatrotkarsh Kathanat Pushtirstiti Nisechayaha (4)

Na Sarvotaha Pravahaddhi Bhinno Vedacha Bhedtaha Yada Yasyeti Vachana Nnaham Vedairitiranat (5)

Translation

"In Geeta 12-13 by reference to words" one who is my devotee" only a rare person is a devotee. As God has mentioned everywhere about their being the best, it is certain tha the path of Grace exist. In Geeta, 11-53 by reference to words "I am not..... by Vedas" it is clear that all souls are not alike and the path of grace is definitely different from worldly path and also the path of limitations, due to basic difference. (4, 5)

અનુવાદ

શ્રીમદ્ ભગવદગીતાના બારમા અધ્યાયમાં ભક્તોનાં લક્ષણોમાં 'જે મારો ભક્ત છે તે મને અત્યંત પ્રિય છે,' એમ કહેલ છે; તેમજ ઠેકાણે ઠેકાણે ભક્તનો મહિમા ગાયો છે, તેથી કોઈ વિરલ જ જીવ અનન્ય ભક્ત હોય છે, એવું નક્કી થાય છે તેમજ પુષ્ટિભક્તિ છે એવો પણ નિશ્ચય છે જ. શ્રીમદ્ ભગવદગીતામાં ૧૧મા અધ્યાયના ૫૩મા શ્લોકમાં 'હું' વેદોથી, તપથી, દાન વગેરેથી આ પ્રમાણે જોઈ નથી શકાતો,' એવું વચન છે. તેથી સર્વ જીવો સમાન કોટિના નથી માટે પુષ્ટિમાર્ગ, પ્રવાહમાર્ગ અને મર્યાદામાર્ગ એ ત્રણે જુદા છે, એવો નિશ્ચય થાય છે. (૪, ૫)

मार्गेकत्वेऽपि चेदन्त्यौ तनू भक्त्यागमौ मतौ ॥

न तद्युक्तं सूत्रतो हि भिन्नो युक्त्या हि वैदिकः ॥ ६ ॥

Transliteration

Margaikatvepi Chedantyaao Tanu Bhaktyagamao Matau
Na Tad Yuktam Sutra To Hi Bhinno Yuktaya Hi Vaidikaha (6)

Translation

If some one argues that path of devotion is only one and that the last two namely, worldly path and path of limitations. are like its limbs, giving only devotion, it is not proper as the path of limitations (વૈદિક) is different is clearly established by percepts (સૂત્ર) of devotion and by logical arguments. (6)

અનુવાદ

ભક્તિમાર્ગ તો એક જ માર્ગ છે, છતાં "અન્તિમ (પછીના) બે-મર્યાદા અને પ્રવાહ માર્ગો કંઈક

પ્રમાણમાં ભક્તિ આપનારા છે, માટે પુષ્ટિ ભક્તિના અંગરૂપ છે,” એમ કહેવું યોગ્ય નથી. કારણકે સુત્રગ્રંથોથી અને યુક્તિથી મર્યાદા-વૈદિક માર્ગ ભિન્ન છે, એવો નિર્ણય થાય છે. (૬)

जीवेदहकृतीनां च भिन्नत्वं नित्यता श्रुतेः ॥
यथातद्वत्पुष्टिमार्गो द्वयोरपि निषेधतः ॥ ७ ॥
प्रमाणभेदादभिन्नो हि पुष्टिमार्गो निरूपितः ॥

Transliteration

Jivadeha Krutinam Cha Bhinnatvam Nityata Shruteha
Yatha Tadvat Pustimarge Dwyorapi Nishedhataha (7)
Pramanbhedad Bhinno Hi Pushtimarg Nirupitaha

Translation

Just as differentiation of soul, body and activities is established by divine Scriptures, so also eternity of path of grace is also established. By negation of the path of limitations as well as worldly path and by differences of authorities, the path of grace is definitely asserted as separate path. (7 1/2)

અનુવાદ

જેવી રીતે શ્રુતિથી જીવ, દેહ અને કૃતિનું ભિન્નપણું સિદ્ધ છે, તેવી રીતે પુષ્ટિમાર્ગનું નિત્યત્વ પણ શ્રુતિસિદ્ધ છે; પ્રવાહમાર્ગ અને મર્યાદામાર્ગ નિષેધથી અને પ્રમાણોના ભેદથી પુષ્ટિમાર્ગનું ભિન્નરૂપે અવશ્ય નિરૂપણ છે. (૭, ૭ા)

सर्गभेदं प्रवक्ष्यामि स्वरूपांगक्रियायुतम् ॥ ८ ॥
इच्छामात्रेण मनसा प्रवाहं सृष्टवान् हरिः ॥
वचसा वेदमार्ग हि पुष्टिं कायेन निश्चयः ॥ ९ ॥

Transliteration

Sargabhedam Pravakshyami Swarupang Kriyayutam (8)
Echhamatren Mansa Pravaham Srushtavan Harihi
Vachasa Vedmarg Hi Pushtim Kayen Nischayha (9)

Translation

I shall specifically tell about the differentiation of creation of all souls in respect of their basic form, body and activities, HARI Shree KRUSHNA created creatures

of worldly path out of his mind by a mere desire. The creatures of the path of limitations were created by him from his utterances and the creatures of the path of Grace from his own body. This is certain. (9)

અનુવાદ

હવે ત્રણે માર્ગોનું સ્વરૂપ, અંગ અને ક્રિયા સહિત ઉત્પત્તિના પ્રકાર ભેદને સ્પષ્ટરૂપે વર્ણવું છું. શ્રીહરિને ઈચ્છા થતાં જ મનથી પ્રવાહમાર્ગને, વાણીથી મર્યાદામાર્ગને અને નિજ શ્રી અંગથી પુષ્ટિમાર્ગને ઉત્પન્ન કર્યો, એવો નિશ્ચય છે. (૮, ૯)

मूलेच्छातः फलं लोके वेदोक्तं वैदिकेऽपि च ॥
कायेन तु फलं पुष्टौ भिन्नेच्छातोऽपि नैकद्या ॥ १० ॥

Transliteration

Mulechehhataha Falam Loke Vedokattam VaidikepiCha
Kayen Tu Falam Pushtau Bhinnechchhatopi Naikata (10)

Translation

In the worldly path, the worldly rewards are out of his original wish to keep the world running, in the path of limitations, the reward is as prescribed in the holy scriptures; in the path of Grace, the award is THROUGH HIS AUGUST PURESELF; Thus the creation is not of one kind due to HIS desire to give different awards. (10)

અનુવાદ

પ્રવાહમાર્ગમાં સૃષ્ટિને ચાલુ રાખવાની મૂલ ઈચ્છા હોવાથી લૌકિક ફલ થાય છે; અને મર્યાદામાર્ગમાં વેદમાં કહેલા ફલ પ્રાપ્ત થાય છે. પુષ્ટિમાર્ગમાં તો શ્રી અંગદ્વારા એટલે ઠાકોરજીના સ્વરૂપ દ્વારા ફલ પ્રાપ્ત થાય છે. આવી ભિન્ન ભિન્ન ઈચ્છાઓને લીધે સૃષ્ટિ જુદા જુદા ભેદ છે. (૧૦)

“तानहं द्विषतो” वाक्यादभिन्ना जीवाः प्रवाहिणः ॥
अत एवेतरो भिन्नौ सान्तौ मोक्षप्रवेशतः ॥ ११ ॥

Transliteration
"Tanaham Dwishato" Vakayad Bhinna Jivaha Pravahinaha
Ata Evatarau Bhinnau Santau Moksha Praveshataha (11)

Translation

In (Geeta 16-19) by reference to "Those Jealous", it is certain that the souls in the worldly path are of a different category. The souls in worldly path remain forever in the endless series of birth and death. Where as soul in path of limitations achieve salvation and souls in the path of grace enter into him. (11)

અનુવાદ

ભગવદગીતાના ૧૬મા અધ્યાયના ૧૮માં શ્લોકમાં કહ્યું છે કે 'મારો દ્વેષ કરે છે તેને આસુરી યોનિમાં મોકલું છું.' તેથી પ્રવાહી જીવો જુદા છે. માટે મર્યાદા અને પુષ્ટિ જીવો મોક્ષ અને પ્રવેશવાળા હોવાથી અંતવાળા અને જુદા છે. (૧૧)

तस्माज्जीवाः पुष्टिमार्गे भिन्ना एव न संशयः ॥
भगवद्रूपसेवार्थं तत्सृष्टिर्नान्यथा भवेत् ॥ १२ ॥

Transliteration
Tasmaj Jivaha Pushtimarge Bhinna Eva Na Samsayaha
Bhagavadrup Sevaratham Tatrushitir Nanyaatha Bhavet (12)

Translation

Therefore there is no doubt at all that the souls in the path of grace are of a special category. They are intended for DIVINE SERVICE OF SHREE KRUSHNA HIMSELF. The creation of the souls in the Path of Grace cannot be otherwise. (12)

અનુવાદ

તેથી પુષ્ટિમાર્ગમાં જે જીવો છે તે જુદા જ પ્રકારના છે. એ વિષયમાં કોઈ પણ સંશય નથી. તે સૃષ્ટિ એટલે પુષ્ટિ જીવોની સૃષ્ટિ ભગવત્સ્વરૂપની સેવા માટે જ રચી છે; બીજી કોઈ રીતે આ સૃષ્ટિ ન સંભવે. (૧૨)

स्वरूपेणावतोरण लिंगेन च गुणेन च ॥
तारतम्यं न स्वरूपे देहे वा तत्क्रियासु वा ॥ १३ ॥
तथापि यावता कार्यं तावत्तस्य करोति हि ॥

Transliteration
Swarupenavtaren Lingen Cha Gunena Cha
Tartamyam Na Swarupe Dehe Va Tatkriyasu Va (13)
Tathapi Yavata Karyam Tavat Tasya Karoti Hi

Translation

In respect of souls of path of grace, their original selves, their manifestations, their apparent signs and their attributes, there is no difference in their outward form, their bodies or their activities, Even then, depending upon the activities expected from each soul of Grace, HE surely creates a difference in each. (13 1/2)

અનુવાદ

ભગવાનના સ્વરૂપથી, અવતારથી, ચક્ર વગેરે ચિહ્નથી, ઐશ્વર્યાદિ ગુણથી, જીવોના સ્વરૂપમાં, દેહમાં, ક્રિયાઓમાં, ન્યૂનાધિકતા નથી; તો પણ ભગવાનને જેટલા પ્રમાણમાં સેવા કરાવવી હોય છે, તેટલા પ્રમાણમાં જીવમાં ન્યૂનાધિકતા રાખે છે. (૧૩, ૧૩ ૧/૨)

ते हि द्विधा शुद्धमिश्रभेदान्मिश्रास्त्रिधा पुनः ॥ १४ ॥
प्रवाहादिविभेदेन भगवत्कार्यसिद्धये ॥
पुष्टया विमिश्राः सर्वज्ञाः प्रवाहेण क्रियारताः ॥ १५ ॥
मर्यादया गुणज्ञास्ते शुद्धाः प्रेम्णातिदुर्लभाः ॥

Transliteration
Te hi Dwidha Shuddha Mishra Bhedan Misrastridha Punaha (14)
Pravahadi Vibheden Bhaga Vatkarya Siddhye
Pushataya Vimisraha Sarvagnaha Pravahen Kriyarataha (15)
Maryadaya Gungnaste Shuddhaha Premnati Durlabhaha

Translation

The soul of Grace are of two categories, Pure and Mixed forms. Again the mixed one are three fold in respect of worldly souls etc., to accomplish HIS

purposes. Those souls of grace mixed with Grace (પુષ્ટિ) are omniscient; those mixed with wordly category (પુષ્ટિપ્રવાહ) are attached to religious activities; those mixed with limitations category (પુષ્ટિમર્યાદા) very well understand the attributes greatness of SHREE KRUSHNA. The pure unmixed souls of Grace (શુદ્ધ પુષ્ટિ) full of love for GOD SHREE KRUSHNA are very rare to be found. (15 1/2)

અનુવાદ

પુષ્ટિમાર્ગીય જીવો શુદ્ધ પુષ્ટિ અને મિશ્ર પુષ્ટિ એવા ભેદથી બે પ્રકારના છે. હવે જે મિશ્ર પુષ્ટિ જીવો છે તે ત્રણ પ્રકારના છે. ભગવતકાર્યની સિદ્ધિ માટે પ્રવાહ વગેરેના વિશેષ પ્રકારથી જે પુષ્ટિ મિશ્ર પુષ્ટિ જીવો છે, તેઓ સર્વજ્ઞ છે. જેઓ પ્રવાહ મિશ્ર પુષ્ટિ જીવો છે તેઓ ક્રિયામાં પ્રેમવાળા હોય છે. જેઓ મર્યાદા મિશ્રિત પુષ્ટિ જીવો છે. તેઓ ભગવાનના ગુણોને જાણનારા હોય છે. જેઓ શુદ્ધ પુષ્ટિ જીવો છે, તેઓ તે પ્રેમ વડે અત્યંત શુદ્ધ હોય છે. અને તેઓ અત્યંત દુર્લભ હોય છે. (૧૪, ૧૫ ૧/૨)

एवं सर्गस्तु तेषां हि फलं त्वत्र निरूप्यते ॥ १६ ॥

भगवानेव हि फलं स यथाडडविर्भवेद्भुवि ॥

गुणस्वरूपभेदेन तथा तेषां फलं भवेत् ॥ १७ ॥

Transliteration

Evam Sargastu Tesham Hi Falam Tvatra Nirupyate (16)
Bhagvannev Hi Falam Sa Yatha Virbhavedruvi
Guna Swarup Bheden Tatha Tesham Falam Bhavet (17)

Translation

Thus was about their creation (origin). Now I shall state the awards in respect of them. for the souls in the path of Grace, Shree Krushna himself is the award. The way HE manifests himself on the earth with different attributes and form of himself, the award (also) for them will be of that type. (17)

અનુવાદ

આ પ્રકારે સૃષ્ટિ નિરૂપણ કરીને પુનઃ અહીં તે પ્રત્યેક પ્રકારના જીવોનાં જ ફલનું નિરૂપણ કરવામાં આવે છે. ભગવાન જ નિશ્ચય ફલ છે તે જેમ ગુણ અને સ્વરૂપના ભેદથી જે પ્રકારે પૃથ્વીમાં પ્રકટ થાય છે, તે પ્રકારે 'પુષ્ટિમાર્ગીય' જીવોને ફલ પ્રાપ્ત થાય છે. (૧૬, ૧૭)

आसक्तौ भगवानेव शापं दापयति क्वचित् ॥
अहंकारेऽथवा लोके तन्मार्गस्थापनाय हि ॥ १८ ॥

Transliteration

Asaktao Bhagvanev Shapam Dapayati Kavchit
Anhakareth Va Loke Tanmarg Sthapanaya Hi (18)

Translation

When souls of grace of mixed variety get attached to worldly objects, at times, GOD himself gets them cursed by someone; so also in the case of their pride; but that is so done only to establish HIS way in the world. (18)

અનુવાદ

પુષ્ટિ જીવની લૌકિક વિષયમાં આસક્તિ થાય તો કોઈક વખત ભગવાન જ શાપ અપાવે છે; અથવા અહંકાર થાય તો પણ કોઈ વાર શાપ અપાવે છે, પરંતુ શાપપ્રદાન પણ માર્ગનું સ્થાપન કરવા માટે જ હોય છે. (૧૮)

नते पाषण्डतां यांति न च रोगद्युपद्रवाः ॥

महानुभावाः प्रायेण शास्त्रं शुद्धत्वहेतवे ॥ १९ ॥

Transliteration

Na te Pashandataam Yanti Na Cha Rogadrupdravaha
Mahanu Bhavaha Prayen Shastram Shuddhatv Hetave (19)

Translation

In spite of this, They do not become atheists (non believers in GOD) nor do they have any troubles by way of diseases etc., Mostly they are well versed in scriptures and the purpose is to sanctify them. (19)

અનુવાદ

શાપ પામેલા તે ભક્તજનો પાખંડી બનતા નથી. રોગાદિ ઉપદ્રવો તેમને થતા નથી. કેવળ તે મહાનુભાવો શુદ્ધિ સમ્પાદન કરવા માટે શાસ્ત્રને જ અનુસરે છે. (૧૯)

भगवत्तारतम्येन तारतम्यं भजंति हि ॥
लौकिकत्वं वैदिकत्वं कापट्यात्तेषु नान्यथा ॥ २० ॥
वैष्णवत्वं हि सहजं ततोऽन्यत्र विपर्ययः ॥

Transliteration

Bhagvattartamyen Tartamyam Bhajanti Hi
Laukikatvam Vaidikatvam Kapatyat Teshu Nanyatha (20)
Vaishnavatvam Hi Sahajam Tatoanyatra Viparyaya

Translation

Depending upon different manifestations of GOD to them, they worship the only relevant form of SHREE KRUSHNA. Their activities relating to the scriptures and relating to worldly affairs are only by way of a show and not for any awards. For them, belonging to VISHNU (Shri Krushna) is but natural. Reverse is the case in others (i.e abiding laws of scriptures is natural to souls of limitations and abiding by worldly laws is natural to wordly souls other two being done, if all, is for a show). (20 1/2)

અનુવાદ

ભગવદર્શના માત્ર ભેદથી જેવી ભક્તિ હોય છે તેવા પ્રકારના ભગવાનના સ્વરૂપને તેઓ સેવે છે. તે ભગવદ્દીયમાં વૈદિકપણું કે લૌકિકપણું એ તો દેખાવ પુરતું જ છે, પરંતુ વાસ્તવિક રીતે નથી. તેઓનું વૈષ્ણવપણું તો સ્વાભાવિક જ છે, તેથી બીજે વિપરીતપણું છે. (૧૯, ૨૦ ૧/૨)

संबन्धिनस्तु ये जीवाः प्रवाहस्थास्तथापरे ॥ २१ ॥
चर्षणीशब्दवाच्यास्ते ते सर्वे सर्ववर्त्मसु ॥
क्षणात् सर्वत्वमायांति रुचस्तेषां न कुत्रचित् ॥ २२ ॥
तेषां कियाडनुसारेण सर्वत्र सकलं फलम् ॥

Transliteration

Sambadhinstu Ye Jivaha Pravahasthasthapare (21)
Charshni Shabdavachyaste Te Sarve Sarva Vartmsu
Kshanat Sarvatvamayanti Ruchistesham Na Kutrachit (22)
Tesham Kriyamusaren Sarvatra Sakalam Falam

Translation

Those who keep themselves connected with all the paths and other types of worldly souls should be known as disloyal remblers. They wander in all paths momentarily getting absorbed in one or the other path but have no attachment anywhere. For them according to their actions they get all worldly awards everywhere. (22 1/2)

અનુવાદ

ત્રણ માર્ગમાં સંબંધ ધરાવનાર જે જીવો પ્રવાહમાર્ગમાં રહેલા છે તે તેમજ બીજા જે હીન પ્રવાહ માર્ગમાં રહેલા છે તે જીવો 'ચર્ષણી' શબ્દથી ઓળખાય છે. તે સર્વ જીવો સર્વ માર્ગમાં પણમાત્ર માટે તન્મયતાને પામે છે. તે ચર્ષણી જીવોની કોઈ પણ માર્ગમાં સ્થિર પ્રીતિ નથી હોતી. તેમને કર્માનુસાર સર્વ સ્થાનોમાં, સર્વ ફલની પ્રાપ્તિ થાય છે. (૨૧, ૨૨)

प्रवाहस्थान्प्रवक्ष्यामि स्वरूपांगडक्रियायुतान् ॥ २३ ॥
जीवास्ते ह्यासुराः सर्वे प्रवृत्तिं चेति वर्णिताः ॥
ते च द्विधा प्रकीर्त्यन्ते हि अज्ञदुर्ज्ञविभेदतः ॥ २४ ॥

Transliteration

Pravahasthan Pravakshyami Swarupang Kriyayutan (23)
Jivaste Hyasuraha Sarve Pravruttim Che Ti Varnitaha
Te Cha Dwiddha Prakirtyante Hyagndurgna Vibhedataha (24)

Translation

I will now mention about worldly souls in respect of their basic form, body and actions, They are devilish as illustrated in Geeta (16-7), by words "and activities". They are also known to be of Two types those with defective understanding as different from those with evil understanding. (24)

અનુવાદ

સ્વરૂપ, અંગ અને ક્રિયા સહિત પ્રવાહમાં રહેલા જીવોને હવે કહીશ. તે પ્રવાહી જીવો નિશ્ચિતરૂપે આસુર જીવ કહેવાય છે. ગીતાજીમાં સોળમાં અધ્યાયમાં પ્રવૃત્તિ ચ નિવૃત્તિ ચ - એ શ્લોકમાં તેઓને વર્ણવ્યા છે. અજ્ઞ અને દુર્જ્ઞ એવા ભેદથી તેઓ બે પ્રકારે કહેવાય છે. (૨૩, ૨૪)

दुर्ज्ञास्ते भगवत्प्रोक्ता हि अज्ञास्ताननु ये पुनः ॥
 प्रवाहेऽपि समागत्य पुष्टिस्थस्तैर्न युज्यते ॥ २५ ॥
 सोऽपि तैस्तत्कुले जातः कर्मणा जायते यतः ॥ २५ १/२ ॥

Transliteration

Durgnaste Bhagavati Prokata Hygnastananu Ye Punaha
 Pravahepi Samgatya Pushtistha Stanaira Yujayate (25)
 Sapi Taistkule Jataha Karmana Jayate Yataha (25 1/2)

Translation

Those with evil understanding are described by SHREE KRUSHNA in Geeta. Those with defective understanding unconsciously follow them. If by chance a soul of grace comes to the path of world, he does not merge with it or follow it. He also is born with them in that family as anti-scripture activities lead to such birth. (25, 25 1/2)

अनुवाद

गीताજમાં ભગવાને જે આસુર જીવો વર્ણવ્યા છે તે 'દુર્જ્ઞ' જીવો છે અને તેમને જે અનુસરનારા છે તે 'અજ્ઞ' જીવો છે. પુષ્ટિમાર્ગીય જીવ પ્રવાહમાં આવીને પણ તેમની સાથે તે કુલમાં જન્મેલ છે; કેમકે કર્મોથી જ તે આસુર થાય છે. (૨૫, ૨૫ ૧/૨)

॥ इति श्रीमद्वल्लभाचार्यविरचितः पुष्टिप्रवाहमर्यादाभेदः सम्पूर्णः ॥ ४ ॥

Eiti Shri Vallabhacharya Virchitah
 PushtiPravahMaryadaBhedah Sampurnah (4)

Thus ends "PUSTIPRAVAHMARYADABHEDA, by SHREE VALLABHACHARYA. (4)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદાભેદ ગ્રંથ સંપૂર્ણ. (૪)

॥ सिद्धान्तरहस्यम् ॥

II SIDDHANTARAHASYAM II

Introduction : The most important work of Shree Vallabhacharyaji. On the midnight of the Eleventh day of the bright fortnight in V.S. 1549, Shri Mahaprabhuji was sleeping on the Govind Ghat of Yamunaji in Gokul. He was worried. He was trying to find a solution to the difficult question of how to associate Jiva with Bramh - Man with God. Man is so full of vices and God without vice or virtue. Than God himself appeared before him and promised that he will accept the service of man whom Shree Mahaprabhuji will give Bramhsamband irrespective of his falling. Shri Mahaprabhuji, in this book says what lord told him on that occasion. Shree Mahaprabhuji offered the Lord the garland of handwoven cotten thread, and sang the now famous hymns "Madhurastakam". Next morning he gave first Bramhsamandh to Damodardas Harshani and thus the tradition of Pustimargiya Diksha began. A beautiful introduction to this book is written by Shri Mulchand Teliwala, the noted Scholar. Please read the same for clear understanding of this work. (Suddhadvaita Brahmapada - The Complete Works of M. T. Teliwala - by Kedarnath Sharma - 1980.) Shree Vallabhacharya describes in this work what exactly GOD said to him personally about the doctrine of complete dedication of oneself and belongings to GOD, which assures complete extinction of all impurities. He preaches that everything before use should be offered to GOD and one should behave in relation to GOD like a devoted servant of his master.

શ્રાવણસ્યામલે પક્ષે એકાદશ્યાં મહાનિશિ ॥

साक्षाद् भगवता प्रोक्तं तदक्षरश उच्यते ॥ १ ॥

Transliteration

Shravan Syamale Pakshe Ekadashyam Mahanishi
 Sakshad Bhagvata Proktam Tadakshrashha Uchayate (1)

Translation

On the midnight of the eleventh day of the bright half of the month SHRAVANA, what GOD KRUSHNA himself said is being told here verbatim. (1)

અનુવાદ

શ્રાવણ માસના શુકલ પક્ષની એકાદશીની મધ્ય રાતે પ્રકટ થઈને ભગવાને જે સાક્ષાત્ કહ્યું, તે અક્ષરે અક્ષર કહીશ. (૧)

by doing brahma-sambandh of all Deh de of Jeev. (૧)
બ્રહ્મસંબંધકરણાત્ સર્વેષાં દેહજીવયોઃ ॥

સર્વદોષનિવૃત્તિર્હિ દોષાઃ પંચવિધાઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૨ ॥

All dosh free definitely. dosh stupus there are
Transliteration

**Brahmasambandha Karant Sarvesham Dehjivayoho
 Sarvadosha Nivrutirhi Doshaha Panchvidhaha Smrutaha (2)**

Translation

By Brahmsambandh, all the impurities of body and soul of all the people are wiped out. It is said that there are five kinds of impurities. (2)

અનુવાદ

બ્રહ્મસંબંધ કરવાથી સમગ્ર દેહ અને જીવાત્માના સર્વ દોષોની નિવૃત્તિ થાય છે, એ નિશ્ચિત છે. તે દોષો પાંચ પ્રકારના સાંભળ્યા છે. (૨)

સહજા દેશકાલોત્થા લોકવેદનિરૂપિતાઃ ॥

સંયોગજાઃ સ્પર્શજાશ્ચ ન મંતવ્યાઃ કથંચન ॥ ૩ ॥

Transliteration

**Sahaja Deshkalottha Lokveda Niroopitaha
 Sanyogajaha Sparshja cha Na Mantavyaha Kathanchana (3)**

Translation

Impurities recognised by the people and Vedas are (1.) Those which are natural with Birth. (2) Those arising from place, good or bad place. (3) Those arising from time, auspicious or otherwise time. (4) Those arising from circumstance good or bad. (5) Those arising from contacts with good bad or indifferent Persons or objects, should not be minded at all. (3)

અનુવાદ

લોકમાં અને વેદમાં નિરૂપણ કરેલા એવા સહજ, દેશજ, કાલજ, સંયોગજ અને સ્પર્શજ

એવા પાંચ પ્રકારના દોષો કોઈપણ રીતે માનવા જોઈએ નહિ. (૩)

અન્યથા સર્વદોષાણાં ન નિવૃત્તિઃ કથંચન ॥

અસમર્પિતવસ્તૂનાં તસ્માદ્ વર્જનમાચરેત્ ॥ ૪ ॥

Transliteration

**Anyatha Sarva Doshanam Na Nivrutihi Kathamchanaha
 Asamarpita Vastoonam Tasmad Varjanamacharet (4)**

Translation

Without that Brahmsambandha in no other way, all impurities get extinguished. Therefore one should abandon all objects which are not formally offered to GOD KRUSHNA. (4)

અનુવાદ

બ્રહ્મસંબંધ કર્યા વિના અન્ય પ્રકારથી સર્વ દોષોની કોઈપણ રીતે નિવૃત્તિ થતી નથી. તેથી અસમર્પિત વસ્તુઓનો, ભગવાનને સમર્પણ ન કરેલી વસ્તુઓનો ત્યાગ કરવો. (૪)

નિવેદિભિઃ સમર્પ્યેવ સર્વ કુર્યાદિતિ સ્થિતિઃ ॥

ન મતં દેવ દેવસ્ય સામિભુક્તસમર્પણમ્ ॥ ૫ ॥

Transliteration

**Nivedibhi Samarpyaiva Sarvam Kuryaditi Sthitihi
 Na Matam Dev Devsya Samibhukta Samarpanam (5)**

Translation

The correct position is that those who have offered everything to GOD KRUSHNA by initiation in contact with Supreme spirit should do everything only after offering to Shri KRUSHNA. To offer semi-used articles to god of gods SHREE KRUSHNA is not considered acceptable. (5)

અનુવાદ

બ્રહ્મસંબંધ લીધેલા ભગવદીય જનોએ ભગવાનને સમર્પણ કરીને જ સર્વ કાર્યો કરવાં જોઈએ. દેવાધિદેવ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અડધી વાપરેલી વસ્તુઓનું કદીએ સમર્પણ કરવું નહિ. (૫)

તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુ સમર્પણમ્ ॥
 દત્તાપહારવચનં તથા ચ સકલં હરેઃ ॥ ૬ ॥
 ન ગ્રાહ્યા મિતિ વાક્યં હિ ભિન્નમાર્ગપરં મતમ્ ॥

Transliteration
 Tasmadadau Sarvakarye Sarva Vastu Samarpanam
 Dattapahar Vachanam Tatha Cha Sakalam Harehe (6)
 Na Grahyamiti Vakyam Hi Bhinnamargaparam Matam

Translation

Hence in all activities, everything should first be offered to Hari. The prohibitive dogma viz whatever is given away once cannot be taken back and so also that which is offered to HARI (KRUSHNA) should not be accepted back, is definitely related to other dogmas and not to us. (6 1/2)

અનુવાદ

સમર્પણ કરેલ છે તેથી ભક્તે પ્રત્યેક કાર્યમાં પ્રથમ પ્રભુને સર્વ વસ્તુનું સમર્પણ કરવું તેમજ હરિને આપેલી વસ્તુ પ્રસાદી તરીકે ન લેવાય એવું જે 'વચન' છે તે, તથા શ્રીહરિ સમર્પણ કર્યું છે તેથી તે ગ્રહણ કરવા યોગ્ય નથી એવું 'વચન' તે અન્ય માર્ગનો મત છે, પુષ્ટિમાર્ગનું મંતવ્ય નથી. (૬, ૬ ૧/૨)

સેવકાનાં યથા લોકે વ્યવહારઃ પ્રસિધ્ધયિતિ ॥ ૭ ॥

તથા કાર્ય સમર્પ્યેવ સર્વેષાં બ્રહ્મતા તતઃ ॥

Transliteration
 Sevakanam Yatha Loke Vyavaharaha Prasiddhyati (7)
 Tatha Karyam Samarpyaiva Sarvesham Brahmata Tataha

Translation

Just like the relation between a servant and his master in the world, so should all things be done after offering him only. By doing so, everything so offered achieves attributes of the most supreme spirit (બ્રહ્મ) viz freedom from impurities (નિર્દોષતા). (7 1/2)

અનુવાદ

જીવી રીતે લોકમાં સેવકનો પોતાના સ્વામી પ્રત્યેનો વ્યવહાર સિદ્ધ થાય છે, તેવી જ રીતે પ્રભુને સર્વ સમર્પણ કરીને જ સર્વ કાર્ય કરવું તેથી સર્વ વસ્તુઓનું પણ બ્રહ્મપણું સિદ્ધ થાય. (બ્રહ્મપણું એટલે વસ્તુઓનું નિર્દોષપણું.) (૭, ૭ ૧/૨)

ગંગાત્વં સર્વદોષાણાં ગુણદોષાદિવર્ણના ॥ ૮ ॥

ગંગાત્વેન નિરૂપ્યા સ્યાત્ તદ્વદંત્રાપિ ચૈવ હિ ॥ ૯ ૧/૨ ॥

Transliteration

Gangatvam Sarvadoshanam Gundoshadi Varma (8)
 Gangatvena Niroopyasyat Tadvatrap Chaiva Hi (9 1/2)

Translation

Just as all impurities coming in Ganga get known as Ganga and thereafter the qualities or otherwise are also described as those of Ganga, so also here in the case of things offered to Supreme Spirit. (8 1/2)

અનુવાદ

ગંગાજીમાં મળેલ અશુદ્ધ જલાદિના દોષો ગંગાજીરૂપ થઈ જાય છે અને જલના ગુણદોષનું વર્ણન ગંગાજીના રૂપથી જ થાય છે. તે જ રીતે બ્રહ્મસંબંધ થતાં જીવના ગુણદોષનું વર્ણન રહેતું નથી, પરંતુ તેની બ્રહ્મતા એટલે નિર્દોષપણું તેમજ સમત્વ સિદ્ધ થાય છે. (૮, ૮ ૧/૨)

॥ इति श्रीमद्वल्लभाचार्य विरचितं सिद्धान्तरहस्यं संपूर्णम् ॥ ६ ॥

**Iti Shri Vallabhacharya Virchitam Siddhant
 Rahasyam Sampurnnam (5)**

So ends "SIDDHANT RAHASYAM" BY SHREE VALLABHACHARYA. (5)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત "સિદ્ધાંતરહસ્ય" સંપૂર્ણ. (૫)

६ ॥ नवरत्नम् ॥

॥ NAVARATNAM ॥

Introduction : This is the Sixth book among the Sodash Grantha. It was composed in V.S. 1558 at Adel. Acharya's disciple Govind Dube of Kheralu in Gujarat was worried. He could not concentrate in seva, his mind was distracted, so he wrote to Acharya and sought his advice. So Acharya composed his work and sent it to him. In this work Shree Vallabhacharyaji asserts that a devotee should completely abdicate all types of worries, misgivings etc., including those for even attainment of GOD, because GOD the Divine love, will never act against the interests of devotees; GOD will never allow his beloved souls to be worldly or ritualistic. He further advises that one should Concentrate in God's, leaving everything else to GOD's wish and continuously recite " श्री कृष्ण शरणम् मम."

चिन्ता कापि न कार्या निवेदितात्मभिः कदापीति ॥

भगवानपि पुष्टिस्थो न करिष्यति लौकिकीं च गतिं ॥ १ ॥

Transliteration

Chinta Kapi Na Karya Niveditatmabhihi Kadapeeti
Bhagavanapi Pushtistho Na Karishyati Laukikeem Cha Gatim (1)

Translation

Those who have initiated themselves formally by offering everything to the Supreme God. should never worry about anything. GOD SHREE KRUSHNA in the path of grace will never allow his beloved devotees to go down to worldly ends. (1)

अनुवाद

આત્મનિવેદન કરેલ ભગવદીય જનોએ કોઈપણ પ્રકારે ક્યારે પણ અને કોઈ પણ પ્રકારની ચિંતા ન કરવી. ભગવાન ખુબ જ દયાળુ છે. તેથી ભગવદીય જનોની લૌકિક દશા કરશે નહિ. (૧)

निवेदनं तु स्मर्तव्यं सर्वथा तादृशैर्जनैः ॥

सर्वेश्वरश्च सर्वात्मा निजेच्छातः करिष्यति ॥ २ ॥

Transliteration

Nivedanam Tu Smartavyam Sarvatha Tadrushair Janaihi
Sarveshvarashcha Sarvatama Nijechhataha Karishyati (2)

Translation

Such people (the initiated and adopted people) i. e. those who belong to KRUSHNA should in all respects reflect of his dedication in company with those who are great in the path of grace. The Supreme GOD who is also the inner soul of all, will do everything according to his own wishes. (2)

अनुवाद

ભગવદીય જનોની સાથે નિવેદન તો સર્વ પ્રકારે સ્મરવું જ. સર્વના નિયન્તા અને સર્વના આત્મા પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે કરશે. (૨)

सर्वेषांप्रभुसंबंधो न प्रत्येकमिति स्थितिः ॥

अतोऽन्यविनियोगेऽपि चिन्ता का स्वस्य सोऽपि चेत् ॥ ३ ॥

Transliteration

Sarvesham Prabhu Sambandho Na Pratyekmitisthithi
Atonya Viniyogepi Chinta Ka Svasya Sopi Chet (3)

Translation

Once initiated with the Supreme Spirit by offering everything to KRUSHNA, All so offered are equally associated with GOD SHREE KRUSHNA. No one has any individual special relationship. That is the basic fact of the path of grace. Hence where is the cause of worry even in the case of any other use or usage ? So also if it happens in one's own case, there should be no worry. (3)

अनुवाद

સર્વનો ભગવાન સાથે સંબંધ છે. મુખ્યને એકને જ સંબંધ છે એવું નથી. એ પ્રકારની મર્યાદા છે. એથી અન્ય વિનયોગમાં પણ ચિંતા શી ? પોતાના અન્યમાં વિનયોગની પણ ચિંતા શી ? (૩)

by ignorance or knowingly don't

अज्ञानादथवा ज्ञानात् कृतमात्मनिवेदनम् ॥

यैः कृष्णासात्कृतप्राणैस्तेषां का परिदेवना ॥ ४ ॥

who united their life with Krishna without worry.

Transliteration

Aagnyanadathya Gnyanat Krutmatma Nivedanam
Yaihi Krushnasatkrutpranahi Stesham Ka Paridevana (4)

Translation

Those who have offered everything of oneself whether with or without proper understanding have not to worry anymore.
what is there to worry by those who have completely identified their life with SHREE KRUSHNA ? (4)

અનુવાદ

અજ્ઞાનથી અથવા જ્ઞાનથી જેમણે આત્મનિવેદન કર્યું છે, તેને ચિંતા કરવાની નથી; તો જેમણે પોતાના પ્રાણ શ્રીકૃષ્ણને સોંપ્યા છે, તેમને તો ચિંતા શાની હોય જ ? (૪)

તથા નિવેદને ચિંતા ત્યાજ્યા શ્રીપુરુષોત્તમે ॥

વિનિયોગેડપિ સા ત્યાજ્યા સમર્થો હિ હરિઃ સ્વતઃ ॥ ૫ ॥

Transliteration

Tatha Nivedane Chinta Tyajya Shree Purushottame
Viniyogepi Sa Tyajya Samartho Hi Harhi Svataha. (5)

Translation

One must not worry about his dedication to Shree Purushottam. Hari is himself all powerful, so one must not worry about dedication of others also. (5)

અનુવાદ

તેવી રીતે શ્રી પુરુષોત્તમમાં કરેલ નિવેદન બાબતની ચિંતા ન કરવી તેમજ અન્ય વિનિયોગમાં પણ ચિંતા ન કરવી. કારણ કે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન સ્વયં સમર્થ છે. (૫)

लोके स्वास्थ्यं तथा वेदे हरिस्तु न करिष्यति ॥

पुष्टिमार्ग स्थितो यस्मात् साक्षिणो भवताऽखिलाः ॥ ६ ॥

Transliteration

Loke Swasthyam Tatha Vede Haristu Na Karishyati
Pushtimargasthito Yasmat Sakshino Bhavataakhilaha (6)

Translation

HARI (Shree KRUSHNA), being in the path of grace will not stabilise devotees in worldly affairs or in affairs relating to Vedas. You all devotees be mere witnesses to whatever happens. (6)

અનુવાદ

શ્રી હરિ તો ભક્તની લોકમાર્ગમાં અને વૈદિક માર્ગમાં સ્થિરતા નહિ થવા દે. કારણ કે ભગવાન કૃપામાર્ગમાં રહેલા છે. માટે સર્વ આ વિષયમાં સાક્ષીરૂપ બનો. (ભગવાન કરે તે જોયા કરો.) (૬)

सेवाकृतिर्गुरोराज्ञा बाधनं वा हरीच्छया ॥

अतः सेवापरं चित्तं विधाय स्थीयतां सुखम् ॥ ७ ॥

Transliteration

Sevakruti Guroragnaya Bandhanam Va Harichhaya
Ataha Sevaparam Chittam Vidhaya Sthiyatam Sukham (7)

Translation

One should do divine service of KRUSHNA as ordained by one's Teacher. In case of self perception of any other special desire of HARI Shree Krishna it (the above process) could be otherwise. Therefore in any case one should live happily by keeping the conscience inclined only to the divine service of Shree KRUSHNA (7)

અનુવાદ

ગુરુની આજ્ઞાનુસાર ભગવત્સેવા કરવી. પરંતુ પ્રસંગવશ ભગવદ્દૃષ્ટાથી ગુરુની આજ્ઞાનો બાધ પણ થઈ શકે. માટે સેવામાં ચિત્ત પરોવીને નિશ્ચિત બનીને રહેવું. (૭)

ચિત્તોદ્વેગ - ૭૦૦ ॥ will do

ચિત્તોદ્વેગં વિધાયપિ હરિર્યદ્યત્કરિષ્યતિ ॥

તથૈવ તસ્ય લીલેતિ મત્વા ચિતાં દ્રુતં ત્યજેત્ ॥ ૮ ॥

that way HIS Lila mere sport immediately

Transliteration

Chittodvegam Vidhayapi Hariryadyat Karishyati
Tathaiva Tasya Leeleti Matva Chintam Drutam Tyajet (8)

Translation

During the divine service or otherwise in case conscience gets afflicted, one should forthwith give up worries on the account thinking that whatever HARI Shree KRUSHNA will do is only that way, HIS Lila mere sport. (8)

અનુવાદ

ચિત્તનો ઉદ્વેગ કરીને પણ શ્રી હરિ જે જે કરશે તે તેની લીલા છે, એમ માનીને જલદી ચિંતાનો ત્યાગ કરવો. (૮)

15213 natwadi always

તસ્માત્સર્વાત્મના નિત્યં શ્રીકૃષ્ણઃ શરણં મમ ॥

વદદ્ભિરેવ સતતં સ્થેયમિત્યેવ મે મતિઃ ॥ ૯ ॥

15213 constantly

Transliteration

Tasmat Sarvatmana NityaShreekrushnaha Sharanam Mama
Vadadbhirev Satatam Stheyमित्येव Me Mathihi (9)

Translation

Therefore one should live always and in all respects, reciting constantly "શ્રી કૃષ્ણ શરણમ્ મમ" મંત્ર. This alone is my conviction. (9)

અનુવાદ

તેથી નિરંતર સર્વાત્મભાવે 'શ્રીકૃષ્ણ શરણં મમ' એ અષ્ટાક્ષર મંત્રના અનુસંધાનમાં-ઉચ્ચારણમાં જ રહેવું, એવી જ મારી મતિ છે. (૯)

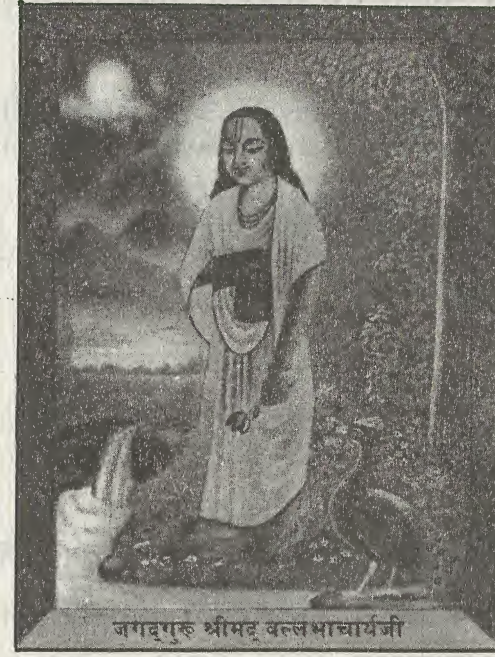
॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितं नवरत्नं सम्पूर्णम् ॥ ६ ॥

Eti Shree Vallbhacharya Virchitam Navaratnam Sampurnam (6)

Thus ends 'NAVARATNAM' by VALLABHACHARYA (6)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત નવરત્નમ્ સંપૂર્ણ. (૬)

૭

॥ अन्तःकरणप्रबोधः ॥

II ANTAHAKARAN PRABODHAH II

Introduction : This work, in the form of soliloquy - a literary form, addressed to one self, was composed by Acharya Vallabh in V. S. 1587, on the Seventh day of the dark half of the Vaishakh month, i.e. exactly thirty nine day before he left for heavenly abode (AsurvyamohLila). So chronologically it is the last of the sixteen works, but literary it is placed Seventh. It is autobiographical in nature. As per the varnashram Dharm prescribed by Scriptures, he has decided to accept Banyasashram. At the time of taking Sanyas, he gave sermons to his mother and wife, and others. He addressed to his soul. He was asked by God to return to him twice, but he could not abide by God's wishes. He asks himself the question "should I repent?" and answer it. There is no cause for repentance as the violation of HIS orders was also his will; and in any case, he affirms, "I am after all HIS accepted servant and none else". God should not be looked upon like a worldly master. He finally advises to dedicate everything and live a devoted life and get God's Bliss.

अंतःकरण मद्वाक्यं सावधानतया शृणु ॥
कृष्णात्परं नास्ति देवं वस्तुतो दोषवर्जितम् ॥ १ ॥

Transliteration

Antah Karan Madvakayam, Savdhanataya Shrunu
Krushnat ParamNasti Daivam Vastuto Dosh Varjitam (1)

Translation

Oh, Conscience ! listen to me carefully. In fact, other than Krushna, there is no divinity devoid of all impurities. (1)

અનુવાદ

હે અંતઃકરણ ! મારું વાક્ય સાવધાનીપૂર્વકથી સાંભળ, બરેબર શ્રીકૃષ્ણથી બીજું એકે દોષ વિનાનું શ્રેષ્ઠ દેવત નથી. (૧)

चाण्डाली चेद्राजपत्नी जाता राज्ञा च मानिता ॥
कदाचिदपमानेऽपि मूलतः का क्षतिर्भवेत् ॥ २ ॥

Transliteration

Chandali Ched Rajpatni, Jata Ragna Cha Manita
Kadichid Apmanepi, Mulataha Ka Kshtir Bhavet (2)

Translation

If a low caste woman of Chandal Sect happens to be a queen and become a favourite of the king, where is the degradation from her original status, even in case she is insulted by the king ? (2)

અનુવાદ

ચાંડાલ કન્યા રાજ પત્ની થઈ અને રાજાની માનીતી થઈ. પછી કોઈ સમયે રાજાએ તેનું અપમાનિત કરી, છતાં પણ મૂલ હાલતમાં એની શી હાનિ થવાની હતી ? (૨)

समर्पणादहं पूर्वमुत्तमः किं सदा स्थितः ॥
का ममाधमता भाव्या पश्चात्तापो यतो भवेत् ॥ ३ ॥

Transliteration

Samarpanad Aham Purvamutamah Kim Sada Sthitah
Ka Mamadhamta Bhavya Paschattapoyato Bhaveta (3)

Translation

Before complete dedication, was I always the best ? what to talk of my degradation that repentance might occur ! (3)

અનુવાદ

તે રીતે સમર્પણ કરતાં પહેલાં હું શું હંમેશાં ઉત્તમ જ હતો ? તો પછી હવે હું સમર્પિત છું તો મારી શી અધમતા થવાની હતી કે જે અધમતાથી મને પશ્ચાત્તાપ થાય છે ? (૩)

सत्यसंकल्पतो विष्णुर्नान्यथा तु करिष्यति ॥
आज्ञैव कार्या सततं स्वामिद्रोहोऽन्यथा भवेत् ॥ ४ ॥
सेवकस्य तु धर्मोऽयं स्वामी स्वस्य करिष्यति ॥ ४ १/२ ॥

Transliteration

Satyasankalpto Vishnurnanyatha tu Karishyati
Agnaiya Karya Satatam SvamiDroho-nyatha Bhavet (4)
Sevakasaya tu Dhaarmoyam Swami Swasaya Karishyati (4 1/2)

Translation

As Vishnu Shree Krushna is true to his words. He will of course never do anything otherwise than promised bliss. His order should be obeyed for ever, disobeying his order is a crime. This is the primary duty of a servant. The master will do his duty. (4 1/2)

અનુવાદ

ભગવાન સત્યસંકલ્પ હોવાથી સંકલ્પથી જુદું ચોક્કસ નહિ કરે; માટે હમેશાં શ્રી પ્રભુની આજ્ઞા પાળવી. જો આજ્ઞા ન પાળવામાં આવે તો સ્વામીનો અપરાધ થાય. આ સેવકનો ધર્મ છે. સ્વામી પોતાનો ધર્મ પાળશે. (૪ ૧/૨)

आज्ञापूर्व तु या जाता गंगासागरसंगमे ॥ ५ ॥

यादपि पश्चान्मधुवने न कृतं तद्वयं मया ॥

देहदेशपरित्यागस्तृतीयो लोकगोचरः ॥ ६ ॥

पश्चात्तापः कथं तत्र सेवकोऽहं न चान्यथा ॥

Transliteration

Aagna Purva tu Ya Jata Gangasagarsangme (5)

Yapi Pashchan Madhuvane Na Krutam tad Dwayam Maya

Deh Desh Paritayagarstutiyo Lokgocharah (6)

Pascha Tapah Katham tatra Sevko Aham Na Chanyatha

Translation

God has given me first order at the confluence of Ganga and the Sea, and then at Madhuvana-relating to forsaking the body and the world respectively-both were not obeyed by me. The third order was for the renunciation of worldly life which was well known to people.

(5)

why should there be any repentance for not obeying the eariler two orders ? After all I am his servant and none otherwise.

(61/2)

અનુવાદ

પ્રથમ તો ગંગા અને સાગરના સંગમ પર જે આજ્ઞા થઈ અને ત્યાર પછી જે આજ્ઞા મધુવનમાં થઈ, તે બે આજ્ઞાનું મેં પાલન ન કર્યું. આ બે આજ્ઞા દેહત્યાગ કરવાની અને દેશત્યાગ કરવાની હતી. ત્રીજી આજ્ઞા લોકપ્રસિદ્ધ સંન્યાસપ્રણાલી હતી. તે આજ્ઞા મેં પાળી છે છતાં મને બે આજ્ઞા ન પાળવાથી થતા પશ્ચાત્તાપનું કારણ નથી કારણ કે હું સેવક છું. અન્યથા કારણ નથી.

(૫, ૬)

लौकिकप्रभुवत्कृष्णो न द्रष्टव्यः कदाचन ॥ ७ ॥

सर्व समर्पितं भक्त्या कृतार्थोऽसि सुखी भव ॥

Transliteration

Laukik PrabhaVat Krushno Na Drashtavyah Kadachan (7)

Sarva Samarpitam Bhaktaya Krutarthoshi Sukhi Bhav

Translation

Shree Krushna should never be looked upon like a worldly master. Once offered everything to KRUSHNA with devotion, you have achieved all. Be happy. (7 1/2)

અનુવાદ

લોકિક રાજાની જેવી દ્રષ્ટિથી શ્રીકૃષ્ણને કોઈપણ વખત ન જોવા. હે ચિત્ત ! તેં સર્વ પ્રભુને ભક્તિથી સમર્પણ કર્યું છે, માટે તું કૃતાર્થ છે, સુખી થા.

(૭. ૭૧/૨)

प्रौढापि दुहिता यद्वत्स्नेहान्न प्रेष्यते वरे ॥ ८ ॥

तथा देहे न कर्तव्यं वरस्तुष्यति नान्यथा ॥

Transliteration

Praudhhapi Duhita YadvatSnehanna Preshyate Vare (8)

Tatha Dehe Na Kartavyam Varstushyati Nananyatha

Translation

Just as one's daughter even on attaining maturity is not sent to her husband out of affection for her, her husband is not satisfied. Similary if body is not used in the service of God, then God is not pleased.

(81/2)

અનુવાદ

ઉંમરલાયક પરણાવેલી દીકરીને તેનાં માબાપ સ્નેહને લીધે સાસરે ન મોકલે, તો વર પ્રસન્ન થાય નહિ. તે પ્રમાણે દેહથી સેવા બની શકે એમ હોય છતાં પણ દેહ સ્નેહથી સેવા ન કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થતા નથી.

(૮, ૮૧/૨)

लोकवच्चेत्तिथतिर्मे स्यात्किं स्यादिति विचारय ॥ ९ ॥

अशक्ये हरिरेवास्ति मोहं मा गाः कथंचन ॥

Transliteration

Lokvacheta Sthitirme Syat Kim Syaditi Vichatrya (9)

Ashkaye Harirevasti Moham Magaha Kathmchana

Translation

Please consider what would have happened if my condition was like anyone in the world ? Even if it is not possible to serve God physically, One must not worry, because Hari alone is your refuge. So do not entertain any wrong notions in any form whatsoever. (9 1/2)

અનુવાદ

લોકો જેમ સંસારયુક્ત છે તેવી જો મારી સ્થિતિ થાય તો શું થાય ? એનો વિચાર કર. જો દેહથી સેવા અશક્ય બને તો સર્વ દુઃખહર્તા ભગવાન જ છે; માટે કોઈ પણ પ્રકારે ચિંતા કરીશ નહિ. (૯, ૯ ૧/૨)

इति श्रीकृष्णदासस्य वल्लभस्य हितं वचः ॥ १० ॥

चित्तं प्रति यदाकर्ण्य भक्तो निश्चिततां व्रजेत् ॥ ११ १/२ ॥

Transliteration

Itishri Krushnadasasya Vallabhasya Hitam Vacah (10)
Chittam Prati Yadakarna Bhakto Nishintatam Varajet (10 1/2)

Translation

Those are the beneficial words of Vallabha, the servant of Shree Krushna, addressed to the conscience, hearing which a devotee should be free from all anxieties.

અનુવાદ

એ પ્રકારે ચિત્તને ઉદ્દેશીને કહેલ શ્રીકૃષ્ણદાસ વલ્લભાચાર્યના હિતકારી વચનને સાંભળીને ભક્ત ચિંતારહિત થાય. (૧૦, ૧૦ ૧/૨)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितो अन्तःकरणं प्रबोधः सम्पूर्णः ॥ ७ ॥

Eti Shri Vallabhacharya Virichito AntahKaranPrabodhan
Sampurnah (7)

Thus ends "ANTAH KARAN PRABODHAN" BY SHREE
VALLABHACHARYA. (7)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત “અંતઃકરણ પ્રબોધ” સંપૂર્ણ. (૭)

॥ विवेकधैर्याश्रयः ॥

II VIVEKA DHAIRYASHRAYA II

Introduction : The time of the composition of this work is not known, but it is mentioned in the story of Achutdas Sarswat. In this work. Shree Vallabhacharyaji deals with importance of three great and essential Virtues for living in the path of God's Grace . First is always to submit to God's will. Second is to bear with patience all sorts of persons and occasions involving physical, mental or spiritual distresses. The third is complete refuge in Shree Krushna.

विवेकधैर्ये सततं रक्षणीये तथाश्रयः ॥
विवेकस्तु हरिः सर्वं निजेच्छातः करिष्यति ॥ १ ॥

Transliteration

Vivek Dhairya Satatam Rakshniye tathashrayaha
Vivekastu Harihi Sarvam Nije chhataha Karishyati (1)

Translation

One should always preserve discreet understanding, patience and refuge in GOD. Discreet understanding is that GOD will do every thing according to with his own Desire

(1)

અનુવાદ

વિવેક અને ધૈર્ય સતત સંભાળવાં, તેમજ આશ્રયને પણ સાચવવો જોઈએ. શ્રીહરિ સર્વ કંઈ પોતાની ઈચ્છાથી કરશે, એ ભાવનાને વિવેક સમજવો.

(૧)

प्रार्थिते वा ततः किं स्यात्स्वाम्यभिप्रायसंशयात् ॥
सर्वत्र तस्य सर्वं हि सर्वसामर्थ्यमेव च ॥ २ ॥

Transliteration

Prathirte Va Tataha Kim syat Swamyabhiprayasamsayat
Sarvatra tasya Sarvam Hi Sarvasamarthyamev Cha (2)

Translation

What is the use of praying for anything and thereby doubting the intentions of one's own master GOD? In fact everything, everywhere, belongs to HIM alone and has ability to give everything.

(2)

અનુવાદ

સ્વામીના અભિપ્રાયને સમજવામાં સંશય હોવાથી પ્રાર્થના કરીએ તેથી પણ શું લાભ થશે ? સર્વ ઠેકાણે સર્વ શ્રીહરિનું જ છે અને સર્વ સિદ્ધ કરવાનું સામર્થ્ય છે જ.

(૨)

अभिमानश्च संत्याज्यः स्वाम्याधीनत्वभावनात् ॥
विशेषतश्चदाज्ञा स्यादंतःकरणगोचरः ॥ ३ ॥
तदा विशेषगत्यादि भाव्यं भिन्नं तु दैहिकात् ॥

Transliteration

Abhimanasha Santyajyaha Swamydhinatva Bhavnat
Vishestachaiv Agna Syandanahakam Gocharaha (3)
Tada Visheshgtyadi Bhavyam Bhinnam tu Daihikat

Translation

With feelings of Complete dependence on the master GOD, one should completely give up self-ego, As GOD is always dwelling in the heart of everyone. In case there is any special order from HIM relating to Himself for His sport then it should be carried out, with the help one's own body or relatives

(31/2)

અનુવાદ

સ્વામીને આધીન છું, એવો વિચાર રાખીને અભિમાનને ત્યજવું જોઈએ. જો ભગવાનની કોઈ વિશેષ પ્રકારની આજ્ઞા થાય તો જાણવું કે હૃદયમાં બિરાજેલ ભગવાનની આ આજ્ઞા છે. આવા વખતે દેહ સંબંધી, સ્ત્રીપુત્રાદિકથી અન્ય જે ભગવાનના સ્વરૂપ લીલાસંબંધી જે વિશેષ કાર્યની આજ્ઞા હોય તેનો આદર કરવો.

(૩)

आपद्गत्यादिकार्येषु हठस्त्याज्यश्च सर्वथा ॥ ४ ॥
अनाग्रहश्च सर्वत्र धर्माधर्माग्रदर्शनम् ॥
विवेकोऽयं समाख्यातो धैर्यं तु विनिरूप्यते ॥ ५ ॥

Transliteration

Aapadgtyadi Karyeshu Hathstyajyashcha Sarvatha (4)
Anagrahascha Sarvatra Dharmadhmagra Darshanam
Vivekoayam Samakhyato Dhairyam Tu Vinirupyate (5)

Translation

In the event of any adversity, in no case one should be obstinate. After clearly observing what is worthy and what is unworthy, one should be without insistence in all respects. The discreet understanding is conclusively spelled out. Now patience is being explained.

(5)

અનુવાદ

દુઃખાદિ પ્રસંગોમાં દુરાગ્રહનો સર્વ પ્રકારે ત્યાગ કરવો. ધર્મ અને અધર્મના રહસ્યનું સૂક્ષ્મ અવલોકન કરવું, સર્વ બાબતોમાં આગ્રહથી દૂર રહેવું. આ વિવેકનું સ્વરૂપ કહેલું છે. હવે ધૈર્યનું નિરૂપણ કરાય છે. (૪, ૫)

ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમામૃતેઃ સર્વતઃ સદા ॥
તત્રવદ્દેહવદ્ ભાવ્યં જહવદ્ ગોપભાર્યવત્ ॥ ૬ ॥

Transliteration

TriDukh sahanam Dhairyamamrute Saravtaha Sada
Takra Vad Dehvad Bhavayam Jadvad Gop Bharya Vat (6)

Translation

To endure distress of all three types from all sides and always till death is patience. Physical distress should be considered as insignificance as buttermilk. mental afflictions should be beared with like Jadbharat and Divine pain should be suffered like Gopis. (6)

અનુવાદ

આજીવન, સર્વ પ્રકારે, નિરંતર, જે ત્રિવિધ દુઃખો આવે તેને સહન કરવાં, એ ધૈર્ય કહેવાય. શારીરિક દુઃખો છાશની માફક, માનસિક દુઃખો જડભરતની માફક અને આધિદૈવિક કલેશો ગોપીજનોની માફક સહેવા. (૬)

પ્રતીકારો યદ્દચ્છાતઃ સિદ્ધશ્ચેન્નાગ્રહી ભવેત્ ॥
ભાર્યાદીનાં તથાન્યેષામસતશ્ચાક્રમં સહેત્ ॥ ૭ ॥

Transliteration

Pratikaroyadchachhataha Sidhachennaagrahi Bhavet
Bharyadinam tathan yesham Satschakaram Sahet (7)

Translation

If by God's will, there is any remedy for such distresses, one should try to alleviate them not be obstinate in suffering the same. One has to bear attacks from wife etc., and all others including bad persons. (7)

અનુવાદ

જો ભગવદિચ્છાથી દુઃખનિવૃત્તિનો ઉપાય બની શકે તો કરવો, પરંતુ દુઃખ ભોગવવાનો આગ્રહ રાખવો નહિ, સ્ત્રી-પુત્રાદિનાં તથા બીજાં ક્ષુદ્ર મનુષ્યોનાં આક્રમણ વેઠી લેવાં. (૭)

સ્વયમિન્દ્રિયકાર્યાણિ કાયવાઙ્મનસા ત્યજેત્ ॥
અશૂરેણાપિ કર્તવ્યં સ્વસ્યાસામર્થ્યભાવનાત્ ॥ ૮ ॥

Transliteration

Swayamindriya Karyani Kaya Vangamansa Tyajet
Ashurenapi Kartavyam Swasya Samartha Bhavnat (8)

Translation

One should abandon himself all sensory activities, physically, by speech and mentally. He who is not capable to so ababdon, should do so, with awariness of his own incapability. (8)

અનુવાદ

ખોતે મન, વચન અને કર્મથી સર્વ ઈન્દ્રિયોના વિષયોનો ત્યાગ કરે, પોતાની અશક્તિનો વિચાર કરીને અશક્ત પુરુષે પણ વિષયભોગનો ત્યાગ કરવો. (૮)

અશક્યે હરિરેવાસ્તિ સર્વમાશ્રયતો ભવેત્ ॥
એતત્સહનમત્રોક્તમાશ્રયોઽતો નિરૂપ્યતે ॥ ૯ ॥

Transliteration

Ashakye Harirevasti Sarvamashryato Bhavet
Etat Sahnammattroktam Ashrayo Ato Nirupyate (9)

Translation

Whenever there is impossibility, HARI is always there. Everything including the possible is possible with his refuge. (8 1/2)
This much has been said about patience. Henceforth Refuge is being narrated. (9)

અનુવાદ

અશક્ય અવસ્થામાં શ્રીહરિ આપણી સાથેજ છે એવો વિશ્વાસ રાખવો. એમના આશ્રયથી જ સર્વ કાંઈ થાય છે. અત્યાર સુધી ધૈર્યનું સ્વરૂપ કહ્યું છે હવે આશ્રય-શરણનું સ્વરૂપ નિરૂપે છે. (૯)

ऐहिके पारलोके च सर्वथा शरणं हरिः ॥
दुःखहानौ तथा पापे भये कामाद्यपूरणे ॥ १० ॥

Transliteration

Aaihike Parloke Cha Sarvatha Sharanam Harihi
Dukhahanau Tatha Pape Bhaye Kamdyapurane (10)

Translation

In matters relating to this world or the other world, in injuries resulting in pain, in commitment of sins, in fear, in nonfulfilment of desire etc., Hari alone is my refuge. (10)

અનુવાદ

આ લોકનાં કાર્યોમાં, પરલોકનાં કાર્યોમાં, દુઃખનું નિવારણ કરવામાં, પાપમાંથી છૂટવામાં, ભયથી બચવામાં કે ઈચ્છા વગેરે અધૂરાં રહે ત્યાર પણ ભગવાન જ આશ્રય છે. (૧૦)

भक्तद्रोहे भक्त्यभावे भक्तैश्चातिक्रमे कृते ॥
अशक्ये वा सुशक्ये वा सर्वथा शरणं हरिः ॥ ११ ॥

Transliteration

Bhakta Drohe Bhaktya Bhave Bhaktai Schati Krame Krute
Ashkye Va Susjakye Va Sarvatha Sharanam Harihi (11)

Translation

In deceiving devotees, in the absence of devotion, in insults from devotees, in matter beyond our reach or within our reach, in all these HARI alone is the refuge in every way. (11)

અનુવાદ

ભક્તનો દ્રોહ થઈ જવામાં કે ભક્તિના અભાવમાં, કે ભક્તો દ્વારા અનાદર થાય ત્યારે, અને વળી ન બની શકે અથવા બની શકે એવાં કાર્યોમાં શ્રીહરિ જ સર્વ પ્રકારે શરણ છે. (૧૧)

अहंकारकृते चैव पोष्यपोषणरक्षणे ॥

पोष्यतिक्रमणे चैव तथान्तेवास्यतिक्रमे ॥ १२ ॥

अलौकिकमनःसिद्धौ सर्वार्थे शरणं हरिः ॥

एवं चित्ते सदा भाव्यं वाचा च परिकीर्तयेत् ॥ १३ ॥

Transliteration

Anhakar Krute Chaiva Poshya Poshan Rakshne
Poshyati Kramane Chaiva Tatthante Vasyati Krame (12)
Alaukikmanaha Siddhau Sarvarthe Sharanam Harihi
Evam Chite Sada Bhavayam Vacha cha Parikirtayeat (13)

Translation

Further in the case of self-ego, and maintaing and protecting dependents, so also in the case of insubordination from dependents, In case of insubordination by followers and in all such situations, to accomplish divine state of mind, Hari is the refuge. One should keep this perpetually in mind and should so sing His glory aloud. (13)

અનુવાદ

જીવે સ્વભાવથી કોઈની સાથે અહંકાર કર્યો હોય એમાં, પોષણ કરવા યોગ્યનું પોષણ કરવામાં અને રક્ષણ કરવામાં, સેવકો દ્વારા અનાદર થવામાં, તેમજ પોતાના શિષ્ય દ્વારા થયેલા અનાદરમાં, અલૌકિક મનની સિદ્ધિમાં એટલે માનસી સેવાની સિદ્ધિમાં તેમજ સર્વ અર્થોમાં, “શ્રી હરિ જ મારું શરણ છે, મારો આધાર છે” એવી મનની ભાવના કરવી અને વાણી દ્વારા કીર્તન કરવું. (૧૨, ૧૩)

अन्यस्य भजनं तत्र स्वतो गमनमेव च ॥

प्रार्थनाकार्यमात्रेऽपि ततोऽन्यत्र विवर्जयेत् ॥ १४ ॥

Transliteration

Anyasya Bhajanam tatra Swato gamanmev cha
Prathanakarya Matrepi tato Anyatra Vivarjayet (14)

Transaltion

Worship of any one else other than Krushna or even going to other place of

worship on one's own, or even just for the sake of prayer or seeking something going elsewhere, all this three should be carefully avoided. (14)

અનુવાદ

ભગવાન વિના અન્યની આરાધના, ભગવાન વિના અન્યના સમીપમાં ગમન, તેમજ કાર્યમાત્રની સિદ્ધિ માટે યાચના, આ ત્રણ વાતોનો સર્વથા ત્યાગ કરવો. (૧૪)

अविश्वासो न कर्तव्यः सर्वथा बाधकस्तु सः ॥

ब्रह्मास्त्रचातको भाव्यौप्राप्तं सेवेत निर्ममः ॥ १५ ॥

Transliteration

Avishavaso Na Kartavyaha Sarvatha Badhakastu Saha
Brahamstrachatakau Bhavyau Praptam Seveta Nirmamaha (15)

Translation

One should never distrust GOD as that is always an obstacle. One should remember instance of Brahmastra and the bird Chataka without fail, and should selflessly continue to perform divine service of GOD with whatever is available. (15)

અનુવાદ

ભગવદ્દાશ્રયમાં અવિશ્વાસ કદી ન કરવો. અવિશ્વાસ સર્વ પ્રકારે બાધક છે. આ બાબતમાં બ્રહ્માસ્ત્ર અને ચાતક પક્ષી બંને ના દૃષ્ટાંત વિચારવા યોગ્ય છે; અનાયાસે આવી મળેલનું મમતા રહિત થઈને સેવન કરવું. (૧૫)

यथाकथंचित्कार्याणि कुर्यादुच्चावचान्यपि ॥

किं वा प्रोक्तेन बहुना शरणं भावयेद्धरिम् ॥ १६ ॥

Transliteration

Yatha Kathanchit Karyani Kuryaducha Vachanyapi
Kim Va Prokten Bahuna sharanam Bhavyedharim (16)

Translation

One should somehow perform his duties whether high or low. What is the use of saying anything more ? Always think about refuge of HARI in all respects. (16)

અનુવાદ

આસોકત, લોકોક્ત કાર્યો પણ પ્રભુની આજ્ઞા સમજીને જે કંઈ બને તેવી રીતે કરવાં. અથવા કહેવાથી શું ? શ્રીહરિના શરણની ભાવના કરવી. (૧૬)

एवमाश्रयणं प्रोक्तं सर्वेषां सर्वदा हितम् ॥

कलौ भक्त्यादिमार्गा हि दुःसाध्या इति मे मतिः ॥ १७ ॥

Transliteration

Evam Asharyanam Prokatam Sarvesham Sarvda Hitam
Kalau Bhaktyadi Marga Hi Duhusadhya Eti Me Matihi (17)

Translation

Thus all is said about refuge; and that is always for the good of everyone. In the Kali age,, paths wherein devotion is principal, and others, are difficult to follow. This is my thinking. (17)

અનુવાદ

આ પ્રકારે આશ્રયના સ્વરૂપનું નિરૂપણ કર્યું. આશ્રય પ્રાણી માત્ર માટે હમેશાં હિતકારી છે. આ કલીયુગમાં બીજા ઉપાસના વગેરે માર્ગો કષ્ટસાધ્ય છે, એમ મારું માનવું છે. (૧૭)

॥इति श्रीमद् वल्लभाचार्यविरचितो विवेकधैर्याश्रयः सम्पूर्ण ॥ ८ ॥

Eti Shri Vallabhacharya Shri Virchito VivekaDhairyaShrya
Sampunah (8)

Thus ends "VIVEKDHAIRYASHRYA" BY SHREE VALLABHACHARYA (8)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત “વિવેકધૈર્યાશ્રય” સંપૂર્ણ. (૮)

॥ कृष्णाश्रयस्तोत्रम् ॥

II KRUSHNASHRAYA STOTRAM II

Introduction : This work was composed by Shree Vallabhacharya in V.S. 1570 at Adel and addressed to Bula Mishra of Lahor. It gives the historical Background of his time in India. He describes the worst state of affairs in India at that time, relating to holy places, rituals and their extinct power, the self seeking learned men, the worthlessness of mankind etc., and on the other hand the efficacy of refuge in Shree Krushna. Shree Vallabhacharyaji advocates to take shelter under Shree Krushna and none else but Krushna under all circumstances.

सर्वमार्गेषु नष्टेषु कलौ च खलधर्मिणि ॥

पाषण्डप्रचुरे लोके कृष्ण एवं गतिर्मम ॥१॥

Transliteration

Sarvamargeshu Nashteshu Kalau Cha Khaladharmini
Pashandprachure Loke Krushna Eva Gatiramam (1)

Translation

When in this Kaliyuga, with villainous characteristics, all ways of attaining God have vanished and hypocrisy is rampant in people, Shree Krushna alone is my resort.

(1)

અનુવાદ

કલિકાલ ખલધર્મ યુક્ત છે. લોક પાખંડી થઈ ગયા છે, અને પ્રભુપ્રાપ્તિના સર્વ માર્ગો નાશ પામેલ હોવાથી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આધાર છે.

(૧)

म्लेच्छाक्रांतेषु देशेषु पापैकनिलयेषु च ॥
सत्पीडाव्यग्रलोकेषु कृष्ण एव गतिर्मम ॥ २ ॥

Transliteration

Mlechchhakrañteshu Desheshu Papai Kanilayeshu Cha
Satpida Vyagra Lokeshu Krushna Eva Gatiramama (2)

Translation

When the country is besieged by Mohmedan invaders and is the home for only sinners, and when people are worried due to torturing of the good people, Shree Krushna alone is my resort.

(2)

અનુવાદ

સર્વ દેશો મ્લેચ્છોથી ભરાયેલા છે તેમજ કેવલ પાપીના નિવાસ બની ગયા છે. તથા સજ્જનોને થતી પીડા જોઈ લોકો અધીરા થઈ રહ્યા છે. આ દશામાં શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે.

(૨)

गंगादितीर्थवर्येषु दुष्टैरेवावृतेष्विह ॥
तिरोहिताधिदैवेषु कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ३ ॥

Transliteration

Gangadi Teerth Varyeshu Dushtairevavruteshviha
Tirohitadhi Deveshu Krushna Eva Gatirmama (3)

Translation

When the most holy places of pilgrimage like Ganga and others are encircled by only the wicked people, and when the divine sanctity has disappeared from those places, Shree Krushna alone is my resort.

(3)

અનુવાદ

આ લોકમાં ગંગાજી વગેરે ઉત્તમ તીર્થો દુષ્ટોથી જ ચારે બાજુ ઘેરાયેલાં છે. અને તેમનું આધિદૈવિક સ્વરૂપ અંતર્ધાન થયેલ છે. તે સ્થિતિમાં શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે.

(૩)

अहंकारविमूढेषु सत्सु पापानुवर्तिषु ॥
लाभपूजार्थयत्नेषु कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ४ ॥

Transliteration
Ahankarvimoodheshu Satsu Papanuvartishu
Labhpujaratha Yatneshu Krushna Eva Gatirmam (4)

Translation

When even the good people are dulled with pride, follow the sinners and aspire only for wealth and prestige, Shree Krushna alone is my resort. (4)

અનુવાદ

સત્પુરુષો અભિમાનથી મૂઢ બનતા જાય છે, પાપ અને પાપીઓને અનુસરનારા થઈ રહ્યા છે, ધનલાભ અને પૂજાવાના ઉદ્દેશથી યત્ન કરી રહ્યા છે. આ અવસ્થામાં શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે. (૪)

अपरिज्ञाननष्टेषु मंत्रेष्वव्रतयोगिषु ॥
तिरोहितार्थदेवेषु कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ५ ॥

Transliteration
Aparigyan Nasteshu Mantrashva Vratayogishu
Tirohitarth Deveshu Krushna Eva Gatirmam (5)

Translation

When due to absence of knowledge of real meanings, the scared hymns (મંત્ર) are almost destroyed and there is no propriety for observing of vows and when the efficacy and deities of Mantras have disappeared, Shree Krushna alone is my resort. (5)

અનુવાદ

મંત્રોનું રહસ્ય જ્ઞાનના અભાવે નષ્ટપ્રાય થયેલ હોવાથી, તેમજ વ્રત અને નિયમપૂર્વક મંત્રો ભજાતા ન હોવાથી, વળી મંત્રોના અર્થ તથા દેવતાઓ તિરોહિત થયેલ હોવાથી શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે. (૫)

नानावादविनष्टेषु सर्वकर्मव्रतादिषु ॥
पाषण्डैकप्रयत्नेषु कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ६ ॥

Transliteration
Nanavadvinashteshu Sarvakarma Vratadishu
Pakhandaik Prayatneshu Krushna Eva Gatirmama (6)

Translation

When, due to all sorts of interpretations of all ritualistic acts and keeping vows etc., are worthless and when all are in the pursuit of hypocritical attempt, Shree Krushna alone is my resort. (6)

અનુવાદ

સર્વ કર્મો, વ્રતો વગેરે વિવિધ પ્રકારનાં વાદવિવાદથી નાશ પામ્યાં છે. કેવલ પાખંડ માટે જ પ્રયત્ન થાય છે. આથી શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે. (૬)

अजामिलादिदोषाणां नाशकोऽनुभवे स्थितः ॥
ज्ञापिताखिलमाहात्म्यः कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ७ ॥

Transliteration
Ajmaila Didoshanam Nashkonubhave Sthithan
Gyapitakhil Mahatmyaha Krushna Eva Gatirmama (7)

Translaton

It is our experience that Shree Krushna has done away with all shortcomings of people like Ajamila and thus has displayed his supreme greatness. Therefore Shree Krushna alone is my resort. (7)

અનુવાદ

અજામિલ વગેરેને દોષોના નાશક તરીકે અનુભવમાં આવેલા તેમજ પોતાના મહાત્મ્યને જણાવનારા શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે. (૭)

प्राकृताः सकला देवा गणितानंदकं बृहत् ॥
पूर्णानंदो हरिस्तस्मात् कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ८ ॥

Transliteration
Prakrutaha Sakala Deva Ganitanandakam Bruhat
Purnanando Haristasmat Krushna Eva Gatirmama (8)

Translation

All deities are just ordinary. Even the Brahma (Akshara Brahma, abode of Supreme Spirit) is one with limited joy. Whereas KRUSHNA is perfect joy. Hence Shree Krushna alone is my resort. (8)

અનુવાદ

સર્વ દેવતાઓ પ્રકૃતિના કાર્યરૂપે છે, અક્ષરબ્રહ્મ તો ગણી શકાય એવા આનંદવાળું છે. જ્યાં શ્રીકૃષ્ણ પૂર્ણ આનંદરૂપ છે માટે શ્રીકૃષ્ણ જ મારો આશ્રય છે. (૮)

विवेकधैर्यभक्त्यादि रहितस्य विशेषतः ॥
पापासक्तस्य दीनस्य कृष्ण एव गतिर्मम ॥ ९ ॥

Transliteration

Vivek Dhairya Bhaktyadi rahitsya Visheshtaha
Papasaktasya Deenasya Krushna Eva Gatrimama (9)

Translation

I am devoid of discreet understanding (viveka), patience and devotion etc., and much more, I am addicted to sins; I am without any means to achieve GOD. Shree Krushna alone is my resort. (9)

અનુવાદ

વિવેક, ધૈર્ય, ભક્તિ વગેરે વિનાના તથા વિશેષ કરીને પાપમાં આસક્તિવાળા, સાધનહીન, દીન એવા મારે શ્રીકૃષ્ણ જ આશ્રય છે. (૯)

सर्वसामर्थ्यसहितः सर्वत्रैवाखिलार्थकृत् ॥
शरणस्थसमुद्धारं कृष्णं विज्ञापयाम्यहम् ॥ १० ॥

Transliteration

Sarvasmarthya Sahitaha Sarva Traiva Khilarth Krut
Saranstah Samuddharam Krushnam Vignya Payamyaham (10)

Translation

He is the omnipotent, the one who fulfils all desires everywhere and who gracefully

uplifts all those supplicating to him so I beseech to Shree Krushna

(10)

અનુવાદ

સર્વ પ્રકારના સામર્થ્યવાળા, સર્વ બાબતમાં સર્વ મનોરથોને પૂર્ણ કરનારા, શરણે આવેલ જીવનો ઉદ્ધાર કરનારા શ્રીકૃષ્ણને હું વિનંતિ કરું છું. (૧૦)

कृष्णाश्रयमिदं स्तोत्रं यः पठेत्कृष्णसन्निधौ ॥
तस्याश्रयो भवेत् कृष्ण इति श्रीवल्लभोऽब्रवीत् ॥ ११ ॥

Transliteration

KrushanshrayamIdam Stotram Yaha Pathet Krushna Sannidhau
Tasyashrayo Bhavet Krushna Iti Shree Vallabho Bravit (11)

Translation

For anyone who recites this KrushnashrayamStotram in the presence of Shree Krushna, The God himself becomes his refuge. So said Shree Vallabha. (11)

અનુવાદ

કૃષ્ણાશ્રય નામના આ સ્તોત્રગ્રંથનો જે કોઈ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સમીપમાં પાઠ કરે, તેનો શ્રીકૃષ્ણ પોતે આશ્રય થાય એમ શ્રીમદ્ વલ્લભ વદે છે. (૧૧)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितं कृष्णाश्रयस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥ ९ ॥

Eti Shree Vallabhacharya Virchitam
Krushnashrayam Stotram Sampuranam (9)

So ends the "KRISHNASHRAYAMSTOTRAM"
BY SHREE VALLABHACHARYA". (9)

શ્રીમદ્ વલ્લભચાર્યજી વિરચિત “કૃષ્ણાશ્રય સ્તોત્ર” સંપૂર્ણ. (૯)

Godhra's Rana Vyas
4 divine goals to be achieved 90

॥ चतुःश्लोकी ॥

॥ CHATUHU SHLOKEE ॥

Introduction : This is the tenth of the Sixteen book and the Shortest of them all. It was composed by Shri Vallabhacharyaji in V.S. 1580-82 in Kashi. It was Composed for the benefit of one of his devotee, Rana Vyas of Godhra in Gujarat. It is one of the most popular and very important book among the Shodash Granta. In it Shree Mahaprabhuji describes some of the most important principal of Pusti marg. It enshrines the principle of the achievement of the Four purushartha, namely Dharm, Arth, Kama and Moksh in a devotees life. Though the shortest work of four stanzas, here Shree Vallabhacharyaji lays down the essence of his theology. He advises here how to behave in a devoted life and achieve the four divine goals.

always सर्वदा सर्वभावेन भजनीयो व्रजाधिपः ॥

स्वस्यायमेव धर्मो हि नान्यः क्वापि कदाचन ॥ १ ॥

this only duty nothing else at any place any time

Transliteration

Sarvada Sarvabhaven Bhajaniyo Vrajadhipaha
Svasayamev Dharmo Hi Nanyaha Kwapi Kadachana (1)

Translation

The lord of Vraja, SHREE KRUSHNA should always be worshipped with all affectionate attachments. This is the only duty of devotee, nothing else, and never in any place.

अनुवाद

નિરંતર સર્વાત્મભાવથી વ્રજપતિ શ્રીકૃષ્ણને સેવવા. ભક્તનો આ જ ધર્મ છે તે નિશ્ચિત છે. કોઈ પણ સ્થલમાં કોઈપણ કાલમાં સેવા વિના બીજો ધર્મ જ નથી. (૧)

Thi may always forever should do self to do
एवं सदा स्म कर्तव्यं स्वयमेव करिष्यति ॥

प्रभुः सर्वसमर्थो हि ततो निश्चिन्ततां व्रजेत् ॥ २ ॥

lord capable of do without to be doing everything so worried

Transliteration

Evam Sada Sma Kartavyam Svaymev Karishyati
Prabhuhu Sarva Samartho Hi Tato Nishchanatatam Vrajat (2)

Translation

This should always be practiced . As God Krushna Himself alone will do all good for devotees. GOD KRUSHNA is definitely omnipotent. Hence the devotee should remain free from worries. (2)

અનુવાદ

નિરંતર આ પ્રમાણે કરવું. ભક્તોના સ્વામી ભગવાન ભક્તના સર્વ અર્થરૂપ છે, માટે ભક્તનાં સર્વ કાર્ય ભગવાન જ જરૂરથી કરશે. આ વાત પ્રસિદ્ધ છે. ભક્તે ચિંતારહિત રહેવું. (૨)

14 Gokul's King borne in all ways in heart
यदि श्रीगोकुलाधीशो धृतः सर्वात्मना हृदि ॥

ततः किमपरं ब्रूहि लौकिकैर्वैदिकैरपि ॥ ३ ॥

Transliteration

Yadi ShreeGokuladhisso Drutha Sarvatmana Hrudi
Tataha Kimparam Broohi Laukikai Vaidikairapi (3)

Translation

If the Lord of GOKULA SHREE KRUSHNA is borne in heart in all respects, then what is the use of other worldly goods or happiness of heaven etc to be Achived with the help of worldly functions or rituals prescribed in Vedas ? please tell me. (3)

અનુવાદ

જો શ્રી ગોકુલના અધિપતિ શ્રીકૃષ્ણચંદ્રને હૃદયમાં ધારણ કર્યા હોય તો પછી લૌકિક સુખ અને વૈદિક કર્મજન્ય સ્વર્ગાદિ સુખમાં શું અધિક્ય છે ? અર્થાત્ લૌકિક-વૈદિક સુખથી શું પ્રયોજન છે ? હોય, તો તું બોલ. (૩)

10 in all ways Always felt
अतः सर्वात्मना शश्वद्गोकुलश्वरपादयोः ॥

स्मरणं भजनं चापि न त्याज्यमिति मे मतिः ॥ ४ ॥

૯૩

thought

Transliteration
Atah Sarvatmana Shashvad Gokululeshvar Padayoho
Smaranam Bhajanam Chapi Na Tyajyami Me Mathihi (4)

Translation
Hence, in my opinion, continuous meditation and devotion in all respects of the holy feet of the Lord of Gokula SHREE KRUSHNA should never be given up. (4)

અનુવાદ

માટે સર્વાત્મભાવથી નિરંતર શ્રી ગોકુલેશના ચરણકમલનું સ્મરણ અને ભજન ન ત્યજવા એવો મારો દૃઢ નિશ્ચય છે. (૪)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचिता चतुःश्लोकी सम्पूर्ण ॥ १० ॥

Eti Shree Vallabhacharya Virchita Chatuh Slokee Sampurna
So, ends "CHATUH SLOKEE" BY SHREE VALLABHACHARYA. (10)
શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત 'ચતુઃશ્લોકી' સંપૂર્ણ. (૧૦)

॥ भक्तिवर्धिनी ॥

॥ BHAKTI VARDHINI ॥

Introduction : Shri Bhakti Vardhini as the title suggest explains the means of strengthening the seeds of devotion that is always there in a man. It was composed in V.S. 1552, at Prayag. Shree Vallabhacharyaji here advocates the three means of Strengthening devotions, namely renunciation, hearing and singing of GOD's divine glory. Asserting that one should completely devote himself to God's divine service at home, with or without any occupation, he describes the three stages of development of devotion namely, affection, attachment and addiction. Finally, he concludes that one engaged to divine service of Shree Krushna and/or in hearing and/or singing His Divine Glory will never perish. This book is said to be composed for Sanchona Brahmin Purushottam Joshi.

यथा भक्ति प्रवृद्धा स्यात्तथोपायो निरूप्यते ॥
बीजभावे दृढे तु स्यात्त्यागाच्छ्रवणकीर्तनात् ॥ १ ॥

Transliteration
Yatha Bhaktihi Pravrudha Syattathopayo Nirupayate
Bij Bhave Drudhe tu syattyagat shravan Kirtanat (1)

Translation
The way devotion gets strenthen is narrated. That happens when the seed of devotion-primary devotion is strenghtened by renunciation of every thing unrelated to God and by listening and singing the divine glory of God. (1)

અનુવાદ

જે રીતે પ્રભુમાં ભક્તિ વૃદ્ધિ પામે, તેવો ઉપાય બતાવાય છે. ભક્તિના બીજરૂપ મળેલ ભાવ પ્રભુના સંબંધ વિના બધા પદાર્થોનો ત્યાગ કરવાથી અને શ્રવણ-કીર્તનથી દૃઢ થાય છે. (૧)

बीजदाढ्यप्रकारस्तु गृहे स्थित्वा स्वधर्मतः ॥
अव्यावृत्तो भजेत् कृष्णं पूजया श्रवणादिभिः ॥ २ ॥

Transliteration

Bij Dadhharya Prakarstu Gruhe Sthitava Swadharmataha
Avyavruatto Bhajet Krushnam Pujaya Sharvanadhibhihi (2)

Translation

To strenthen the seed of devotion, one should worship Shree Krushna at one's home, without any worldly involvements, and with diligent observance of one's own religious principles, by way of adoration of God-idol and listening etc., O God's glory. (2)

અનુવાદ

ભકિતના બીજને દઢ કરવા માટે તો ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહીને ભગવત્સેવારૂપ સ્વધર્મથી, તેમજ સેવા વિના સર્વ કાર્યમાંથી મન કાઢી લઈ, સ્વરૂપસેવા અને શ્રવણ, કીર્તન, સ્મરણ દ્વારા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને ભજવા. (૨)

व्यावृत्तोऽपि हरौ चित्तं श्रवणादौ यतेत्सदा ॥
ततः प्रेम तथासक्तिव्यसनं च यदा भवेत् ॥ ३ ॥
बीजं तदुच्यते शास्त्रे दढं यन्नापि नश्यति ॥

Transliteration

Vyavrutto Api Harau chittam Shravanadau yatet Sada
Tatah Prem Tatha Ashakti Vyasanam Chayada Bhavet (3)
Bijam Taduchyate Shastre dradham Yuannapi Nashyati

Translation

Even if one is worldly involved, one should always try to devote his mind in Shree Krushna and in listening and singing the Glory of God and such other activities. With that one develops affection in God and then attachment and still further when it turns into addiction, that stage is called in scriptures to be the stage of affirmed seed of devotion which does not perish. (2 1/2, 3 1/2)

અનુવાદ

ગવનનિર્વાહ કાજે લોકવ્યવહારમાં રહીને પણ શ્રીહરિમાં ચિત્ત રાખવું, તેમજ શ્રવણ, કીર્તન, સ્મરણ વગેરેમાં નિરંતર યત્નશીલ રહેવું. તેથી પ્રેમ થાય. પછી આસક્તિ થાય; અને અંતે જ્યારે વ્યસન દશા સિદ્ધ થાય છે ત્યારે તેને ભકિત શાસ્ત્રમાં બીજની દઢતા-અચલ બીજ-કહેલ છે. તે બીજ લૌકિક દુઃસંગથી પણ નાશ પામતું નથી. (૩, ૩ 1/2)

स्नेहाद्रागविनाशः स्यादासक्त्या स्याद् गृहारुचिः ॥ ४ ॥

गृहस्थानां बाधकत्वमनात्मत्वं च भासते ॥

यदा स्यादव्यसनं कृष्णे कृतार्थः स्यात्तदैव हि ॥ ५ ॥

Transliteration

Snehad Rag Vinashah Syadasktya Syad Gruharuchihi (4)
Grushtanam Badhakatvam Anatmatavam Cha Bhaste
Yada Syad Vyasanam Krushne Krtarthah Syat Tadaivihi (5)

Translation

With affection for GOD allurements for worldly objects perishes; attachment for God results in dislike for home, people living in the home appear to be impediments and not belonging to one self. When one gets the stage of addiction then alone one gets fulfilled himself. (5)

અનુવાદ

પ્રભુમાં સ્નેહ થવાથી અન્ય વસ્તુઓમાંથી રાગનો નાશ થાય છે, આસક્તિથી ઘરમાં અપ્રીતિ થાય છે. પરિણામે ઘરમાં રહેનારા ચેતન અને અચેતન પદાર્થોનું બાધકપણું અને અનિત્યપણું ભાય છે, જ્યારે શ્રીકૃષ્ણમાં વ્યસન થાય ત્યારે જ જીવ કૃતાર્થ થાય છે. (૪, ૫)

तादृशस्यापि सततं गृहस्थानं विनाशकम् ॥
त्यागं कृत्वा यतेद्यस्तु तदर्थार्थैकमानसः ॥ ६ ॥
लभते सुदृढां भक्ति सर्वतोऽप्यधिकां पराम् ॥

Transliteration

**Tadrusyapi Satatam Grusthanam Vinashakam
Tyagam Krutava Yatedyastu Tadaratharthaik Manasah (6)
Labhate Sudrudham Bhaktim Sarvato piadhikam Param**

Translation

For even those devotees who are great in the path of grace, continuous stay in home is destructive. So after forsaking home if one tries to please God with his mind engaged only for God, he attains supreme divine devotion which is very firm and superior to that of any one else. (6 1/2)

અનુવાદ

દઢ ભગવદીય જનને પણ એકધારો ગૃહનિવાસ ભક્તિનો વિનાશ કરનાર છે. માટે ઘર વગેરેનો ત્યાગ કરીને જે પુરુષ કેવળ ભગવાનની પ્રાપ્તિ માટે જ મનવાળો થઈને પ્રયત્ન કરે તે પુરુષ સર્વથી અધિક દઢ, પરમ ભક્તિને મેળવે છે. (૬, ૬ ૧/૨)

त्यागे बाधकभूयस्त्वं दुःसंसर्गात्तथाऽन्नतः ॥ ७ ॥

Transliteration

Tyage Badhakbhuyastvam Dusamsargat Tathannataha (7)

Translation

Renunciation without understanding it's meaning, due to company of undesirables and due to consumption of unholy foodstuff results in more handicaps. (7)

અનુવાદ

ત્યાગના સ્વરૂપને સમજ્યા વિના ત્યાગ કરવામાં, દુઃસંગથી તેમજ અસમર્પિત અન્ન ખાવાથી, ભક્તિની વૃદ્ધિ થવામાં પુષ્કળ બાધકપણું આવે છે. (૭)

**अतः स्थेयं हरिस्थाने तदीयैः सहतत्परैः ॥
अदूरे विप्रकर्षे वा यथाचितं न दुष्यति ॥ ८ ॥**

Transliteration

**Aatha Stheyam, Haristhane tadiyaihi Sahatatparaihi
Adure Viprakarshe Vayatha Chitam Na Dushyati (8)**

Translation

Hence one should reside in a place where there is a temple of Krushna, in Company with devoted godly persons and whether far or near but in such a way that conscience is not vitiated. (8)

અનુવાદ

માટે ભગવત્પરાયણ તાદશી જનની સાથે પ્રભુના સ્થાનમાં રહેવું. જે રીતે ચિત્તમાં દોષબુદ્ધિ ન આવે તેવી રીતે ભક્તની સમીપમાં અથવા દૂર રહેવું. (૮)

**सेवायां वा कथायां वा यस्यासक्तिदृढां भवेत् ॥
यावज्जीवं तस्य नाशो न क्वापीति मतिर्मम ॥ ९ ॥**

Transliteration

**Sevayam Va Katham Va Yasyasktir Drudha Bhavet
Yavajjivam Tasya Nasho Na Kwapiti Matirmam (9)**

Translation

I believe that one, who remains deeply attached in service of Shree Krushna or in his discourse does not perish, any time anywhere throughout his life. (9)

અનુવાદ

જ જીવની સેવામાં અથવા કથામાં જીવનપર્યંત આસક્તિ દઢ થાય, તેનો કોઈપણ દેશમાં કે ક્ષણમાં નાશ થતો નથી, એવું મારું મનતવ્ય છે. (૯)

**बाधसंभावनायां तु नैकांते वास इष्यते ॥
हरिस्तु सर्वतो रक्षां करिष्यति न संशयः ॥ १० ॥**

Transliteration

**Badhsambhavanayam tu Naikante Vas Eisyate
Haristu Sarvato Raksham Krishyati Na Sanashayaha (10)**

Translation

If there is a likelihood of obstruction in devotion it is not desirable to live in seclusion. There is no doubt that GOD Shree Krushna will protect his devotee in all respects. (10)

ભક્તિમાં અડચણ થવાનો સંભવ હોય તો એકાંતમાં રહેવું ઈચ્છવા યોગ્ય નથી. શ્રીભગવાન તો ચારે તરફથી રક્ષણ કરશે. એમાં કોઈપણ સંશય નથી. (૧૦)

इत्येवं भगवच्छास्त्रंगूढतत्त्वं निरूपितम् ॥

य एतत्समधीयीत तस्यापि स्यात् दृढा रतिः ॥ ११ ॥

Transliteration

Itayevam Bhagatshastram Gudhattavam Nirupitam
Ya Etata Samdhiyita Tasyapi Syad Drudhha Ratihi (11)

Translation

So that way the secret reality of the sacred precept of GOD Shree Krushna has been very well narrated. One, who intensively studies it will also get endowed with firm love for Krushna. (11)

આ પ્રકારે ગુઢ રહસ્યવાણું, ભગવત્પ્રાપ્તિ કરાવનાર ભક્તિશાસ્ત્રનું મેં નિરૂપણ કર્યું છે. જે પુરુષ તેનો સારી રીતે અભ્યાસ કરે, તેની પણ ભગવાનમાં દૃઢ પ્રીતિ થશે. (૧૧)

॥ इति श्रीमद्वल्लभाचार्य विरचिता भक्तिवर्धिनी सम्पूर्ण ॥ ११ ॥

Eti Shree Vallabhacharya Virchita BhaktiVardhini Sampurna (11)

Thus ends "BHAKTI VARDHINI" BY SHREE VALLABHACHARYA. (11)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત “ભક્તિવર્ધિની” સંપૂર્ણ. (૧૧)

॥ जलभेदः ॥

II JALBHEDAH II

Introduction : Akho, a famous Gujarati saint poet has said that our ears have gone deaf by repeated listing to Bhagavat katha, but even then we have not received the true knowledge of Brahma. King Parikshit listens Bhagavat Katha only once from Sukadevaji, and went to heavenly abode by putting his feet on the head of death. What is the reason of this difference ? Shree vallabhacharyaji in this work and the succeeding work Panchpadyani explains the reason. It is due to different qualities of Kathakar Speaker and Shrota - Listner, that the result are so widely different. In this work, Shre Vallabhacharyaji narrates different types of reciters of GOD's divine glory and their respective effects on listeners giving examples of twenty distinct types of water and their qualities. The idea is to warn listeners not to resort to reciters of inferior type and to listen to only such reciters who are selfless, and completely devoted to God. The date of the composition of this work is not know.

नमस्कृत्य हरिं वक्ष्ये तद्गुणानांविभेदकान् ॥

भावान्विशतिधा भिन्नान्सर्वसंदेहवारकान् ॥ १ ॥

गुणभेदास्तु तावन्तो यावन्तो हि जले मताः ॥

Transliteration

Namskrutya Harim Vakshye Tadgunam Vibhedakan
Bhavan Vishatidha Bhinnan Sarva Sandeh Varken (1)
Gunbhedastu Tavanto Yavanto Hi Jale Mataha

Translation

After bowing down to Hari, I shall narrate twenty different types of emotions, which indicate distinction in the attributes of Kathakars, which will remove all doubts. There are in fact as many differences in emotions in kathakars as are spelled out in scriptures in respect of water. (1, 1 1/2)

અનુવાદ

ભગવાન શ્રીહરિને નમન કરીને વક્તાના ગુણોના ભેદ દર્શાવનારા, સર્વ સંદેહોને કરનારા, વીસ પ્રકારના જુદા જુદા ભાવોને હું કહું છું. જેટલા જલના ગુણોમાં ભેદ છે તેટલા જ વક્તાઓના ગુણભેદ માન્યા છે. (૧, ૧ ૧/૨)

गायकाः कूपसंकाशा "गंधर्वा" इति विश्रुताः ॥ २ ॥
कूपभेदास्तु यावंतस्तावंतस्तेऽपि संमताः ॥ २ १/२ ॥

Transliteration

Gayakaha Kupsankasha Gandharva Eti Vishrutaha (2)
Kupbhesdastu Yavantas Tavanta Tepi Sammtaha (2 1/2)

Translation

Songsters, popularly known as Gandharvas (traditional class of singers) are like water of a well and it is agreed that there are as many different songsters as there are different types of wells. (2 1/2)

અનુવાદ

સંગીતથી ભગવદ્દયશ ગાનારા ગન્ધર્વોના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. કૂવાના પાણીના જેટલા ભેદ છે. તેટલા ભેદવાળા ગન્ધર્વો પણ માનેલા છે. (૨, ૨ ૧/૨)

"कुल्याः" पौराणिकाः प्रोक्ताः पारंपर्ययुता भुवि ॥ ३ ॥

Transliteration

Kulyaha pauranikaha Prokataha Parmpryayuta Bhuvi (3)

Translation

In this world, traditional reciters of puranas (ancient religious epics) are known to be like water of a canal (a small stream). (3)

અનુવાદ

ભૂમંડલમાં પરંપરાથી ચાલતા પુરાણીઓ - પુરાણ કહેનારા નહેરનાં જલ જેવા છે. (૩)

क्षेत्रप्रविष्टास्ते चापि संसारोत्पत्तिहेतवः ॥

वेश्यादिसहिता मत्ता गायका "गर्त" संज्ञिताः ॥ ४ ॥

जलार्थमेव गर्तास्तु नीचा गानोपजीविनः ॥ ४ १/२ ॥

Transliteration

Kshetra Pravisgtaste Chapi Samsarotaptti Hetavaha
Veshyadi Sahita Matta Gayaka Gart Saginataha (4)
Jalarthamev Gratastu Nicha Ganopajvinaha (4 1/2)

Translation

Like water which has entered fields reciters of GOD's glory for welfare of their family are the cause of generating worldly feelings. Those songsters who are obsessed and keep company of harlots etc., are like water in a pit. Those base songsters who depend for their existence on singing are like water of sumps, meant for storage of filthy water. (4, 4 1/2)

અનુવાદ

અને વળી જે ખેતરમાં પ્રવેશેલ નીકના જલ જેવા છે, તે વક્તાઓ સંસારની ઉત્પત્તિના કારણરૂપ છે. ગાયિકા વગેરેને સાથે રાખી, ઉન્મત્ત થઈ, ગાન કરનારા ખાડાના પાણી જેવા 'ગર્તસંજ્ઞક' ગાયક કહ્યા છે. ગાયનથી આજીવિકા ચલાવનારા, નીચ વક્તાઓ તો ગંદ પાણી ભરી રાખવા માટે રચેલા ખાડા જેવા જ છે. (૪, ૪ ૧/૨)

"हृदास्" तु पंडिताः प्रोक्ता भगवच्छास्त्रतत्पराः ॥ ५ ॥

Transliteration

Hrudastu Panditaha Prokata Bhagavatchhastra Tatparaha (5)

Translation

Those who are well versed and Pro-divine scriptures are like water of Gushing Streams. (5)

અનુવાદ

જો ભગવત્શાસ્ત્રપરાયણ છે, તે પંડિતોને તો જલના ઘરા સમાન માન્યા છે. (૫)

સંદેહવારકાસ્ત્ર “સૂદા” ગંભીરમાનસાઃ ॥
 “સરઃકમલસંપૂર્ણાઃ” પ્રેમયુક્તાસ્તથા બુધાઃ ॥ ૬ ॥

Transliteration

Sandeh Varkastratra Suda, Gambhirmanshah
 Sarah Kamal Sampurnaha, Premyuktastatha Budhah (6)

Translation

Those Kathakar who are serious minded and who are able to remove doubts are like water of a fresh stream. Those who are affectionate and enlightened are like water of a big lake full of lotuses (6)

અનુવાદ

તે પંડિતોમાં પણ જેઓ સન્દેહનું નિવારણ કરનારા ગંભીર મનવાળા છે, તેઓને સુદાના જલ સમાન ગણ્યા છે. તેમજ પ્રેમપુર્ણ જે બુદ્ધજનો છે, તે કમલથી પરિપૂર્ણ સરોવર જેવા છે (૬)

અલ્પશ્રુતાઃ પ્રેમયુક્તા “વેશંતાઃ” પરિકીર્તિતાઃ ॥
 કર્મશુદ્ધાઃ “પલ્વલાનિ” તથાહલ્પશ્રુતભક્તયઃ ॥ ૭ ॥
 યોગધ્યાનાદિસંયુક્તા ગુણા “વર્ષ્યાઃ” પ્રકીર્તિતાઃ ॥

Transliteration

Alapashrutaha Premyukta Veshantaha Pari Kirtitaha
 Karma Shuddha Palvalani TathaAlpashruta Bhaktyah (7)
 Yog Dhyanadi Samyukta Guna Vasryaha Prakirtitaha (7 1/2)

Translation

Those who are affectionate but not well versed are known to be like water of a small pond. (6 1/2)

Those who are good at observing rituals but not well versed in knowledge as well as devotion are like water of yet smaller ponds. (7)

Those who have accomplished mental discipline, meditation etc., are considered to be like water of the rains. (7 1/2)

અનુવાદ

જેઓ પ્રેમપૂર્ણ છે, પરંતુ શાસ્ત્રના અલ્પ જ્ઞાનવાળા છે, તેઓને નાના જળાશય સમાન કહ્યા છે. (૬ ૧/૨)
 જેઓ કર્મથી શુદ્ધ છે તેમજ અલ્પ જ્ઞાન અને અલ્પ પ્રમાણમાં ભક્તિવાળા છે, તેઓ નાનાં તળાવ તુલ્ય છે.

યોગ અને ધ્યાન ધારણાદિથી જે વક્તા સંપન્ન હોય, તેમના ભાવ વરસાદના જલ સમાન હોવાય છે. (૭, ૭ ૧/૨)

તપોજ્ઞાનાદિભાવેન “સ્વેદજાસ્”તુ પ્રકીર્તિતાઃ ॥ ૮ ॥

Transliteration

Tapogyanandi Bhaven Swedjasthu Prakirtitaha (8)

Translation

Those who are with (mere) austere penance and transcendent knowledge are known to be like water of perspiration. (8)

અનુવાદ

ફેવલ તપ, જ્ઞાન આદિ ભાવવાળા વક્તાઓને તો પસીનાના પાણી સમાન કહેલ છે. (૮)

અલૌકિકેન જ્ઞાનેન યે તુ પ્રોક્તા હરેર્ગુણાઃ ॥
 કદાચિત્કાઃ શબ્દગમ્યાઃ “પતચ્છબ્દાઃ” પ્રકીર્તિતાઃ ॥ ૯ ॥

Transliteration

Alaukiken Gyanen Ye tu Prokta haregunaha
 Kadachitkaha ShabdagamyaPatchshabadaha Prakirtitaha (9)

Translation

Those rare speakers by whom Glory of GOD is recited with divine knowledge and which can be realised by their word spoken aloud are renowned to be like water falling from mountains with great sound. (9)

અનુવાદ

જે ગાયકો અલૌકિક વેદના જ્ઞાન વડે શ્રીહરિના ગુણો ગાય છે, તે વક્તાઓ તો દુર્લભ છે,

અને શબ્દથી સમજાતા પર્વતના શિખર ઉપરથી પડતા પાણીના ઝરણા જેવા ગણાય છે.

देवाद्युपासनोद् भूताः “पृष्ठा” भूमेरिवोदगताः ॥
साधनादिप्रकारेण नवधा भक्तिमार्गतः ॥ १० ॥
प्रेमपूर्त्या स्फुरद्धर्माः “स्यंदमानाः” प्रकीर्तिताः ॥

Transliteration

Devdyupasanodadbhutaha Prushawa Bhumerivodgataha
Sadhnadi Prakaren Navdha Bhaktimargataha (10)
Prem Purtya Sfurdharmaha Sayandmanaha Prakirtitaha

Translation

Those who have come out as reciters with mere adoration of deities etc., are like dew water sprung out from Earth. (9 1/2)
Those who are full of love for GOD through various means etc. (religious practices) and through nine-fold devotion and who are inspired with Divine concerns are renewed to be like water sweetly flowing from sprinkling springs. (10 1/2)

અનુવાદ

દેવાદિની ઉપાસનાથી અનેક વક્તાઓ પૃથ્વીમાંથી ઉત્પન્ન થનાર ઝાકળના જલ જેવા છે. (૯, ૯ ૧/૨)
સાધનાદિની રીતથી, નવ પ્રકારની ભક્તિથી, પ્રેમથી પરિપૂર્ણ થતાં, જેમનામાં ભગવદ્ધર્મો સ્ફુરે છે, તે વક્તાઓ પર્વતમાંથી નીકળતા વહેતા ઝરણાના જલ જેવા છે. (૧૦ ૧/૨)

यादशास्तादशाः प्रोक्ता वृद्धिक्षयविवर्जिताः ॥ ११ ॥
“स्थावरास्”ते समाख्याता मर्यादैकप्रतिष्ठिताः ॥

Transliteration

Yadshastadashaha Proktaha Vrudhikshya Vivarijitaha (11)
Sthavaraste Samakhyata Maryadaik Pratishtitaha

Translation

Emotions of those who are like the ones already described (i. e. who are ritual-minded) and for whom there is no rise or fall in their inclination for GOD. And who are merely attached to Vedic rituals are like water of stangant ponds. (11 1/2)

અનુવાદ

આગળના શ્લોકમાં કહ્યા છે તેવા જ સાધનનિષ્ઠ વળી પ્રભુપ્રેમમાં વધારા ઘટાડા વિનાના સ્થિર ભાવવાળા છે, તે કેવલ મર્યાદા ભાવમાં રહેલા વક્તાઓ સ્થિર જલાશયના જેવા કહેવાય છે. (૧૧, ૧૧ ૧/૨)

अनेकजन्मसंसिद्धा जन्मप्रभृति सर्वदा ॥ १२ ॥
संगादिगुणदोषाभ्यां वृद्धिक्षययुता भुवि ॥
निरंतरोदगम्युता “नद्यस्” ते परिकीर्तिताः ॥ १३ ॥

Transliteration

AnekJanma Samsidha Janma Prabhuti Sarvada (12)
Sangadi Guna Doshabhyam Vrudhikshyayuta Bhuvi
Nirantarodgamyuta Nadhyaste Parikirtitaha (13)

Translation

Those who have already taken many births and in the world, who, as a result of merits and demerits of company etc., have all along their life, experienced increase and decrease in love for GOD and who are prone to take more births, are like water of a river. (13)

અનુવાદ

જેઓ અનેક જન્મથી સુયોગ્ય સિદ્ધ પુરુષો છે, પરંતુ જન્મથી આરંભીને સર્વદા પૃથ્વીમાં સત્સંગ અને દુઃસંગના ગુણદોષોથી ઈશ્વરમાં વધતા ઘટતા પ્રેમવાળા છે, તે નિરંતર જન્મ લેનારા પ્રવાહવાળી નદીના જલ સમાન છે. (૧૨, ૧૩)

एतादशाः स्वतंत्राश्चेत् “सिद्धवः” परिकीर्तिताः ॥
पूर्णा भगवदीया ये शेषव्यासाग्निमारुताः ॥ १४ ॥
जडनारदमैत्राद्यास्ते “समुद्राः” प्रकीर्तिताः ॥

Transliteration
Etadrushaha Swantraschet Sindhavaha Parikirtitaha
Purna Bhagavdiya Ye Shesh Vyas Agni Marutaha (14)
JadNarad Maitradyaste Samudraha Prakirtitaha

Translation

Those like ones described above, if they are free (from mental inhibitions), are known to be like water of a very big river meeting the ocean. (13 1/2)
 Those who completely belong to God such as Shesha, Vyasa, Agni, Hanuman, Jadabharata, Narada, Maitreya etc., are well known to be like water of ocean. (14 1/2)

અનુવાદ

ઉપર કહેલા સત્તરમાં ભાવવાળા વક્તાઓ જો મનની સર્વ ઉપાધિઓથી મુક્ત-સ્વતંત્ર હોય તો તે સાગરમાં મળતી મોટી નદીના સમાન કહેવાય છે.
 જેઓ પૂર્ણ ભગવદીયો છે - જેમકે શેષ, વ્યાસજી, અગ્નિ, હનુમાનજી તેમજ જડભરત, નારદ, મૈત્રેય વગેરે મહાનુભાવો છે, તેઓ સમુદ્રના જલ સમાન છે. (૧૪ ૧/૨)

लोकवेदगुणैर्मिश्रभावेनैके हरेर्गुणान् ॥ १५ ॥
वर्णयन्ति समुद्रास्ते "क्षाराद्याः" षटः प्रकीर्तिताः ॥ १५ १/२ ॥

Transliteration
Lokved Gunaihi Mishrabhavnaike Harer Gunan (15)
Varanayanti Samudraste Ksharadyata Shat Prakirtitaha (15 1/2)

Translation

Those who recite the glory of Hari (Krushna) with mixed emotions of worldly and ritulastic attributes, are known to be like sea water of six types, saltish etc., (15 1/2)

અનુવાદ

કેટલાએક લૌકિક ભાવથી મિશ્ર, કેટલાએક વૈદિક ભાવથી મિશ્ર, કેટલાએક ભગવદ્ગુણ ભાવથી મિશ્ર, શ્રીહરિના ગુણોનું વર્ણન કરે છે. તેઓ ક્ષારાદિ છ પ્રકારના સમુદ્ર સમાન કહેવાય છે. (૧૫)

गुणातीततया शुद्धान्सच्चिदानंदरूपिणः ॥ १६ ॥
सर्वानेव गुणान्विष्णोर्वर्णयन्ति विचक्षणाः ॥
तेमृतोदाः समाख्यातास्तद्वाक्पानं सुदुर्लभम् ॥ १७ ॥

Transliteration

Gunatit Taya Shuddahn Sachidanand Rupinaha (16)
Sarvanev Gunan Vishano Vanayanti Vichakshanaha
Temarutodaha SamaKhuatastadvakPanam Sudurlabham (17)

Translation

Those who are clear-sighted and who recite glory of GOD, as the purest divinity one being above the Three attributes and also as existence, consciousness, infinite joy (all combined in one) and all other divine attributes of Vishnu, are very well said to be like water of nectar giving ocean. It is rare to experience their sweet recitals. (17)

અનુવાદ

ભગવાનને ગુણાતીત તરીકે સમજીને, શુદ્ધ, સત્ચિત્-આનંદરૂપ ભગવાનના બધા જ ગુણોને જે વક્તાઓ વર્ણવે છે, તે વક્તાઓ અમૃતના સમુદ્ર સમાન કહેવાય છે. તેમનાં વચનામૃતનું પાન અત્યંત દુર્લભ છે. (૧૬, ૧૭)

तादृशानां क्वचिद्वाक्यं दूतानामिव वर्णितम् ॥
अजामिलाकर्णनवद् बिन्दुपानं प्रकीर्तितम् ॥ १८ ॥

Transliteration
Tadashanam Kvachid Vakayam Dutanamiva Varnitam
Ajamila Karna Vad Bindhupanam Prakirtitam (18)

Translation

Divine recitals of such Godly persons, once in a while are described as those of a messenger of GOD and are wellknown to be like a drop of nectar as heard by Ajamil. (18)

અનુવાદ

ઉપર કહેલા ઉત્તમ ભગવદીયોનાં વાક્ય ક્વચિત્ સાંભળવા મળે છે. તે વાક્યો અમૃતબિંદુના

પાન સમાન ગણ્યાં છે, જે અજાલિમે સાંભળ્યા હતાં.

(૧૮)

અને તે વાક્યોના શ્રવણથી ફળ પણ તેટલા જ પ્રમાણમાં થાય છે.

(૨૦)

રાગાજ્ઞાનદિભાવાનાં સર્વથા નાશનં યદા ॥
તદા લેહનમિત્યુક્તં સ્વાનંદોગ્દમકારણમ્ ॥ ૧૯ ॥

Transliteration

Raga Gyanadibhavanam, Sarvatha NashanamYada
Tada lehanmityukttam Swanandodgam Karanam (19)

Translation

When emotions arising from worldly or other attachments and perverse knowledge get completely annihilated, then it is said to be siper DELICIOUS SAUCE, which is the root cause for generating eternal bliss for oneself. (19)

અનુવાદ

જ્યારે અમૃતસમુદ્ર તુલ્ય વક્તાનાં વાક્યોના શ્રવણથી રાગ, અજ્ઞાન, આસક્તિ, દ્વેષ વગેરે ભાવોનો બધી રીતે નાશ થાય છે, ત્યારે પોતાના આનંદમાં ઉદ્દગમના કારણરૂપ જે પ્રભુકીર્તન થાય, એ જ સ્વાદ પ્રાપ્તિ છે, એમ કહ્યું છે. (૧૯)

ઉદ્ધૃતોદકવત્ “સર્વે” પતિતોદકવત્તથા ॥
ઉક્તાતિરિક્તવાક્યાનિ ફલં ચાપિ તથા તતઃ ॥ ૨૦ ॥

Transliteration

Uddhrutodak Vat Sarve Patitodakvat Tatha
Uktatirikta Vakyani Falam Chapi Tatha Tataha (20)

Translation

Emotions of those Kathakar who are different from those narrated above are all like either steam water or split water and so also are the result. (20)

અનુવાદ

ઉપર વર્ણવેલા વક્તાઓથી જુદા અન્ય વક્તાઓનાં વાક્યો, તેમજ અન્ય સર્વ વક્તાઓ, ગંગાદિ જલમાંથી ઘડામાં લાવેલા જલ જેવા તેમ જ ભૂમિ ઉપર પડેલ જલ જેવા કાર્યસાધક
૧૧૦

इति जीवेन्द्रियगता नानाभावं गता भुवि ॥ •
रूपतः फलतश्चैव गुणा विष्णोर्निरूपिताः ॥ २१ ॥

Transliteration

Eti Jivendriyagata Nanabhavam Gata Bhuvi
Ruptaha Falatachav Guna Vishnoh Nirupitaha (21)

Translation

Thus are narrated the attributes of Vishnu as contained in the souls and limbs of different Kathakars imbibing different versions of emotions both by way of form and results. (21)

અનુવાદ

આ પ્રકારે જીવ અને ઈન્દ્રિયોમાં રહેલા અને પાત્રમાં આવી જુદા જુદા ભાવને પામેલા ભગવાનના ગુણો સ્વરૂપથી અને ફલથી વર્ણવ્યા છે. (૨૧)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितो जलभेदः सम्पूर्णः ॥ १२ ॥

Eti Shree Vallabhacharya Virchito Jalabhedah Sampurnah (12)

So ends "JALABHEDAH" BY SHREE VALLABHACHARYA. (12)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત જલભેદ - સંપૂર્ણ - ૧૨

॥ પંચપદ્યાનિ ॥

॥ PANCHAPADYANI ॥

Introduction : In 'Jalbhed' - Shree Vallabhacharyaji has described the different kinds of Kathakar - singers of God's Glory. In panch Padyani, he describes different kinds of Srotas - Listeners, because unless the Listeners is pure by heart and mentally prepared by love to hear the Katha, it does not help the man like a deaf man. In this book - Panch Padyani - five stanzas - Acharya says there are four different kinds of listeners. There are three kinds of listener of Maryadamarg and one of Pustimarg - path of grace. The best among them are those with pure love without any selfish ends. The year of the composition of this work is unknown.

શ્રી કૃષ્ણરસવિક્ષિપ્તમાનસા રતિવર્જિતાઃ ॥
અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ॥ ૧ ॥

Transliteration

Shri Krushna Rasa Vikshipata Manasa Rativarjitaha
Anivruta Loka Vede Te Mukhyaha Shhravanostukah (1)

Translation

Those whose mind is engrossed in affectionate elegance of Shree Krushna and therefore those who are bereft of worldly fondness, and those who have no pleasure in worldly affairs or those relating to Vedas, they are the best listeners. This are followers of the path of grace - pustimarg. (1)

અનુવાદ

જેઓ શ્રીકૃષ્ણના ભજનનાનંદરૂપ રસમાં તરબોળ મનવાળા, વિષયપ્રપંચમાં કીર્તિ વિનાના, તેમજ લોકમાં અને વેદક્રિયામાં રસ વિનાના, ભગવત્કથાશ્રવણમાં ઉત્સાહવાળા છે, તેઓ ઉત્તમ શ્રોતાઓ છે. આ પુષ્ટિમાર્ગીય શ્રોતા છે. (૧)

વિક્લિન્નમનસો યે તુ ભગવત્સ્મૃતિવિહ્લાઃ ॥
અર્થેકનિષ્ઠાસ્તે ચાપિ મધ્યમાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ॥ ૨ ॥

Transliteration

Viklinna Manso ye Tu Bhagavatsmrti Vihavalaha
Arthaikanishtaste Chapi Madhyamaha Shhravanostu Kaha (2)

Translation

Those who are tender hearted and who get overwhelmed with the memory of God Shree Krushna and who are enthusiastic for listening the Glory of God and who aim at only some Goal namely, deliverance or similar objective are also intermediate listeners. The three Listeners, hereafter describes are Maryadamargiya. (2)

અનુવાદ

અત્યંત આર્દ્રમનવાળા, ભગવાનના સ્મરણથી દર્શનાતુર બનેલા, મોક્ષાદિ પુરુષાર્થમાં નિષ્ઠાવાળા, જેઓ ભગવદ્ગુણગાન શ્રવણમાં ઉત્સાહ ધરાવે છે, તેઓ પણ મધ્યમ શ્રોતા છે. આ સાથે ત્રણ મર્યાદામાર્ગી શ્રોતાઓનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. (૨)

નિઃસંદિગ્ધં કૃષ્ણતત્ત્વં સર્વભાવેન યે વિદુઃ ॥
તે ત્વાવેશાત્તુ વિકલા નિરોધાદ્વા ન ચાન્યથા ॥ ૩ ॥
પૂર્ણભાવેન પૂર્ણાર્થઃ કદાચિન્ન તુ સર્વદા ॥
અન્યાસક્તાસ્તુ યે કેચિદધમાઃ પરિકીર્તિતાઃ ॥ ૪ ॥

Transliteration

Nih Sandhigdham Krushnatattavam SarvaBhaven Ye Viduhu
Te Twaveshat tu Vikala Nirodhadva na Chanyatha (3)
Pruna Bhaven Purnarthaha Kadachinna Tu Sarvada
Anyasktastu Ye Kechidadhamaha Pari Kirtitaha (4)

Translation

Those who know with all affectionate attachments and without any doubt the essential nature of Shree Krushna, and who get emotional while listening The glory of Shree Krushna due to Ardour or due to complete involvements but not otherwise, and those who once in a while, due to impulse, get bereft of worldly

desire but not so always, and also some such people who are very much attached to worldly affairs are all those who are designated as the base listeners (3, 4)

અનુવાદ

જેઓ સંદેહરહિત શ્રીકૃષ્ણતત્ત્વને સર્વાત્મક ભાવથી જાણે છે, તેઓ તો ભગદાવેશથી અથવા નિરોધ થવાથી વિકલ થાય છે. તેમની ભગવત્સ્વરૂપના અનુભવથી વિવ્હલતા નથી હોતી. કોઈક વખત પૂર્ણ ભાવથી તેઓ ભગવદ્ભાવથી પૂર્ણ થાય છે, પરંતુ સર્વદા તેમ નથી. વળી જે કેટલાંક તો અન્યાસકત પણ હોય છે, તેઓ ત્રીજી કક્ષાના શ્રોતા કહેવાય છે. (૩, ૪)

अनन्यमनसो मर्त्या उत्तमाः श्रवणादिषु ॥
देशकालद्रव्यकर्तृमंत्रकर्मप्रकारतः ॥ ५ ॥

Transliteration

Ananya Manso Martya Uttamaha Sharvanadhishu
Deshkal Dravya Kartua Mantra Karma Prakarartaha (5)

Translation

For the reason of place, Time, Means, Doer, Mantra and deed, those man, who are totally engrossed in listening and other service of of god are the best. (5)

અનુવાદ

દેશ, કાલ, દ્રવ્ય, કર્તા. મંત્ર અને કર્મના પ્રકારથી શ્રવણાદિ નવધા ભક્તિમાં જે મનુષ્યો અનન્ય મનવાળા હોય છે, તેઓ ઉત્તમ ગણાય છે. (૫)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितानि पंचपद्यानि सम्पूर्णानि ॥ १३ ॥

Eti Shree Vallabhacharya Virchitani Panchpadyani Sampurni (13)

So ends PanchPadyani BY SHREE VALLABHACHARYA. (13)

શ્રી વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત 'પંચપદ્યાનિ' સંપૂર્ણ. (૧૩)

॥ सन्यासनिर्णय ॥

॥ SANASNIRNAYAH ॥

Introduction : Narhari Shastri was a son of Gaund Brahmin, who has renounced world at the young age of fifteen years. He lived out side a small village near river Mahi in Gujarat and Striclty followed the tenets of the life of renunciation. At later stage he became a disciple of Vallabhacharyaji. Once while he was at Badrikashram in U.P. Shree Mahaprabhuji had also come there. Narhari Shastri asked to explain the difference between life of renunciation (Sanyasmarg) and life of devotion (Bhaktimarg). Shree Mahaprabhuji composed this work for Narhari Sastri. In this work He explains how renunciation under the paths of knowledge and ritual activity is almost ineffective and long-drawnout. Further he asserts that even under the path of grace, renunciation is to be resorted to only for experiencing the joy of divine separation as in the case of cowherd maids. Otherwise it is not only futile but degenerating also. The book was composed in V.S. 1551 at Badrikashram.

पश्चात्तापनिवृत्त्यर्थं परित्यागो विचार्यते ॥

स मार्गद्वितये प्रोक्तो भक्तौ ज्ञाने विशेषतः ॥ १ ॥

Transliteration

Paschattap Nivruttiyaratham Parityago Vicharyate
Sa Margadwitaye Prokto Bhaktau Gyane Visheshataha (1)

Translation

For the purpose of removing the feelings of repentance, renunciation is now being considered. This renunciation is especially advocated in two paths, in the path of devotion and in the path of knowledge. (1)

અનુવાદ

પશ્ચાત્તાપના નિવારણ માટે સંન્યાસ સંબંધી વિચાર કરવામાં આવે છે. તે સંન્યાસ ઘણું કરીને ભક્તિમાર્ગમાં અને જ્ઞાનમાર્ગમાં એમ બે માર્ગમાં કહેલો છે. (૧)

કર્મમાર્ગે ન કર્તવ્યઃ સુતરાં કલિકાલતઃ ॥
અતઃ આદૌ ભક્તિમાર્ગે કર્તવ્યત્વાદ્વિચારણા ॥ ૨ ॥

Transliteration

Karm Marge Na Kartvyaha Sutaram Kalikakalatha
Ata Aadau Bhaktimarge Kartvyatvadi Vicharana (2)

Translation

Renunciation should not be resorted to in the path of ritualistic activities, more so in the Kali Age. Hence, in the beginning, renunciation being a must in the path of devotion, is being considered. (2)

અનુવાદ

ખાસ કરીને કલિકાલને લીધે કર્મમાર્ગમાં તો સંન્યાસ લેવાનો નથી હોતો. માટે પ્રથમ ભક્તિમાર્ગમાં ત્યાગ કરવાનો હોવાથી વિચારણા થાય છે. (૨)

શ્રવણાદિપ્રવૃત્ત્યર્થ કર્તવ્યત્વેન નેષ્યતે ॥
સહાયસંગસાધ્યત્વાત્સાધનાનાં ચ રક્ષણાત્ ॥ ૩ ॥
અભિમાનાન્નિયોગાચ્ચ તદ્દર્મેશ્ચ વિરોધતઃ ॥

Transliteration

Shravanadi Pravuttyartham Kartvyatwen Neshyate
Sahay Sang Sadhyatwat Sadhananam Cha Rakhsanat (3)
Abhimanana Niyogacha Taddharmescha Virodhataha

Translation

If Renunciation is contemplated merely for accomplishment of listening of GOD's glory etc., then it is not desirable, because for that purpose the means and company are essential. Moreover the means have to be safeguarded. It involves Ego and dictatorship to an extent, all of which are against the tenets of renunciation. (3)

અનુવાદ

શ્રવણ, કીર્તન વગેરે સારી રીતે થઈ શકે, એવી ઈચ્છાથી જો સંન્યાસ સ્વીકારવાનો હોય તો, તે ઈચ્છવા જોગ નથી કારણ કે શ્રવણાદિ તો સહાય અને સંગથી જ સિદ્ધ થઈ શકે છે તેથી, સાધનોનું

રક્ષણ કરવાથી, અભિમાન થવાથી, વળી શ્રવણાદિ નિત્ય કરવાનો નિયમ હોવાથી શ્રવણાદિ ધર્મો અને સંન્યાસ ધર્મોને પરસ્પર વિરોધ હોવાથી તે ઈચ્છવા જોગ નથી. (૩, ૩૧/૨)

ગૃહાદેર્બાધકત્વેન સાધનાર્થ તથા યદિ ॥ ૪ ॥

અગ્રેઽપિ તાદૃશૈરેવ સંગો ભવતિ નાન્યથા ॥

સ્વયં ચ વિષયાકાંત પાષણ્ડી સ્યાત્તુકાલતઃ ॥ ૫ ॥

વિષયાકાંતદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ ॥

અતોઽત્ર સાધને ભક્તૌ નૈવ ત્યાગઃ સુખાવહઃ ॥ ૬ ॥

Transliteration

Gruhaderbadhakatven Sadhanartham Tatha Yadi (4)
Agrepi Tadrushairev Sango Bhavati Nanyatha
Swayam Cha Vishayak Tantaha Pashandi Syat Tu Kalataha (5)
Vishaya Krant Dehanam Navesahaha Sarvada Hareha
Atotra Sadhne Bhaktau Naiva Tyagaha Sukhavah (6)

Translation

If renunciation is thought desirable to abandon the obstruction of home etc., for achieving the nine-fold devotion, then even after doing so, one will have company of only people of worldly type and not otherwise. Moreover in due course, he himself will be addicted to sensual objects and turn a hypocrite. God will never enter in the hearts of bodies of persons addicted to sensual objects. Hence here in devotion of means, renunciation will not at all bring happiness. (4,5,6)

અનુવાદ

પર, કુટુંબ, વ્યવહાર જો શ્રવણાદિ ભક્તિનાં સાધનો કરવામાં બાધરૂપ છે, માટે સાધનો કરી શકાય, તેથી સંન્યાસ ગ્રહણ કરવો જોઈએ, એમ માન્યતા હોય તો આગળ જતાં પાછા એવા જ બાધકોનો સંગ થાય છે. તેમાં ફેરફાર નથી થતો. વળી પોતે વિષયોથી ઘેરાય છે અને કાલબલથી પાખંડી થાય છે. વિષયથી ઘેરાયેલ દેહ-વાળાઓમાં શ્રીહરિનો પ્રવેશ કદાપિ થતો નથી. માટે અહીં ભક્તિમાર્ગમાં સાધન દશામાં સંન્યાસ કદી નસુખદાયી થી જ થતો. (૪, ૫, ૬)

विरहानुभवार्थं तु परित्यागः प्रशस्यते ॥
स्वीयबंधनिवृत्त्यर्थं वेषः सोऽत्र न चान्यथा ॥ ७ ॥

Transliteration

VirhanuBhavartham Tu Parityagaha Prashsyate
Swiya Bandh Nivruttyartham Veshah Soatra Na Chanyatha (7)

Translation

Renunciation is however highly praised for experiencing the feeling of love in separation. The dress in renunciation is not meant here for getting away from one's own worldly fetters like Home, Wife, Children. (7)

अनुवाद

ભગવાનના વિરહના અનુભવની પ્રાપ્તિ માટે તો સંન્યાસ પ્રશંસનીય છે. સ્વજનોનાં બંધનોને દૂર કરવા માટે સંન્યાસીનો વેષ માન્યાં નથી. (૭)

कौण्डिन्यो गोपिकाः प्रोक्ता गुरवः साधनं च तत् ॥
भावो भावनया सिद्धः साधनं नान्यदिष्यते ॥ ८ ॥

Transliteration

Kaundinyo Gopikaha Prokata Guruvaha Sadhanam Cha tat
Bhavo Bhavanaya Siddhah Sadhanam Nanyadishyate (8)

Translation

The sage Kaundinya and the cowherd maids are said to be our Guru - Teachers in this regard; and the means they adopted are means for us to follow. Emotions get perfected only by such feelings. No other means are acceptable. (8)

अनुवाद

કૌંડિન્ય ઋષિ અને ગોપીજનો, એ બે ભક્તિમાર્ગમાં ગુરુઓ કહેલા છે. તેમણે જે સાધન કર્યાં છે, તે જ સાધન છે, ભાવનાથી સિદ્ધ થતો ભાવ જ સાધન છે. ભાવ વિના અન્ય કોઈ પણ સાધન ઈચ્છવા યોગ્ય નથી. (૮)

विकलत्वं तथाऽस्वास्थ्यं प्रकृतिः प्राकृतं न हि ॥
ज्ञाने गुणाश्च तस्यैवं वर्तमानस्य बाधकाः ॥ ९ ॥

Transliteration

Vikalatvam Tatha Swasthyam Prakrutihi Prakrutam Na Hi
Gyane Gunascha Tasyaivam Varatamansya Badhakaha (9)

Translation

Agitation of mind and ill-health are but natural during love in separation. These are not just worldly but divine. To a person in such a condition of love in separation even knowledge and the attributes of GOD also are impediments. (9)

अनुवाद

વિકલતા અને અસ્વસ્થતા, આ બે વિરહના સ્વભાવ છે, તે પ્રાકૃત નથી હોતા. આવી સ્થિતિમાં રહેલાને જ્ઞાન અને ગુણો બાધક છે. (૯)

सत्यलोके स्थितिर्ज्ञानात्संन्यासेन विशेषितात् ॥
भावना साधनं यत्र फलं चापि तथा भवेत् ॥ १० ॥

Transliteration

Satyaloke Sthitir Gnanat Sannyasen Visheshatat
Bhavana Sadhanam yatra Falam Chapi Tatha Bhavet (10)

Translation

With the help of knowledge enhanced by renunciation, one can attain the Satyaloka another higher world abode of Brahma and not even Akshara Brahma, Abode of supreme spirit (ब्रह्म). (But) where sincere feelings for GOD are the means, the result is also similar, attainment of GOD. (10)

अनुवाद

તેવા વિરહી જીવની સંન્યાસથી પ્રબલ થયેલા જ્ઞાનથી સત્યલોકમાં સ્થિતિ છે. વળી જેને ભાવના એટલે ભક્તિ જ સાધન છે, તેને ફલ પણ તેવું જ એટલે સાક્ષાત્ ભગવદ્દર્શનની પ્રાપ્તિ થાય છે. (૧૦)

तादृशाः सत्यलोकादौ तिष्ठन्त्येव न संशयः ॥
 बहिश्चेत्प्रकटः स्वात्मा वह्निवत्प्रविशेद्यदि ॥ ११ ॥
 तदैव सकलो बंधो नाशमेति न चान्यथा ॥

Transliteration

Tadrushaha Satyalokadau Tishtantyeve Na Samshayaha
 Bahischet Prakataha Swatma Vahnivat Pravished Yadi (11)
 Tadaiv Sakalo Bandhio Nashmeti Na Chanayatha

Translation

Persons of that type, renouncers with knowledge No doubt stay in Staya Loka etc., but in Bhakti marg when one's inner soul comes out itself like fire from wood and Re-enters in itself, then only all the bondages get extinct completely and that can happen in no other way.

(11 1/2)

અનુવાદ

તેવા પ્રબલ જ્ઞાનવાળા સંન્યાસીઓ બ્રહ્મલોકમાં રહે છે જ; એમાં સંશય નથી જ પરંતુ ભક્તિમાર્ગમાં તો લાકડામાં વ્યાપક રૂપે રહેલ અગ્નિ પ્રથમ મંથનથી પ્રકટ થયા પછી તેના તે જ લાકડામાં પ્રવેશ કરે છે, ત્યારે તે કાષ્ઠ મટી અગ્નિરૂપ બને છે. તેવી રીતે વ્યાપ્ત એવો પોતાનો આત્મા ભાવના વડે બહાર પ્રકટ થઈ પાછો અંદર પ્રવેશ કરે ત્યારે જ સમસ્ત સંસારબંધન તૂટી જાય છે, બીજા કોઈ પ્રકારે નહીં.

(૧૧, ૧૧ ૧/૨)

गुणास्तु संगराहित्याज्जीवनार्थं भवन्ति हि ॥ १२ ॥

Transliteration

Gunashtu Sangrahiatyaja Jivanartham Bhavanti Hi (12)

Translation

For persons with divine love in separation Because they are without any attachments, reciting of divine attributes of GOD just enables them to survive in this world.

(12)

અનુવાદ

ભગવદ્ગુણો તો વિરહ ભાવનાવાળાને ભગવત્સંગ ન હોવાથી જીવન ટકાવી રાખવા માટે અવશ્ય ઉપયોગી થાય છે.

(૧૨)

भगवान् फलरूपत्वान्नात्र बाधक इष्यते ॥
 स्वास्थ्यवाक्यं न कर्तव्यं दयालुर्न विरुध्यते ॥ १३ ॥

Transliteration

Bhagvan Falruptvan natra Badhak Eshyate
 Swasthya Vakyam NaKartvayam Dayaluana Virudhyate (13)

Translation

For them GOD being the final goal, He is never an obstacle, Nor is it necessary for Him to utter words of consolation. He will not act otherwise, because he is compassionate .

(13)

અનુવાદ

ભગવાન ફૂલસ્વરૂપ છે. તેથી તે અહીં વિબ્ધકર્તા નથી. ભક્તને સ્વસ્થતા થાય તેવું વાક્ય કહેવાનું ભગવાનનું કર્તવ્ય નથી. ભગવાન દયાળુ છે. દયાળુતાની વિરુદ્ધ કાર્ય કરતા નથી.

(૧૩)

दुर्लभोऽयं परित्यागः प्रेम्णा सिध्यति नान्यथा ॥ १३ १/२ ॥

Transliteration

Durlbhoyam Parityagaha Premna Sidhyati Nananyatha (13 1/2)

Translation

This type of renunciation is very rare. That can be achieved only by deep love and in no other way.

(13 1/2)

અનુવાદ

આ ત્યાગ અતિ દુર્લભ છે તે કેવળ પ્રેમથીજ સિધ્ધ થાય છે. બીજી કોઈ રીતે સિધ્ધ થતો નથી.

(૧૩ ૧/૨)

ज्ञानमार्गे तु संन्यासो द्विविधोऽपि विचारितः ॥ १४ ॥

ज्ञानार्थमुत्तरांगं च सिद्धिर्जन्मशतैः परम् ॥

ज्ञानं च साधनोपक्षं यज्ञादिश्रवणान्मतम् ॥ १५ ॥

Transliteration

Gyanmarge Tu Sannyaso Dwividhopi Vicharitaha (14)
Gyanarthamuttranagam Cha Siddhirjanma Shataihai Param
GyanamChasadhana Peksham Yagnadi Shravanam Matam (15)

Translation

In the path of knowledge, renunciation is thought of in two forms (1) for attaining knowledge of divine soul and (2) As the final one for salvation. Here the achievement of goal comes after hundreds of births. Moreover knowledge of divine soul is dependent on means such as performing sacrifices, listening to scriptures etc., (15)

અનુવાદ

જ્ઞાનમાર્ગમાં તો સંન્યાસનો બે પ્રકારે વિચાર કરેલો છે. જ્ઞાનપ્રાપ્તિ માટે વિવિધિયા સંન્યાસ અને વિદ્વત્સંન્યાસ એવી રીતના બે પ્રકાર છે, પરંતુ તેની સિદ્ધિ સેંકડો જન્મે મળે. વળી જ્ઞાનને સાધનની અપેક્ષા રહે છે એવું યજ્ઞાદિ કરવાના વિધાન ઉપર માનેલું છે. (૧૪, ૧૫)

अतः कलौ स संन्यासः पश्चात्तापाय नान्यथा ॥
पाषण्डित्वं भवेच्चापि तस्माज्ज्ञाने न संन्यसेत् ॥ १६ ॥
सुतरां कलिदोषाणां प्रबलत्वादिति स्थितिः ॥

Transliteration

Ataha Kalau Sa Sannyasaha Pascha Tapaya Nananyatha
Pashanditavam Bhavetchapi Tasmaja Gyan Na Sannyaset (16)
Sutaram Kalidoshanam Prabalatvaditi Sthitihi

Translation

Hence in this age of Kali, renunciation in the path of knowledge will bring only repentance and nothing else. Moreover there will be hypocrisy. Hence in the path of knowledge one should not resort to renunciation. This is so because of the very very powerful impurities of Kali. (16, 16 1/2)

અનુવાદ

તેથી કલિયુગમાં જ્ઞાનમાર્ગીય સંન્યાસ પશ્ચાત્તાપ કરાવે છે; પરંતુ તે અન્ય કોઈ પણ પ્રકારના ફલને આપનાર નથી. વળી આવા પ્રકારના સંન્યાસથી પાંખંડીપણું થાય છે. તેથી જ્ઞાન-માર્ગમાં સંન્યાસ લેવો કોઈ પણ પ્રકારે યોગ્ય નથી. તેમાં કલિયુગના દોષોનું પુષ્કળ બળ

ભોવાથી સંન્યાસ ન લેવો, એવી મર્યાદા નક્કી કરે છે.

(૧૬, ૧૬ ૧/૨)

भक्तिमार्गेऽपि चेद्दोषस्तदा किं कार्यमुच्यते ॥ १७ ॥

अत्रारंभे न नाशः स्याद्दृष्टान्तस्याप्यभावतः ॥

स्वास्थ्यहेतोः परित्यागाद्बाधः केनास्य संभवेत् ॥ १८ ॥

हरिरत्र न शक्नोति कर्तुं बाधां कुतोऽपरे ॥

अन्यथा मातरो बालान्न स्तन्यैः पुपुषुः क्वचित् ॥ १९ ॥

Transliteration

Bhaktimargepi Ched Doshastada Kim Karyamuchyate (17)
Atrambhe Na Nashah Syad Drushtantasyapya Bhavataha
Swasthya Hetoha Parityagad Bodhah Kenasya Sambhavet (18)
Hariratra Na Shaknoti Kartum Badham Kutopare
Anyatha Matro Balan na Stanyaihi Pupushuhu Kvachit (19)

Translation

What should be done if in renunciation in the path of devotion also, impurities of sins of Kali will be obstacles ? Answer is, in the case nothing untoward happens in the beginning stages, because of absence of even such illustration and when the means of remaining stable themselves are to be renounced, from what else could obstacles come from ? When Even God himself cannot obstruct who else can do so ? If it is not so, Perhaps the mothers will not feed their children with their milk. (19)

અનુવાદ

ભક્તિમાર્ગમાં પણ જો ત્યાગમાં-સંન્યાસમાં દોષ હોય તો પછી શું કરવું ? તો તેનો ઉત્તર આપે છે કે અહીં આરંભદશામાં પરિત્યાગ કરવામાં નાશ નથી થતો. વળી એવા દૃષ્ટાંતનો પણ અભાવ છે. વળી સ્વસ્થતાનાં કારણોનો ત્યાગ કરવાથી કોઈની પણ બાધકતાનો સંભવ નથી. આ માર્ગમાં ભગવાન પોતે પણ પરિત્યાગ કરવામાં વિઘ્ન કરવા સમર્થ નથી, તો પછી કાલ વગેરે તો સમર્થ બને જ ક્યાંથી ? જો ભગવાન જ વિઘ્ન કરે તો માતાઓ કદી પણ પોતાના બાળકોનું સ્તનપાનથી પોષણ કરે નહિ. (૧૭, ૧૮, ૧૯)

ज्ञानिनामपि वाक्येन न भक्तं मोहयिष्यति ॥

आत्मप्रदः प्रियश्चापि किमर्थं मोहयिष्यति ॥ २० ॥

Transliteration
GyaniNampi Vakyen Na Bhaktma Mohayisyati
Aatmapradaha PriyaschapiKimartham Mohayishati (20)

Translation

In spite of such references of deluding even in the case of followers of knowledge, GOD will never delude his devotee. Why should one who is so affectionate and prepared to give away... even oneself to devotee delude the Devotee ? (20)

અનુવાદ

જ્ઞાનીઓના પણ મનને માયા મોહ ઉત્પન્ન કરે તે વાક્ય જ્ઞાનીઓને માટે છે. ભક્તો માટે નહીં. એટલે પ્રભુ પોતાના ભક્તોને મોહ પેદા કરશે નહિ; કારણ કે પોતે પોતાના સ્વરૂપનું દાન કરનાર છે. વળી પ્રિય છે, તે કઈ રીતે પોતાના ભક્તને મોહ કરશે ? (૨૦)

तस्मादुक्तप्रकारेण परित्यागो विधीयताम् ॥
अन्यथा भ्रश्यते स्वार्थादिति मे निश्चिता मतिः ॥ २१ ॥

Transliteration
TasmadUkta Prakaren Parityago Vidhiyatam
Anyatha Bhrasyate Swartharditi Me Nischita Matihi (21)

Translation

Hence renunciation as narrated above should be resorted to. By renouncing in any other way, one tumbles down from the goal to be achieved. This is my firm view. (21)

અનુવાદ

માટે ઉપર કહેલ રીતે ભક્તોએ સંન્યાસ ગ્રહણ કરવો. કદાચી વિપરીત કરવાથી, ભગવત્કૃપાથી અને ભગવાનના વિરહાનુભવથી વંચિત થવાશે. એ પ્રમાણેનું મારું દૃઢ મંતવ્ય છે. (૨૧)

इति कृष्णप्रसादेन वल्लभेन विनिश्चितम् ॥
संन्यासवरणं भक्तावन्यथा पतितो भवेत ॥ २२ ॥

Transliteration
Eti Krushna Prasaden Vallabhen Vinischitam
Sannyasavarnam Bhakatav Anyatha Pattio Bhavet (22)

Translation

Thus due to grace of Shree KRUSHNA, Vallabha has convincingly asserted renunciation as a choice in the path of devotion. In any other case there is only a down fall. (22)

અનુવાદ

આ પ્રમાણે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની કૃપાથી શ્રીમદ વલ્લભાચાર્યજીએ ભકિતમાર્ગે શિવાય સંન્યાસ વિનામાં રહેલી મુશ્કેલીઓ જણાવી છે. જો ભગવદાજ્ઞા વિના સંન્યાસ લેવાય તો પતિત થવાય છે. (૨૨)

॥ इति श्रीमद् वल्लभाचार्य विरचितः सन्यासनिर्णयः सम्पूर्णः ॥ १४ ॥

॥ Shree Vallabhacharya Virchita SanyasaNirnaya Sampurnah (14)

Thus Ends "SANYAS NIRNAYA" BY SHREE VALLABHACHARYA. (14)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત ‘સંન્યાસનિર્ણય’ સંપૂર્ણ. (૧૪)

॥ निरोधलक्षणम् ॥

॥ NIRODHLAKSHANAM ॥

Introduction : 'Nirodh' means total dedication to Krushna and complete detachment from worldly attraction. Such Krushna Leelas are described in the tenth part of Shree Bhagwat. In this work Achary explain the attributes of Nirodh. This book was written in V.S. 1566 at Dwarka. Raj Dave and Madhav Dave were two brothers, who became Achyar's disciple after hearing Bhagwat from him at Dwarka. They asked him to explain the meaning and significance of Nirodh. So Vallabhacharyaji composed this work, explained the meaning of Nirodh and asked them to go home and devote themselves in service of God. Shree Vallabhacharyaji teaches here in, a great principle of absorbing one self completely in Godly activities and Discipline the mental faculty in a way all limbs of the body and soul are constantly put to use for purposes of Shree Krushna. Our Desire should be so sublimated that they serve the interests of God. There is nothing that can compare with reciting and singing God's glory with complete absorption in him.

यच्च दुःखं यशोदाया नंदादीनां च गोकुले ॥
गोपिकानां तु यद् दुःखं तद् दुःखं स्यान्मम क्वचित् ॥ १ ॥

Transliteration

Yachch Duhkham Yashodaya, Nandadinam Cha Gokul
Gopikanam Tu YadDukham TadDukham Syan MamKvchita (1)

Translation

The pain of separation from Shree Krushna, which overtook Yashoda, Nanda and others, in Gokul and that agony which happened to the Cowherd maids, May that happen to me at least once in a while. (1)

અનુવાદ

શ્રીગોકુલમાં શ્રીયશોદાજીને, શ્રીનંદરાયજી વગેરેને અને અન્ય વ્રજજનોને જે દુઃખ મળ્યું છે, તેમજ શ્રીગોપીજનોને જે દુઃખ મળ્યું છે, તે દુઃખ મને કોઈ એક વખત મળો. (૧)

गोकुले गोपिकानां तु सर्वेषां व्रजवासिनाम् ॥
यत्सुखं समभुत्तन्मे भगवान्किं विधास्यति ॥ २ ॥

Transliteration

Gukule Gopikanam Tu Sarvesham Vrajvasinam
Yat Sukham SamBhut TanMe Bhagavan Kim Vidhavyati (2)

Translation

Will God Shree KRUSHNA give me that divine happiness which was experienced by the Cow-herd maids in gokul and all the dwellers in Vraja ? (2)

અનુવાદ

શ્રી ગોકુલમાં શ્રીગોપીજનોને અને સર્વ વ્રજવાસીઓને જે સુખ સારી રીતે થયું, તે સુખ મારા ભગવાન શું મને આપશે ? (૨)

उद्धवागमने जात उत्सवः सुमहान्यथा ॥
वृन्दावने गोकुले वा तथा मे मनसि क्वचित् ॥ ३ ॥

Transliteration

Uddhavagamane Jat Utsavaha Sumahan Yatha
Vrundavane Gokule Va Tatha Me Mansi Kvachit (3)

Translation

When will my mind experience that divine happiness of the great festival which took place in Vrundavana and Gokul on arrival of Uddhava ? (3)

અનુવાદ

વૃન્દાવનમાં અને શ્રી ગોકુલમાં શ્રી ઉદ્ધવજી પધાર્યા, ત્યારે જે ઘણો જ મોટો ઉત્સવ થયો હતો, તેવો ઉત્સવ મારાં મનમાં કોઈક વાર થાઓ. (૩)

महतां कृपया यावद्भगवान् दययिष्यति ॥
तावदानंदसंदोहः कीर्त्यमानः सुखाय हि ॥ ४ ॥

Transliteration

Mahatam Krupaya Yavad Bhagavan Dayyishyati
Tavadanand Sandoha Kirtyamanha Sukhaya Hi (4)

Translation

Till, due to the favour of the venerable devotees, GOD SHREE KRUSHNA bestows mercy, the great ocean of Bliss (joy), whose glory is being sung by devotees will give divine happiness. (4)

અનુવાદ

મહાન પુરુષોની કૃપાથી જ્યાં સુધી ભગવાન દયા કરશે નહીં. અર્થાત્ ફલદાન કરશે નહીં. ત્યાં સુધી કીર્તન કરવા યોગ્ય આનંદ સમુદ્ર રૂપ ભગવાન ચોક્કસ સુખ આપશે (૪)

મહતાં કૃપયા યદ્વત્કીર્તનં સુખદં સદા ॥
ન તથા લૌકિકાનાં તુ સ્નિગ્ધભોજનરુક્ષવત્ ॥ ૫ ॥

Transliteration

Mahatam Krupaya Yadvat Kirtanam Sukhadam Sada
Na Tatha Laukikanam Tu Snigadha Bhojan Rukshvat (5)

Translation

Just as singing praise of GOD SHREE KRUSHNA, with the blessing of the venerable devotees, always gives happiness, the same singing by worldly people gives no happiness. The former is like testful food, Where as later is like dry food. (5)

અનુવાદ

જેવી રીતે પરમ ભગવદીયોની કૃપા વડે કરેલું પ્રભુની લીલાનું કીર્તન સદા સુખ આપે છે તેવી રીતે લૌકિક પુરુષોએ કરેલું પ્રભુગુણોનું કીર્તન સુખ આપતું નથી. પહેલું સ્નિગ્ધ ભોજન જેવું છે અને બીજું લૂખા ભોજન જેવું છે. (૫)

ગુણગાને સુખાવાપ્તિર્ગોવિંદસ્ય પ્રજાયતે ॥
યથા તથા શુકાદીનાં નૈવાત્મનિ કુતોઽન્યતઃ ॥ ૬ ॥

Transliteration

Gunagane Sukhavaptir Govindasya Prajayate
Yatha Tatha Shukadinam Naivatmani Kutoanyataha (6)

Translation

The happiness that is achieved in singing glorious praises of Govinda is not experienced even by such great saint Shukadevaji, who are in search of divine Soul, So how can you attain the same with other means. (6)

અનુવાદ

ગોવિંદના ગુણગાનમાં જે પ્રકારના સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે, તેવા સુખની પ્રાપ્તિ શ્રીશુકદેવજી વગેરેને આત્મચિંતનમાં થતી નથી; તો પછી બીજા સાધનથી તો ક્યાંથી જ થાય. (૬)

ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુક્તો યદા ભવેત્ ॥
તદા સર્વ સદાનંદમ્ હૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ ॥ ૭ ॥

Transliteration

KlishyamananchaJanan Drustava Krupayukto Yada Bhavet
Tada Sarva Sadanandam Hrudistham Nirgatam Bahihi (7)

Translation

Seeing his devotees in distress as they are unable to achieve him, He becomes full of grace, then, his ever-blissful full form, dwelling in the heart of the Devotee comes out As Shree Krushna. (7)

અનુવાદ

ભગવત્પ્રાપ્તિ માટે તલસતા નિજજનોને નિહાળી જ્યારે ભગવાન કૃપામય થાય છે, ત્યારે ભક્તોના હૃદયમાં રહેલા સર્વાંશે પૂર્ણ એવા પરબ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા બહાર પ્રકટે છે. (૭)

સર્વાનંદમયસ્યાપિ કૃપાનંદઃ સુદુર્લભઃ ॥
હૃદગતઃ સ્વગુણાંચ્છુત્વા પુર્ણઃ પ્લાવયતે જનાન્ ॥ ૮ ॥

Transliteration

Sarvanand Maysyapi Krupanandaha Sudurlabhaha
Hrudgataha Swagunacha Shrutava Purnaha Plavayate Janam (8)

Translation

Though GOD is all-blissful, the joy of his divine grace is very difficult to achieve. That perfect GOD dwelling in the heart of devotees on hearing his glory from devotees drowns his people in the ocean of bliss.

(8)

અનુવાદ

સંપૂર્ણ આનંદમય પ્રભુનો પણ કૃપારૂપી આનંદ અત્યંત દુર્લભ છે; હૃદયમાં રહેલા શ્રીહરિ, પોતાના ગુણો સાંભળીને, કૃપાપૂર્ણ થઈને ભક્તજનોને રસથી તરબોળ કરે છે. (૮)

तस्मात्सर्वं परित्यज्य निरुद्धैः सर्वदा गुणाः ॥

सदानंदपरैर्गेयाः सच्चिदानंदता ततः ॥ ९ ॥

Transliteration

Tasmat Sarvam Parityajaya Niruddhaihi Sarvada Gunaha
Sadanand Parairgeyaha Satchidanandata Tataha (9)

Translation

So leaving everything, glory of GOD should be sung by devotees who are completely prone to the ever-blissful (GOD) and who have attained the intense mental discipline; this will induce in them the GOD's qualities of existence, knowledge and divine bliss.

(9)

અનુવાદ

કેવલ માનસિક ભાવના કરતાં ગુણગાન જ વધુ શ્રેષ્ઠ છે. તેથી સર્વ ત્યજી દઈને, પ્રપંચ ભૂલી ભગવદાસકિતવાળા બની સદાનન્દમાં મગ્ન થઈ ભગવદીયોએ સદા પ્રભુના ગુણ ગાવા. તેથી સચ્ચિદાનંદપણું એની મેળે જ પ્રાપ્ત થાય છે. (૯)

अहं निरुद्धो रोधेन निरोधपदवीं गतः ॥

निरुद्धानां तु रोधाय निरोधं वर्णयामि ते ॥ १० ॥

Transliteration

Aham Niruddho Rodhen Norodh Padvim Gataha
Niruddhanam Tu Rodhaya Nirodham Varnayami Te (10)

Translation

Shree Vallabhacharya Says that I have reached that stage of complete Nirodh - total absorption in God and complete detachments from worldly attraction. I am now describing to you that intense self absorption for attaining mental discipline of the persons inclined to be absorbed in GOD.

(10)

અનુવાદ

આચાર્ય શ્રી મહાપ્રભુજી કહે છે કે ઈન્દ્રિયનિગ્રહ કરીને હું ભગવદાસકત થઈને નિરોધ દશાને પ્રાપ્ત થયો છું; અને સંસારમાં નિરોધની ઈચ્છાવાળા ભક્તોના નિરોધ માટે તને નિરોધનું વર્ણન કરું છું. (૧૦)

हरिणा ये विनिर्मुक्तास्ते मग्ना भवसागरे ॥

ये निरुद्धास्त एवात्र मोदमायांत्यहर्निशम् ॥ ११ ॥

Transliteration

Harina Ye Vinirmuktaste Magna Bhav Sagare
Ye Nirudhhasta Evatra Modmayantya Aharnisham (11)

Translation

Those souls who have been abandoned by Hari are submerged in ocean of worldly affairs. Only those who have been absorbed in GOD achieve divine bliss for all the day and night.

(11)

અનુવાદ

શ્રીહરિએ જેમનો ખાસ ત્યાગ કર્યો છે, તે જીવો ભવસાગરમાં ડૂબ્યા છે, પરંતુ જે જીવો ભગવાનમાં નિરુદ્ધ થયેલા છે, તેઓ જ માત્ર પ્રભુના ગુણગાનમાં રાત્રિ દિવસ આનંદ પામે છે. (૧૧)

संसारवेशदुष्टानामिन्द्रियाणां हिताय वै ॥

कृष्णस्य सर्ववस्तूनि भूम्न ईशस्य योजयेत् ॥ १२ ॥

Transliteration

Sansaravesh Dushtanamindriyanam Hitaya Vai
Krushansya Sarva Vastuni Bhumana Eshasya Yojayet (12)

Translation

For the good of senses tarnished with worldiness, everything should be associated with Shree Krushna, who is the ever pervading and omnipotent. (12)

અનુવાદ

સંસારના આવેશથી દુષ્ટ થયેલી ઈન્દ્રિયોના હિતને માટે, સર્વસમર્થ તેમજ સર્વત્ર વ્યાપી એવા શ્રીકૃષ્ણના વિષયમાં જ વસ્તુઓનો વિનિયોગ કરવો. (૧૨)

गुणेष्वविष्टचित्तानां सर्वदा मुरवैरिणः ॥
संसारविरहक्लेशौ न स्यातां हरिवत्सुखम् ॥ १३ ॥

Transliteration

Guneshvavishta Chittanam Sarvada Murvairinaha
Samsaraha Viraha Kleshau Na Syatam Harivat Sukham (13)

Translation

Those, whose minds are absorbed in the divine glorious attributes of GOD the enemy of demon Mura, will not suffer I and Mine of the world and pain of separation from worldly attachments. On the contrary they will attain bliss like God Hari. (13)

અનુવાદ

મુરારિ ભગવાનની લીલાઓમાં જેમનું ચિત્ત નિરંતર એકતાન થયેલ છે. એવા ભક્તોને અહંતા-મમતાત્મક સંસાર અને વિરહથી થતો કલેશ થતો નથી; પણ પ્રભુની માફક સુખ થાય છે. (૧૩)

तदा भवेद्यालुत्वमन्यथाऽक्रूरता मता ॥
बाधशंकापि नास्त्यत्र तदध्यासोऽपि सिध्यति ॥ १४ ॥

Transliteration

Tada Bhaved Dayalutvam Anyatha Krurta Mata
Badhshankapi Nastyatra Taddhyasoupi Sidhyati (14)

Translation

When in the case of devotees absorbed in God, this happens it is his mercy. Even if it does not happen, it is his softness. So there is no question of one's falling from that stage. It is sure to result in the total absorption in him. (14)

અનુવાદ

ગુણગાનમાં પ્રવૃત્તિ થાય ત્યારે પ્રભુનું દયાળુપણું પ્રાપ્ત થાય છે. ગુણગાનમાં પ્રવૃત્તિ ન થઈ તો ભગવાનની કોમળતા માનેલી છે; તેથી નિરોધમાંથી પતનની શંકા નથી અને ભગવદાસક્તિ સિદ્ધ થવાની છે. (૧૪)

भगवद्धर्मसामर्थ्याद्विरागो विषये स्थिरः ॥
गुणैर्हरेः सुखस्पर्शान्न दुःखं भाति कर्हिचित् ॥ १५ ॥

Transliteration

Bhagvad Dharma Samarthya Virago Vishaye Sthiraha
Gunai Hariha Sukha Sparshanna Dukham Bhati Karhichit (15)

Translation

Detachment from worldly attraction results from the strength of love for God. By singing the glory of God and there by his divine touch, a soul never suffers any pain. (15)

અનુવાદ

ભગવદ્ધર્મોના બલથી વિષયમાં વૈરાગ્ય દૃઢ રહે છે. પ્રભુના ગુણગાનથી તેમજ શ્રીહરિના સુખદ સ્પર્શથી કોઈ પણ સમયે દુઃખ જણાતું નથી. (૧૫)

एवं ज्ञात्वा ज्ञानमार्गादुत्कर्षो गुणवर्णने ॥
अमत्सरैरलुब्धैश्च वर्णनीयाः सदा गुणाः ॥ १६ ॥

Transliteration

Evam Gyatva Gyanmargo Dutkarsho Gun Varnane
Amatsarair Lubdaircha Varnaniyaha Sada Gunaha (16)

Translation

So with this clear understanding that recital of GOD's glorious attributes is far more superior compared to the path of knowledge, GOD's glorious attributes should always be recited without envy and without Greed. (16)

અનુવાદ

એ પ્રમાણે જ્ઞાનમાર્ગ કરતાં પ્રભુના ગુણોનું ગાન કરવામાં ઉત્કર્ષ છે, એમ જાણીને ઈર્ષ્યરહિત બની અને લોભરહિત થઈ નિરંતર પ્રભુના ગુણો ગાવા. (૧૬)

हरिमूर्तिः सदा ध्येयां संकल्पादपि तत्र हि ॥
दर्शनं स्पर्शनं स्पष्टं तथा कृतिगती सदा ॥ १७ ॥
श्रवणं कीर्तनं स्पष्टं पुत्रे कृष्णप्रिये रतिः ॥
पायोर्मलांशत्यागेन शेषभागं तनौ नयेत् ॥ १८ ॥

Transliteration

Harimurthi Sada Dhyeya Sankalpadapi Tatra Hi
Darshanam Sparshanam Spastam Tatha Kruti Gati Sada (17)
Sharvanam Kritanam Spastam Putre Krushnapriye Ratihi
Payormalanshtyagena Sheshbhagam Tanau Nayet (18)

Translation

GOD's idol should be meditated. With a strong determination one will have realistic experience of seeing him and touching him; so also realistic experience of all activities and movements for him; so also realistic experience of hearing and singing of his glory. Relation with wife is only for begetting a son who has love for Shree Krushna. Even the excretory organs by throwing out excreta serve GOD by keeping body fit for divine service of GOD and all the rest of organs of body should be used in GOD's divine service. (18)

અનુવાદ

ભગવાનના સ્વરૂપનું નિરંતર ધ્યાન ધરવું તેથી તે તે સ્વરૂપમાં નિરંતર દર્શન અને સ્પર્શ સ્પષ્ટ રીતે થાય છે. તેમજ હાથની ક્રિયા અને પગની ગતિ પણ સ્પષ્ટ થાય છે. શ્રવણ અને કીર્તન પણ સ્પષ્ટ થઈ શકે છે. કૃષ્ણપ્રિય પુત્રપ્રાપ્તિની કામનાથી સ્ત્રીસંબંધ કરવો, પાયુર્ધ્વિય મલાંશના ત્યાગ વડે દેહને નિરોગી રાખે છે, તેથી સેવા કરે છે એમ સમજવું. (૧૭, ૧૮)

यस्य वा भगवत्कार्यं यदा स्पष्टं न दृश्यते ॥
तदा विनिग्रहस्तस्य कर्तव्यं इति निश्चयः ॥ १९ ॥

Transliteration

Yasya Va Bhagvatkarya Yada Spastam Na Drushyate
Tada Vinigrahastasya Kartvya Eti Nichaya (19)

Translation

In case, involvement of any organ in divine service is not clearly seen, it should be specifically controlled. It is the decision (19)

અનુવાદ

જો ઈન્દ્રિયાનું ભગવત્કાર્ય સ્પષ્ટ ન દેખાય ત્યારે તેનો અવશ્ય નિગ્રહ કરવો, એવો નિશ્ચય છે. (૧૯)

नातः परतरो मंत्रो नातः परतरः स्तवः ॥
नातः परतरा विद्या तीर्थं नातः परात्परम् ॥ २० ॥

Transliteration

Nataha Partaro Mantro Nataha Partaraha Stavaha
Nataha Partara Vidya Tirtha Nataha Parat Param (20)

Translation

Beyond this there is no greater chant, no better hymn, no higher knowledge, no superior place of pilgrimage. (20)

અનુવાદ

આ દર્શાવેલ સાધન વિના બીજો કોઈ ઉત્તમ મંત્ર નથી; બીજું કોઈ ઉત્તમ સ્તોત્ર નથી; આથી કોઈ વધારે સારી વિદ્યા નથી; તેમ જ બીજું કોઈ ઉત્તમ તીર્થ નથી. (૨૦)

॥ इति श्रीमद्वल्लभाचार्य विरचितं निरोधलक्षणं सम्पूर्णम् ॥ १५ ॥

Eti Shri Vallabhavhaya Virchitam Nirodhlakshnam Sampurnam (15)

So Ends "NIRODHLASHNAM" BY SHREE VALLABHACHARYA. (15)

શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી વિરચિત “શ્રી નિરોધલક્ષણ” સંપૂર્ણ. (૧૫)

॥ सेवाफलम् ॥

॥ SEVAFALAM ॥

Introduction : Vishnudas was born in a Chipa - Textile printers family of a village near Agra. Once he had gone to Agra to sell Printed Textile and came in contact with Shri Vallabhacharyaji and became his disciple. He was a simple man. He requested Acharya to explain the reward of God's service. So Shree Vallabhacharyaji Composed this work and explained to him the benefits of Seva. In this final work, a very difficult one, Shree Vallabhacharyaji, deals with rewards of divine service of God. These are (as described in, *સેવાફલ વિવરણ*) by way of extraordinary capability, joy of union with GOD and Body fit for divine service. He also points out three impediments viz mental agony, other obstacles, and worldly pleasure. These can be overcome by full trust in God and One's sincere efforts, But in some God-given impediments, one must take it that they are not avoidable and leave them to GOD's will. This work was composed in V. S. 1582 at Agra.

યાદૃશી સેવના પ્રોક્તા તત્સિદ્ધૌ ફલમુચ્યતે ॥
અલૌકિકસ્ય દાને હિ ચાદ્યઃ સિધ્યેન્મનોરથઃ ॥ ૧ ॥
ફલં વા હિ અધિકારો વા ન કાલોઽત્ર નિયામકઃ ॥ ૧ ૧/૨ ॥

Transliteration

Yadrushi Sevna Prokta Tat Siddhau Falamuchyate
Alaukiksy Dane Hi Chadyaha Siddhyen Manorathaha (1)
Falam Va Hyadhikaro Va Na Kalotra Niyamakaha (1 1/2)

Translation

Depending upon the well-described types of divine service, now their rewards are mentioned. Amongst the divine (Superhuman-Transcendental) rewards are 1. godly desire get fulfilled, 2. Goal is achieved, 3. Eligibility gets established. Here time is not the controlling factor. (1 1/2)

જે પ્રકારની સેવા મુક્તાવલીમાં કહી છે તે માનસી સેવા સિદ્ધ થતાં જે ફલ રૂપ થાય છે તે ફલ કહેવાય છે. અલૌકિક ફલનું દાન અવશ્ય આદ્ય ફલ રૂપ મનોરથ સિદ્ધ થાય છે. (અલૌકિક ફલનું દાન ન કરે તો) ફલ અથવા અધિકાર સિદ્ધ થાય છે. આ વિષયમાં કાલ નિયામક નથી હોતો. (૧, ૧૧/૨)

ઉદ્વેગઃ પ્રતિબંધો વા ભોગો વા સ્યાત્ તુ બાધકમ્ ॥ ૨ ॥

અકર્તવ્યં ભગવતઃ સર્વથા ચેદ્ ગતિર્ન હિ ॥

યથા વા તત્ત્વનિર્ધારો વિવેકઃ સાધનં મતમ્ ॥ ૩ ॥

Transliteration

Udvegaha Pratibandho Va Bhogo Va Syattu Badhakam (2)
Akartvyam Bhagavataha Sarvatha Ched Gatinna Hi
Yatha Va Tatva Nirdharo Vivekaha Sadhanam Matam (3)

Translation

But mental distress, obstruction, and worldly enjoyments could be impediments in the receipt of these rewards. If God is not willing to give rewards then there is no other way. In that case, discreet understanding is only means and one should patiently try to understand the God. (2, 3)

પરંતુ સેવાના ફલમાં ઉદ્વેગ, અડચણો અથવા ભોગો ત્રણ વિધન કરનાર બને છે.

ભગવાનને જ જો સર્વ પ્રકારે ફલનું દાન ન કરવું હોય તો પછી કોઈ જ ઉપાય નથી. આવી અવસ્થામાં જે રીતે જીવના સ્વરૂપનો નિર્ણય થતો હોય તે કરવો. અથવા વિવેકને જ સાધન માનેલ છે. (૨, ૩)

બાધકાનાં પરિત્યાગો ભોગેઽપ્યેકં તથાપરમ્ ॥
નિષ્પ્રત્યૂહં મહાન્ ભોગઃ પ્રથમે વિશતે સદા ॥ ૪ ॥

Transliteration

Badhakanam Parityago Bhogepyekam Tatha Param
Nishpratyooham Mahan Bhogaha Prathame Vishate Sada (4)

Translation

All impediments in the path of devotion must be abandoned. In worldly and divine enjoyment, worldly enjoyment as well as worldly obstacles must be got rid of. (But) the supreme joy, without any difficulties, is always a part of the first reward of divine service. (4)

અનુવાદ

સેવામાં બાધ કરનારાં સર્વ કારણોનો પરિત્યાગ કરવો. તેવી રીતે લૌકિક, અલૌકિક ભોગમાં પણ લૌકિક ભોગનો ત્યાગ કરવો તેમજ બીજો લૌકિક પ્રતિબંધ છે તેનો પણ ત્યાગ કરવો. વિઘ્ન વગરનો જે મહાન અલૌકિક ભોગ છે તે સેવામાં અંતરાયરૂપ નથી, તે તો સેવાના પ્રથમ ફલમાં નિરંતર સમાવેશ પામે છે. (૪)

सविध्नोऽल्पो घातकः स्याद् बलादेतौ सदा मतौ ॥
द्वितीये सर्वथा चिंता त्याज्या संसारनिश्चयात् ॥ ५ ॥

Transliteration

Savighnolpo Ghatakaha Syad baladetau Sada Matau
Dwiteeye Sarvatha Chinta Tyajya Sansamishchayat (5)

Translation

Worldly joy is full of impediments and momentary; and worldly obstacles are destroying. Both are believed to be powerfully fatal. In the case of God given obstruction one should not worry as worldly affairs are destined for him. (5)

અનુવાદ

લૌકિક ભોગ અનેક વિઘ્નવાળો હોય છે. તેમજ ક્ષણિક અને અલ્પ હોય છે. તેથી તે બંનેને સદા બળપૂર્વક ઘાતક-હાનિ કારક માનેલા છે. બીજા એટલે ભગવાને કરેલા સેવાના પ્રતિબંધમાં સર્વથા ચિંતાનો ત્યાગ કરવો; કારણ કે તેથી સંસાર ફલ થવાનું છે. (૫)

नन्वाद्ये दातृता नास्ति तृतीये बाधकं गृहम् ॥
अवश्येयं सदा भाव्या सर्वमन्यन्मनोभ्रमः ॥ ६ ॥

Transliteration

Nanvadye Datruta Nasti Truteeye Badhakam Gruham

Avashyeyam Sada Bhavya Sarvamanyan Manobhramaha (6)

Translation

In the first obstacle, namely, distress or dispondency one should presume that GOD does not desire to give divine Bliss. In the third obstacle namely, worldly joy Home is the impediment. All these impediments coming in the way of rewards of divine service should be definitely thought of. Every thing else is only frailty of mind. (6)

અનુવાદ

ખરેખર પ્રથમ પ્રતિબંધ ઉદ્વેગમાં ભગવાનને ફલ આપવાની ઈચ્છા નથી. ત્રીજા પ્રતિબંધમાં ગૃહ બાધક રૂપ છે. આ ફલત્રયી અને પ્રતિબંધત્રયી જે પોતાને આધીન નથી તેની ભાવના કરવી. બીજું સર્વ મનનો ભ્રમ છે. (૬,)

तदीयेरपि तत्कार्यपुष्टौ नैव विलंबयेत् ॥
गुणक्षोभेऽपि द्रष्टव्यमेतदेवेति मे मतिः ॥ ७ ॥
कुसृष्टिरत्र वा काचिदुत्पद्येत स वै भ्रमः ॥ ७ १/२ ॥

Transliteration

Tadeeyai Rapi Tatkarya Pushtau Naiva Vilambyet
Gunkshobhepi Drashtavya Metdeveti Me Matihi (7)
Kusrushtiratra Va Kachid Utpadyet Sa Vai Bhramaha (7 1/2)

Translation

Those belonging to GOD should also do that. There is no delay in the case of souls of Grace. In the case of mental disturbance due to the three attributes also the same should be taken care of observed. That alone is my thinking. (7)

In this connection, if any other ideas occur on account of lack of faith in what is stated above or otherwise it is only a misconception. (7 1/2))

અનુવાદ

તદીય-સમર્પિત જનોએ પણ તે કાર્ય કરવું. પુષ્ટિમાર્ગમાં ભગવાન કદી વિલંબ કરતા નથી. ગુણને લીધે ક્ષોભ થતાં પણ ભગવાને પ્રતિબંધ કર્યો છે, એજ વિચારવા યોગ્ય છે. એ પ્રમાણે શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીનું મંતવ્ય છે. આ બાબતમાં વિકલ્પે વિરુદ્ધ યુક્તિની સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન થાય, તે નિશ્ચયપૂર્વક ભ્રમ છે. (૭, ૭૧/૨)

॥ इति श्रीमदवल्लभाचार्य विरचितं सेवाफलं सम्पूर्णम् ॥ १६ ॥

Eti Shri Vallabhacharya Virichitam Sevaalam Sampuranam (16)

Thus Ends "SEVAFALAM" BY SHREE VALLABHACHARYA. (16)

श्रीमद् वल्लभाचार्यजी विरचित 'सेवाफलम्' संपूर्ण. (१६)

GLOSSARY

गुण - Attribute, Quality
 कृपा / अनुग्रह - Bliss - grace
 कृपापूर्ण - Blissful or full of bliss, full of Grace
 मूर्ति - Idol
 ध्येया - Meditated
 फलम् - Reward, Result, Fruit
 विवेक - Prudence, Discrimination, Discreet understanding
 धैर्य - Patience - forbearance
 आश्रय - Refuge, shelter
 पावन - To sanctify, To purify
 विशुद्ध - Pious, Pure
 पुष्टिमार्ग - Path of Grace
 मर्यादामार्ग - Path of Limitation
 प्रवाही मार्ग - Path of worldly alluments
 पश्चात्ताप - Repentance
 अंतःकरण - Conscience
 समर्पण - dedication
 हठ - Obstinacy
 हठाग्रही - Obstinat
 गोपी - Cowherd-maid
 विश्वास - Trust, faith
 अविश्वास - Distrust
 बाधक - Obstacle-impediment, hindrance
 भक्ति - devotion
 खल - Villainous
 मंत्र - The scared hymns
 दोष - Shortcomings, Vice, Impurities
 व्यावृत्तो - Involved in worldly affairs
 अव्यावृत्तो - without worldly affairs
 आसक्ति - Affection - deep love
 व्यसन - addiction

त्याग - Renunciation
 अत्याग - Non-renunciation
 अकांत - Solitude
 उपासना - Worship
 नवधाभक्ति - ninefold devotion
 आदौ - In the beginning, at first
 विरह - Separation
 विरहानुभवार्थ - The experience of the pains of separation
 प्रसाद - Grace
 सन्यासाश्रम - Life of renunciation
 गृहस्थाश्रय - Life of worldly attachments
 महतां - Venerable devotees
 उद्वेग - Mental distress - agony
 प्रतिबंध - Obstruction
 भोग - Worldly enjoyment
 लौकिक - Mundane - worldly
 अलौकिक - Divine - Godly
 ममता - Worldly allachment
 अहंकार - Egotism - self conceit
 स्थिति - Existence, Maintenance
 संहार - Destruction, Annihilation
 चर्षणी - Remblers - undecided
 दुर्ज्ञ - Souls with evil understanding
 अज्ञ - Souls with defective understanding
 चिंता - Worry
 चिंतासंतान - Offspring of worry
 आपदा - Adversity - Distress
 प्रचुर - Rampant - in abundance
 पाषण्ड - Hypocrisy
 विज्ञापन - Beseech
 भ्रम - Misconception
 श्रियं - Splendour
 सघोष - With noise - noisy

શ્રી રમેશભાઈ શાહ

સંપાદિત શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પરિચય પુસ્તિકાઓ

(૧) મનોરથોના માસ અધિકમાસ - (અપ્રાપ્ય)	ન્યો રૂ. ૧૫
(૨) આક સમાની ઝાંખી - સાતમી આવૃત્તિ -	ન્યો રૂ. ૫
(૩) સેવો શ્રી કૃષ્ણ કૃપાળ - બીજી આવૃત્તિ -	ન્યો રૂ. ૧૫
(૪) શૃંગાર સેવા - કીર્તન માર્ગદર્શિકા સાથે - ચોથી આવૃત્તિ	ન્યો રૂ. ૧૦
(૫) કીર્તનમાધુરી - નિત્યક્રમના પદ - ચોથી આવૃત્તિ -	ન્યો રૂ. ૧૦
(૬) કીર્તનમાધુરી - આથી ઋતુ બસંતકી - ચોથી આવૃત્તિ -	ન્યો રૂ. ૧૦
(૭-૧૭) કીર્તનમાધુરી - વર્ષોત્સવ - જન્માષ્ટમીના પદ ત્રીજી આવૃત્તિ	ન્યો રૂ. ૧૦
(૮) મહામનોરથ (બીજી આવૃત્તિ)	ન્યો રૂ. ૧૦
(૧૪) ભજનનંદકુમારમ્	ન્યો રૂ. ૧૦
(૧૫) ગોપીગીતમ્	ન્યો રૂ. ૧૦
(૧૮) ઉધો, મોહી બ્રજ બિસરત નાહી	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૧) આજ બિરજમે હોરી રે રસિયા (પાંચમી આવૃત્તિ)	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૨) વાગે વૃંદાવનમાં વાંસળી રે	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૩) નમો ભગવતે કૃષ્ણાયાદભૂતકર્મણે ભાગ - ૧	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૪) નમો ભગવતે કૃષ્ણાયાદભૂતકર્મણે ભાગ - ૨	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૫) નમો ભગવતે કૃષ્ણાયાદભૂતકર્મણે ભાગ - ૩	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૬) કીર્તન માધુરી - શ્યામ ઘટા ગિર આથી	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૭) કીર્તન માધુરી - ભરસો દડ ઇન ચરનન કેરે	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૮) છપ્પન્ન ભોગ - વિવિધ સામગ્રી સિધ્ધ કરવાની	ન્યો રૂ. ૧૦
(૨૯) શૃંગાર - માલિકા - શ્રી મસ્તકના શૃંગારની સચિત્ર પુસ્તિકા	ન્યો રૂ. ૧૦
(૩૦) અંતઃકરણ પ્રબોધ	ન્યો રૂ. ૧૦
(૩૧) યુગલગીત	ન્યો રૂ. ૧૦
(૩૨) શ્રી ભાગવત દશમસ્કંધાર્થાનુંક્રમણિકા	ન્યો રૂ. ૧૫
(૩૩) વિવેક - ધૈય - આશ્રય	ન્યો રૂ. ૧૦
(૩૪) શ્રી વલ્લભ શ્રી વિકલ	ન્યો રૂ. ૧૦
(૩૫) મધુરમ્ - મધુરમ્ - (બીજી આવૃત્તિ)	ન્યો રૂ. ૧૫
(૩૬) ગ્રંથ ચતુષ્ટમી	ન્યો રૂ. ૨૦
નોંધ :	
રવાનગી ખર્ચ રૂ. ૩/- પ્રતિ પુસ્તિકા ન્યોછાવર રવાનગી ખર્ચ ઉમેરી M.O	
અથવા 'શ્રી પુષ્ટિ પ્રકાશન'ના નામના પેઈઝ એકાઉન્ટના ડ્રાફ્ટથી મોકલવો. M.O	
ની સંદેશ સ્વીપ પર પુરુ નામ સરનામું લખવું.	

યમુનાજી

